

๗๔ ๘๖๖-๖

๗๔๗๐

๗.๓

การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์
กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง ข้าวและเหตุการณ์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ระหว่างการสอน
โดยใช้ทักษะกระบวนการ ๙ ขั้น กับการสอนแบบปกติ

ปริญญานิพนธ์

ของ

ประธานพร แจ่มเจริญทรัพย์

๒๔ ก.ย. ๒๕๓๕

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา

มีนาคม ๒๕๓๕

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1814005

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการประถมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

.....กรรมการ

(รศ.สุนทร จันทรรักษ์)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

.....กรรมการ

(รศ.สุนทร จันทรรักษ์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รศ.วรรณดี ไสยมะบุตร)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศ.ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่..5..เดือน...พฤษภาคม.....พ.ศ. 2535

ประกาศขอบคุณ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้อย่างเรียบร้อย ด้วยความเมตตาอย่างยิ่ง จาก
อาจารย์ ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ รองศาสตราจารย์สุนทร จันทรรตรี รองศาสตราจารย์
วรรณดี โสมประยูร ที่กรุณาตรวจแก้ไขให้ข้อเสนอแนะที่มีคุณค่ายิ่งแก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง
และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลัดดา ศิลาน้อย และผู้ช่วยศาสตราจารย์วิศรา
ศรีสวัสดิ์ ที่กรุณาตรวจแก้ไขเครื่องมือและให้คำแนะนำที่ดียิ่งในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ คณะครูและนักเรียนโรงเรียนบ้านคำไฮหัวทุ่งประชาบำรุง โรงเรียน
บ้านโนนม่วง และโรงเรียนบ้านหนองกุง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมืองขอนแก่น
จังหวัดขอนแก่น ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

ขอขอบคุณ ผู้บริหาร และอาจารย์โรงเรียนสาธิตประถม คณะศึกษาศาสตร์ ทุกท่าน
ที่ให้การสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ด้วยดีเสมอมา

ขอขอบคุณ พี่ ๆ เพื่อน ๆ เอกการประถมศึกษาทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์เกตุแก้ว
ลาวัลยวุฒิ เพื่อนที่แสนดี ที่ช่วยติดต่อและประสานงาน ให้แก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อวิรัตน์ คุณแม่บรรเทา คู่สมรสัน ตลอดจนคุณแม่สุดา
แจ่มเจริญทรัพย์ ที่ให้ความเมตตาช่วยเหลือทุนทรัพย์แก่ผู้วิจัย และที่จะลืมเสียมิได้ ก็คือความ
ปรารถนาดีที่สมาชิกในครอบครัว คู่สมรสัน และแจ่มเจริญทรัพย์ มีต่อผู้วิจัย

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จะไม่สำเร็จลงได้เลยถ้าปราศจาก คุณธนะศิลป์ และค.ญ.ทิฆัมพร
แจ่มเจริญทรัพย์ ผู้เป็นกำลังใจอันสำคัญยิ่ง

คุณค่าของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ที่พึงมีขอบเป็นเครื่องสักการบูชาแด่ บิดา มารดา ครู
อาจารย์ ที่มีส่วนในการวางรากฐานให้แก่ผู้วิจัยตลอดมา

ประธานพร แจ่มเจริญทรัพย์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษา	5
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า	5
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น	9
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	27
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์	37
สมมติฐาน	40
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	41
ประชากร	41
กลุ่มตัวอย่าง	41
เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	42
การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	42
การตรวจสอบเครื่องมือ	47
แบบแผนการวิจัย	48

บทที่	หน้า
วิธีดำเนินการทดลอง	50
การวิเคราะห์ข้อมูล	51
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	51
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	55
การวิเคราะห์ข้อมูล	55
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	60
ความมุ่งหมายของการศึกษา	60
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	60
ประชากร	60
กลุ่มตัวอย่าง	61
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	61
วิธีดำเนินการทดลอง	61
การวิเคราะห์ข้อมูล	62
การอภิปรายผล	62
ข้อเสนอแนะ	66
บรรณานุกรม	69
ภาคผนวก	74
ประวัติย่อของผู้วิจัย	212

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์	48
2	แบบแผนการทดลอง	49
3	การจัดคาบเวลาการสอนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมใน 1 สัปดาห์	50
4	แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม	56
5	แสดงการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ ก่อนการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม	57
6	แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม	58
7	แสดงการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ หลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม	59
8	ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน	201
9	แสดงค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์	203
10	แสดงการทดสอบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม	204
11	แสดงการทดสอบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการทดลอง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	206
12	แสดงคะแนนการทดสอบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ ก่อนเรียนของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม	208
13	แสดงคะแนนการทดสอบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ หลังเรียนของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม	210

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	แผนภูมิโครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)	12
2	รูปแบบของหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต พุทธศักราช 2521	14
3	แผนภูมิแสดงกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น	24
4	แผนภูมิแสดงขั้นตอนการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น	26

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ รัฐได้ตระหนักและเห็นความจำเป็นที่จะต้องจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในประเทศอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน โดยจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมอุตสาหกรรม ซึ่งสภาพสังคมเช่นนี้ ต้องการประชากรที่มีคุณภาพมีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ผลงาน โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ เพื่อผลิตสิ่งใหม่ ๆ หรือคิดหาแนวทางในการปรับปรุงหรือแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตได้หลาย ๆ วิธี หลักสูตรในแต่ละระดับ จึงกำหนดเป็นแนวทางที่จะทำให้การศึกษาสามารถพัฒนาประชากรไปสู่เป้าหมายของรัฐในการพัฒนาประเทศ

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มีโครงสร้างหลักสูตรซึ่งแบ่งมวลประสบการณ์ที่จะต้องจัดให้แก่ผู้เรียนเป็น 5 กลุ่ม คือ กลุ่มทักษะ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ และกลุ่มประสบการณ์พิเศษ สำหรับกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เป็นกลุ่มประสบการณ์กลุ่มหนึ่งในหลักสูตร ที่ว่าด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของชีวิตและสังคม กล่าวถึงปัญหาและความต้องการของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ เพื่อความดำรงอยู่และการดำเนินชีวิตที่ดี ประสบการณ์ที่จัดในกลุ่มนี้จึงเกี่ยวข้องกับปัญหาและความต้องการของคนไทยทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ในด้านอนามัย ประชากร การเมือง การปกครอง สังคม ศาสนา วัฒนธรรม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2525 : 127) ลักษณะเนื้อหาของกลุ่มนี้จึงเป็นการบูรณาการเนื้อหาซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาของวิชาสังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ สุขศึกษา โดยเน้นให้ผู้เรียนคิดเป็น และฝึกทักษะการแก้ปัญหา (สมน อมรวิวัฒน์ และทิศนา แชนมณี, 2526 : 54)

จากสภาพการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมา ยังไม่บรรลุ
จุดมุ่งหมายของหลักสูตร กล่าวคือ การเรียนการสอนมุ่งเน้นแต่เฉพาะเนื้อหาเท่านั้นมิได้มุ่งเน้น
การสอนให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติแก้ปัญหาเท่าที่ควร (เพราะพรณ โกลมมาลย์. 2533 : 30)
ซึ่งสอดคล้องกับ กัณยารัตน์ ตรึงสถิตย์วงศ์ ที่พบว่า ครูยังใช้การสอนแบบบรรยายมากกว่า
พฤติกรรมอื่น ๆ (กัณยารัตน์ ตรึงสถิตย์วงศ์. 2532 : 207) และ จากการประเมินคุณภาพ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับประเทศ ปีการศึกษา 2531 ของสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 57.36 ส่วน
การประเมินผลในจังหวัดขอนแก่น ได้ค่าเฉลี่ยเพียงร้อยละ 55.95 (สำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ. 2531 : 1 - 23) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่ม
สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ระบุไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6
(พุทธศักราช 2530 - 2534) ที่กำหนดว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
ไว้ว่า จะต้องได้ค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
2529 : 17)

ดังนั้น ในการปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 จึงได้มีการแก้ไข
ปัญหาในเรื่องการเรียนการสอนที่ไม่เน้นทักษะกระบวนการ โดยเสนอแนวการสอนที่เน้น
ทักษะกระบวนการ 9 ขั้นตอน ให้แก่ครูผู้สอน เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการจัดกิจกรรม
การเรียนการสอนในทุกระดับชั้น ซึ่งประกอบด้วยทักษะกระบวนการ ดังต่อไปนี้

- ขั้นที่ 1 ตระหนักในปัญหาและความจำเป็น
- ขั้นที่ 2 คิดวิเคราะห์วิจารณ์
- ขั้นที่ 3 สร้างทางเลือกอย่างหลากหลาย
- ขั้นที่ 4 ประเมินและเลือกทางเลือก
- ขั้นที่ 5 กำหนดและลำดับขั้นตอนการปฏิบัติ
- ขั้นที่ 6 ปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์

ขั้นที่ 7 ประเมินระหว่างปฏิบัติ

ขั้นที่ 8 ปรับปรุงให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

ขั้นที่ 9 ประเมินผลรวมให้เกิดความภาคภูมิใจ

ทักษะกระบวนการ 9 ขั้นดังกล่าว เป็นผลมาจากการสังเคราะห์ กระบวนการต่าง ๆ หลายกระบวนการ ซึ่งได้แก่ กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการวิทยาศาสตร์ กระบวนการตัดสินใจ เป็นต้น ซึ่งนักการศึกษาทั่วไปเชื่อว่า จะนำไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ ความคล่องแคล่ว และความยืดหยุ่นทางปัญญา ประสิทธิภาพการปรับตัว และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (ชอบ ลีซอ. 2533 : 4)

ถึงแม้ว่า การสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้นนี้ ภายหลังกรมวิชาการ จะได้เปลี่ยนเป็น 9 ประการ เพื่อชี้ให้เห็นว่าในการสอนแต่ละครั้งไม่จำเป็นต้องใช้ครบทั้ง 9 ขั้น เรียงลำดับกัน เพียงแต่ครูผู้สอนจะต้องวิเคราะห์จุดประสงค์และเนื้อหาเพื่อจะฝึกให้เกิดทักษะใดบ้าง โดยพยายามให้เนื้อหาหนึ่งได้ฝึกทักษะมากที่สุด ตามความเหมาะสม แต่สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จุดประสงค์และเนื้อหา หน่วยข่าวและเหตุการณ์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แล้วพบว่า สามารถสอนให้เกิดทักษะกระบวนการได้ครบทั้ง 9 ขั้น ประกอบกับเนื้อหาหน่วยข่าวและเหตุการณ์ มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นี้เป็นวัยที่เริ่มที่จะสามารถคิดแก้ปัญหาจากนามธรรมได้ (ประสาธ อิศรปรีดา. 2533 : 129)

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่า การสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น จะยังไม่มีรายงานการวิจัยยืนยันได้ว่า จะสามารถส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตว่าเป็นประการใด แต่จากการที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์งานวิจัยหลายชิ้น พบว่า งานวิจัยที่มีขั้นตอนการสอน โดยให้นักเรียนได้ฝึกแก้ปัญหา โดยใช้วิธีการระดมพลังสมอง และกระบวนการกลุ่มในการปฏิบัติงานของนักเรียน ซึ่งขั้นตอนการสอนดังกล่าวมีขั้นตอนที่สอดคล้องกับการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในขั้นที่ 1 ถึง 6 ผลงานวิจัยดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า ส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นกว่าการสอนแบบปกติ (วิจิตร ทองปาน. 2527 : 76 - 81 ; จันทร์จรัส ดัณฑสุทธิ. 2528 : 77 - 80 ; ศิวพร เสนียวงศ์ ณ อยุธยา. 2529 : 66 ; พงศ์ทอง คานเท่ง. 2531 : 68 - 70) ด้วยเหตุผลดังกล่าว การสอน

โดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น จึงน่าจะเป็นการสอนที่จะช่วยแก้ปัญหาในเรื่องการสอนที่ไม่เน้นทักษะกระบวนการ และอาจจะสามารถช่วยแก้ปัญหาการสอนในเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตให้เพิ่มขึ้นได้

นอกจากนั้น ผู้วิจัยยังพบว่า งานวิจัยที่มีขั้นตอนกิจกรรมการสอนให้นักเรียนได้ฝึกวิเคราะห์สาเหตุปัญหา กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติในการแก้ปัญหา โดยใช้กระบวนการกลุ่มและการระดมพลังสมอง ซึ่งเป็นที่สอดคล้องกับกิจกรรมการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในขั้นที่ 1 ถึง 6 และสามารถสรุปได้ว่า ส่วนใหญ่สามารถส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ ให้เพิ่มขึ้นได้มากกว่าการสอนแบบปกติ (สมภพ สิริวรรณ. 2525 : 66 - 67 ; วิจิตร ทองปาน. 2527 : 77 - 81 ; จันทร์จรัส ตันตสุทธิ. 2528 : 77 - 80 ; พงศ์ทอง คำนึง. 2531 : 68 - 70) การสอนของครูในการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้นนั้น ครูทำหน้าที่เป็นผู้คอยให้คำแนะนำ ให้การเสริมแรงกับนักเรียนในขณะที่นักเรียนคิดแก้ปัญหาและปฏิบัติงาน ตามแผนที่กำหนดไว้ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกในการยอมรับความคิดของตน เกิดความมั่นใจ กล้าที่จะคิด กล้าที่จะแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ เป็นการเสริมสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่จะก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้อีกวิธีหนึ่ง (อารี รังสินธ์. 2532 : 507 ; อ้างอิงมาจาก Roger. 1970) ประกอบกับคุณลักษณะของนักเรียนที่เป็นผลมาจากการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น สามารถช่วยพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนในด้านความคล่องแคล่ว และความยืดหยุ่นทางปัญญา ซึ่งจัดได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของความคิดสร้างสรรค์ด้วยเช่นกัน (Guilford. 1967 : 61) ดังนั้น จึงสามารถกล่าวได้ว่าการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น น่าจะเป็นการสอนที่สามารถจะพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้แก่นักเรียนได้ ซึ่งความคิดสร้างสรรค์ดังกล่าวนี้ มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศที่จะเห็นได้จากการที่กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้เน้นย้ำให้ครูเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้แก่นักเรียนให้มากยิ่งขึ้นกว่าการสอนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพราะเนื่องจากเด็กนักเรียนในวันนี้ จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไปในอนาคต (กรมวิชาการ. 2533 : 22)

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยข่าวและเหตุการณ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น กับการสอนแบบปกติ

ความมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยข่าวและเหตุการณ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น กับการสอนแบบปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยข่าวและเหตุการณ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น กับการสอนแบบปกติ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

หากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าการสอนแบบปกติ ครูผู้สอนสามารถนำแผนการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ไปใช้ในการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยข่าวและเหตุการณ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้ นอกจากนั้นผู้บริหารสามารถใช้เป็นแนวทางปรับปรุงการเรียนการสอนของโรงเรียน และนักวิชาการใช้เป็นแนวทางปรับปรุงหลักสูตร ได้อีกด้วย

ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรในการวิจัยควรจะครอบคลุมนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทั้งหมด แต่เนื่องจากปัจจุบันนักเรียนชั้นประถมศึกษาเรียนหลักสูตรเดียวกัน จึงถือได้ว่าโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาทั่วไป เป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมด และโรงเรียน

ส่วนใหญ่โดยทั่วไปเป็นโรงเรียนที่มีขนาดกลาง คือมีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 250 - 500 คน ผู้วิจัยจึงกำหนดขอบเขตประชากรเฉพาะในการวิจัยครั้งนี้เป็นโรงเรียนขนาดกลาง ในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีจับฉลากรายชื่อโรงเรียนที่มีขนาดกลาง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 1 โรงเรียน จากจำนวน 36 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านคำไฮหัวทุ่งประชาบารุง ซึ่งมีชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 2 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวนห้องเรียนละ 25 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 50 คน เนื่องจากนักเรียนทั้ง 2 ห้อง มีการสอนแบ่งความสามารถใกล้เคียงกัน ผู้วิจัยจึงแบ่งตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการจับฉลากห้องเรียนเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้อง และกลุ่มควบคุม 1 ห้อง

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 การสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น

3.1.2 การสอนแบบปกติ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

3.2.2 ความคิดสร้างสรรค์

4. ระยะเวลาในการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยทำการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2534 ใช้เวลาในการทดลองสอนทั้งสองกลุ่ม สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 3 คาบ คาบละ 20 นาที รวม 51 คาบ เป็นเวลา 6 สัปดาห์

5. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ ได้แก่ หน่วยข่าวและเหตุการณ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งประกอบด้วย

5.1 ข่าวและเหตุการณ์ ที่พบเห็นด้วยตนเองในท้องถิ่น

5.2 ข่าวและเหตุการณ์ จากการบอกเล่าของผู้อื่น

5.3 ข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์

5.4 ข่าวจากหนังสือพิมพ์

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตหน่วยข่าวและเหตุการณ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ หน่วยข่าวและเหตุการณ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถทางสมองของมนุษย์ในการคิดหลายทิศทาง โดยเชื่อมโยงสัมพันธ์กับความคิดเดิม และจัดระเบียบขั้นตอนความคิดออกมาเป็นรูปใหม่ ก่อให้เกิดผลผลิตหรือแนวทางในการแก้ปัญหาที่ต่างไปจากเดิม ซึ่งเป็นประโยชน์ และมีคุณค่าต่อสังคม

ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของ วอลเลซ และโคแกน ซึ่ง บุรรอด บุญเหลือ (2525 : 30 - 34) ได้ดัดแปลงนำมาใช้กับเด็กไทย ประกอบด้วยแบบทดสอบ 5 ชุด 3 ชุดแรกเป็นแบบทดสอบที่ใช้ทางภาษา (Verbal Task) และแบบทดสอบ 2 ชุดหลังเป็นแบบทดสอบที่ใช้รูปภาพ (Figural Task) มีลักษณะดังต่อไปนี้

- ชุดที่ 1 พวกเดียวกัน (Instances)
- ชุดที่ 2 ประโยชน์ของสิ่งของ (Alternates Uses)
- ชุดที่ 3 ความเหมือน (Similarities)
- ชุดที่ 4 ความหมายของภาพเส้น (Pattern Meaning)
- ชุดที่ 5 ความหมายของเส้น (Line Meaning)

3. การสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เรียงลำดับขึ้นอย่างเป็นระบบ 9 ขั้น ตามที่หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เสนอแนะดังนี้

3.1 ขั้นตระหนักในปัญหาและความจำเป็น เป็นขั้นที่ครูทำให้นักเรียนมองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้น และเห็นความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขปัญหานั้น โดยการที่ให้นักเรียนได้รับปัญหาจากการได้ฟังได้เห็นหรือได้รับผลจากข่าวและเหตุการณ์ แล้วนำมาอภิปรายถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และสรุปความจำเป็นที่ต้องหาทางแก้ปัญหานั้น ๆ

3.2 ขั้นคิดวิเคราะห์หาคำอธิบาย เป็นขั้นที่นักเรียนแยกแยะปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น

3.3 ขั้นสร้างทางเลือกอย่างหลากหลาย เป็นขั้นที่นักเรียนคิดหาแนวทางแก้ปัญหาหลายทาง โดยใช้การระดมพลังสมอง

3.4 ขั้นประเมินและเลือกทางเลือก เป็นขั้นที่นักเรียนใช้กระบวนการกลุ่ม ประเมินทางเลือกที่จะหาความรู้ความจริงว่าทางเลือกใดสมควรจะใช้ปฏิบัติได้จริงและตรงปัญหา

3.5 ขั้นกำหนดและลำดับขั้นตอนปฏิบัติ เป็นขั้นที่นักเรียนวางแผนหาความรู้ความจริง ตามแนวทางเลือก ซึ่งอาจจะปฏิบัติด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ปฏิบัติการทดลองปฏิบัติการจากหนังสือ ปฏิบัติการไปสัมภาษณ์วิทยากร ปฏิบัติการตามโครงการ ฯลฯ

3.6 ขั้นปฏิบัติด้วยความชื่นชม เป็นขั้นที่นักเรียนปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดโดยมีครูให้การยอมรับ ให้การเสริมแรง เพื่อให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติ

3.7 ขั้นประเมินระหว่างปฏิบัติ เป็นขั้นที่นักเรียนประเมินตนเองระหว่างปฏิบัติ โดยยึดแผนการในขั้นที่ 5 เพื่อตรวจสอบสิ่งที่ทำได้ และหาสาเหตุในกรณีที่ปฏิบัติไม่ได้

3.8 ขั้นปรับปรุงให้ดีขึ้นอยู่เสมอ เป็นขั้นที่นักเรียนในกลุ่มคิดหาแนวทางแก้ไขอุปสรรคและปรับปรุงให้ดีขึ้น

3.9 ประเมินผลรวมให้เกิดความภาคภูมิใจ เป็นขั้นที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้สรุปผลการปฏิบัติ รายงานการปฏิบัติ โดยครูให้การยอมรับ เสริมแรงให้เกิดความภูมิใจ

4. การสอนแบบปกติ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามแนวกิจกรรมที่หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ที่เสนอไว้ โดยใช้กิจกรรมการสอนวิธีบรรยายอภิปราย ชักถาม และศึกษาค้นคว้าจากหนังสืออ่านประกอบเอกสารต่าง ๆ สอบถามจากผู้รู้ และสื่อต่าง ๆ ประกอบกันตามที่เสนอแนะไว้ในแผนการสอน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้นำมาเรียบเรียงตามหัวข้อ ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

สาระที่เปลี่ยนแปลงของหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เป็นกลุ่มประสบการณ์หนึ่งใน 5 กลุ่ม ของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เป็นกลุ่มประสบการณ์ที่ต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อมในด้านอนามัย สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงสภาพปัญหา กระบวนการแก้ปัญหา และสามารถนำประสบการณ์เหล่านั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต (เพราพรณ โกลมมาลย์. 2533 : 20 - 38) จากสาระของหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ดังกล่าว สืบเนื่องมาจากการที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ซึ่งก็รวมถึงทุกกลุ่มประสบการณ์ในหลักสูตรแม่บท พบว่ามีข้อมูลที่ใช้เป็นพื้นฐานในการปรับปรุงหลักสูตรแม่บทดังนี้

1. ปัญหาที่แท้จริงมิได้อยู่ที่หลักสูตรแม่บทเท่าใดนัก แต่อยู่ที่การนำหลักสูตรไปใช้
2. ปัญหาใหญ่ของการนำหลักสูตรไปใช้คือ การสอนที่ไม่ได้เน้นทักษะกระบวนการเพียงพอ

จากปัญหาทั้งสองประการดังกล่าว ย่อมทำให้ได้แนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรว่า จะต้องมุ่งส่งเสริมทางด้านการจัดการเรียนการสอนให้เน้นทักษะกระบวนการอย่างแท้จริง ประกอบกับข้อมูลของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่มีประเด็นที่ควรแก่การปรับปรุงแก้ไข คือ เนื้อหามาก จุดประสงค์ (ย่อย) มาก ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ปัญหาเรื่องบูรณาการเนื้อหายังไม่สมบูรณ์พอ สำหรับประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการวิทยาศาสตร์เป็นประเด็นที่สอดคล้องกับข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในภาพรวมของหลักสูตร กล่าวคือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่มีการเน้นทักษะกระบวนการเพียงพอ และเนื่องจากเนื้อหาสาระภายในของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตมีอยู่หลากหลาย ไม่ใช่แค่เฉพาะวิทยาศาสตร์เท่านั้น ดังนั้น ประเด็นที่นำไปสู่การปรับปรุงเรื่องการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการจึงหมายความว่า จะต้องจัดการเรียนการสอนเน้นทักษะกระบวนการในเรื่องอื่น ๆ ทั้งหมดด้วย

การปรับปรุงหลักสูตร กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) หลักสูตรฉบับแม่บทในหลักการจะเหมือนเดิม แต่จะมีบางส่วนที่เป็นรายละเอียดปลีกย่อยเท่านั้นที่แตกต่างกันออกไป ดังต่อไปนี้

1. จุดประสงค์ ในหลักสูตรได้มีการแก้ไขรูปแบบให้สอดคล้องเหมาะสมกัน คือ เปลี่ยนคำว่า "จุดประสงค์ทั่วไป" เป็น "จุดประสงค์" และตัดข้อความที่นำหน้าจุดประสงค์ทั่วไปออก ปรับปรุงจุดประสงค์ทั่วไป เพื่อเป็นการย้ำความสำคัญของทักษะกระบวนการทั้งในแง่ของวิทยาศาสตร์และสังคม ตลอดจนเน้นย้ำการปลูกฝังนิสัยในการรู้จักใฝ่หาความรู้ อยู่เสมอ ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบันและอนาคต สำหรับประเด็นอื่น ๆ นอกเหนือจากนั้น เช่น เรื่องสุขภาพอนามัย สิ่งแวดล้อม การปกครอง สิทธิ เสรีภาพ ในระบอบประชาธิปไตย ความรักความภูมิใจในเอกราชของชาติ มิได้แก้ไขแต่อย่างใด รวมจุดประสงค์ใหม่ทั้งสิ้น 8 ข้อ ดังต่อไปนี้

1.1 ให้มีความเข้าใจพื้นฐานและปฏิบัติได้ถูกต้องเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยทางร่างกายและจิตใจ ทั้งในส่วนบุคคล และส่วนรวม

1.2 มีความรู้ทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับสังคมและธรรมชาติ มีนิสัยใฝ่หาความรู้ อยู่เสมอเพื่อการดำรงชีวิตที่ดี

1.3 สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง

1.4 มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สามารถนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

1.5 มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ทั้งที่เป็นธรรมชาติ เทคโนโลยี และทางสังคม

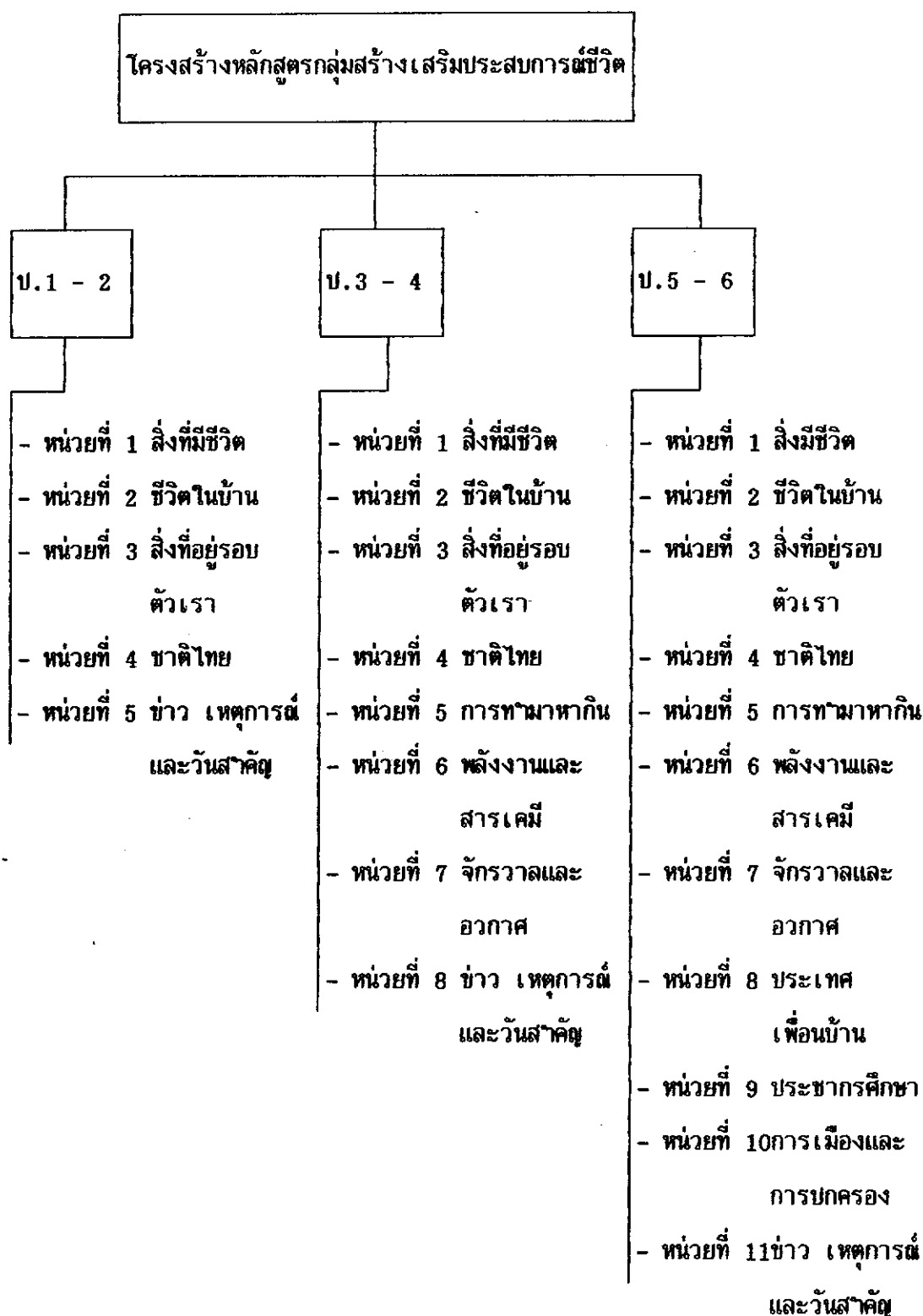
1.6 มีความเข้าใจเชื่อมโยงในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

1.7 เข้าใจหลักของการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบปฏิบัติตนตามขอบเขตแห่งสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น

1.8 มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และความเป็นเอกราชของชาติ

2. โครงสร้างเนื้อหาสาระ หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 มีหน่วยเนื้อหา 11 หน่วย ลดลงจากหลักสูตร พุทธศักราช 2521 1 หน่วย คือหน่วยการสื่อสารและคมนาคมโดยพิจารณาแล้วว่า มีเนื้อหาแทรกอยู่ตามหน่วยอื่น ๆ เช่น กลุ่มวิชาทักษะ คือ ภาษาไทยจึงเป็นการตัดเนื้อหาเกี่ยวกับเนื้อหาที่ซ้ำซ้อนมากเกินไป

ลักษณะโครงสร้างและเนื้อหา เริ่มค้นจากตนเอง และขยายขอบเขตกว้างขวางขึ้นตามวัยและระดับชั้น ดังโครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หลักสูตรพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิโครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต พุทธศักราช

2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

3. รูปแบบหลักสูตร รูปแบบของหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
พุทธศักราช 2521 มีรูปแบบเป็น 3 ช่อง คือ ช่องจุดประสงค์การเรียนรู้ ความคิดรวบยอด/
หลักการ และช่องเนื้อหา ไม่มีส่วนที่ชี้ให้เห็นกระบวนการ ยกตัวอย่าง เช่น หน่วยข่าวและ
เหตุการณ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2530 : 210 - 211)
ดังภาพประกอบ 2 ดังนี้

หน่วยข่าวและเหตุการณ์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

จุดประสงค์การเรียนรู้	ความคิดรวบยอด/หลักการ	เนื้อหา
1. เล่าข่าวและเหตุการณ์ที่พบเห็นเองในท้องถิ่นได้	ข่าวได้มาจากแหล่งต่าง ๆ กัน ช่วยให้เรารับความเป็นไปและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นรอบตัว	1. ข่าวและเหตุการณ์
2. เล่าข่าวและเหตุการณ์ที่ได้ฟังจากการบอกเล่าของผู้อื่นได้ถูกต้อง		1.1 ข่าวและเหตุการณ์ที่พบเห็นเองในท้องถิ่น
3. เล่าข่าวที่ได้ฟังจากวิทยุหรือโทรทัศน์ได้		1.2 ข่าวและเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่น
4. อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์และเล่าได้ถูกต้อง		1.3 ข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์
5. แยกแยะข้อเท็จจริงจากความเห็นและคำโฆษณาพร้อมทั้งให้เหตุผลสนับสนุนได้		1.4 ข่าวจากหนังสือพิมพ์
6. บอกวิธีเลือกฟังข่าวและวิเคราะห์เหตุการณ์ที่ตนถือปฏิบัติอยู่ได้		1.5 การแยกแยะข้อเท็จจริงจากความเห็นและคำโฆษณา
		1.6 การมีวิจารณญาณในการฟังข่าวและวิเคราะห์เหตุการณ์

ส่วนรูปแบบของหลักสูตร กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) มีลักษณะเป็นคำอธิบายสั้น ๆ ของแต่ละเรื่องหรือแต่ละหน่วย ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ เนื้อหา กระบวนการ จุดประสงค์ โดยย่อหน้าแรก ๆ จะเป็นคำอธิบายที่ผสมกลมกลืนระหว่างเนื้อหา (เรื่อง) และกระบวนการ ส่วนย่อหน้าสุดท้ายของแต่ละหน่วยย่อย คือจุดประสงค์ของหน่วยย่อยนั้น ๆ ยกตัวอย่างเช่น หน่วยข่าวและเหตุการณ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2533 ข : 54) ดังนี้

สังเกต ศึกษา รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ ของชุมชนหรือจังหวัด ในด้านต่าง ๆ เศรษฐกิจ การศึกษา สาธารณสุข การเมือง ข่าวสังคมทั่ว ๆ ไป จากแหล่งข่าวต่าง ๆ วิเคราะห์ อภิปราย จัดจำแนก สรุปเป็นความรู้หรือหลักการที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และหลักการพัฒนาเพื่อปรับปรุงชุมชนหรือจังหวัดของตน แสดงความรู้สึกที่มีต่อความรู้ความคิดที่กว้างขวาง ที่ได้จากการติดตามวิเคราะห์ข่าว ปฏิบัติตนในการแลกเปลี่ยน วิเคราะห์ข่าวสารกันอยู่เสมอ

สังเกต รวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับความก้าวหน้าทางด้านราชการ ติดต่อ สื่อสารในปัจจุบัน วิเคราะห์ ผลกระทบที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนและสังคม มนุษย์ ความรู้สึกและเจตคติที่มีต่อความเจริญรุดหน้าดังกล่าว เลือกใช้และปรับตนได้เหมาะสม

เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการสังเกต ศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ ประเมิน สรุปข่าว ปรับปรุงการปฏิบัติงาน เห็นคุณค่า การติดตามศึกษา วิเคราะห์ข่าวสารต่าง ๆ และปรับตนเข้ากับเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

การกำหนดรูปแบบหลักสูตรลักษณะนี้เพื่อต้องการให้ผู้ทำหลักสูตรไปใช้จะได้เห็นภาพพจน์ที่ชัดเจน ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการต่าง ๆ

อาจกล่าวโดยสรุปว่า ความแตกต่างระหว่างหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต จะมีอยู่ก็เพียงรูปแบบของหลักสูตรเท่านั้น นอกเหนือจากนั้นแล้ว หลักการ โครงสร้าง เนื้อหา เวลาเรียน จะคงเดิม จะต่างกันก็ในประเด็นเล็กน้อยเท่านั้น เนื้อหารายละเอียดย่อมปรับเปลี่ยนได้ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและกาลเวลา โดยวิธีการสอน

มุ่งเน้นทักษะกระบวนการให้แก่ผู้เรียน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเสาะแสวงหาความรู้
ประสบการณ์ พัฒนาตนเอง ครอบคลุ้ม และสังคัม ได้ตามสถานการณ์ต่าง ๆ ในอนาคต

ความหมายของทักษะกระบวนการ 9 ขั้น

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้เสนอทักษะ
กระบวนการหลัก 9 ขั้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2533 ค : 7) เพื่อที่จะใช้เป็นแนวทาง
ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการที่เป็นจุดเน้นของหลักสูตร ซึ่ง ขอบ ลีซอ
(2533 : 4) ได้กล่าวถึงความหมายของ "ทักษะกระบวนการ" ไว้ดังนี้ "ทักษะ" หมายถึง
ความสามารถในการใช้กระบวนการต่าง ๆ อย่างคล่องแคล่วและแม่นยำ ส่วนคำว่า
"กระบวนการ" หมายถึง ขั้นตอนการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับ เมื่อพิจารณาทั้งสอง
ส่วนรวมกันภายในบริบท (Context) ของการศึกษา "ทักษะกระบวนการ" น่าจะหมายถึง
ความหมายในการใช้กระบวนการต่าง ๆ อย่างคล่องแคล่ว ถูกต้อง และแม่นยำ เป็นความหมาย
เชิงกระบวนการประการที่หนึ่ง ส่วนประการที่สอง หมายถึง คุณลักษณะหรือความสามารถ
ระดับสูงขึ้นไปที่เกิดจากฝึกใช้กระบวนการต่าง ๆ เป็นความหมายในลักษณะที่เป็นผลปลายทาง
ดังนั้น ขอบ ลีซอ จึงสรุปว่า "ทักษะกระบวนการ" เป็นได้ทั้งผลปลายทาง และวิถีทาง ซึ่งมี
ขั้นตอน 9 ขั้น ดังนี้

- ขั้นที่ 1 ตระหนักในปัญหาและความจำเป็น
- ขั้นที่ 2 คิดวิเคราะห์วิจารณ์
- ขั้นที่ 3 สร้างทางเลือกอย่างหลากหลาย
- ขั้นที่ 4 ประเมินและเลือกทางเลือก
- ขั้นที่ 5 กำหนดและลำดับขั้นตอนการปฏิบัติ
- ขั้นที่ 6 ปฏิบัติด้วยความขี้นชม
- ขั้นที่ 7 ประเมินระหว่างปฏิบัติ
- ขั้นที่ 8 ปรับปรุงให้ดีขึ้นอยู่เสมอ
- ขั้นที่ 9 ประเมินผลรวมให้เกิดความภาคภูมิใจ

ขั้นตอนทั้ง 9 ขั้นนี้ เป็นผลจากการสังเคราะห์กระบวนการต่าง ๆ หลายกระบวนการที่ใช้ในวงการศึกษาอย่างแพร่หลาย และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าสามารถนำไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะ และความสามารถระดับสูงสำคัญหลายประการ (ชอบ ลีซอ. 2533 : 4 - 5) กระบวนการเหล่านี้ ได้แก่ กระบวนการคิด กระบวนการการแก้ปัญหา กระบวนการวิทยาศาสตร์ กระบวนการตัดสินใจ (Decision - Making Process) กระบวนการปฏิบัติงาน และ กระบวนการจัดการ เป็นต้น กระบวนการเหล่านี้แต่ละกระบวนการมีขั้นตอนคล้าย ๆ กันเป็นส่วนใหญ่ แต่การเรียงลำดับการจัดกลุ่มและการใช้ถ้อยคำเรียบเรียงแต่ละขั้นตอนจะแตกต่างกันตามผู้แต่งตำราต่าง ๆ และตามแต่ที่ใช้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เมื่อนำกระบวนการเหล่านี้มาใช้ในการเรียนการสอน นักการศึกษาทั่วไปเชื่อว่าจะนำไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะและความสามารถที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. ความคล่องแคล่วและความยืดหยุ่นทางปัญญา (Cognitive Fluency and Flexibility)
2. ประสิทธิภาพการปรับตัวในภาวะหรือสถานการณ์ที่เต็มไปด้วยความแปรผัน และความไม่แน่นอน
3. ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ทั้งสามประการดังกล่าว เป็นคุณลักษณะความสามารถที่สำคัญมากในสังคมปัจจุบันที่กำลังย่างเข้าสู่ยุคข้อมูล (Information Age) สังคมยุคข้อมูลจะเป็นสังคมหนึ่งที่เต็มไปด้วยความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านภาวะเศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยีระบบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล องค์กร และสถาบันมีความซับซ้อนสูงขึ้น การตัดสินใจต้องกระทำอย่างรวดเร็ว โดยอาศัยข้อมูลที่ถูกต้องแม่นยำ และทันเหตุการณ์ บุคคลที่จะอยู่รอดและดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องมีการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ตลอดเวลา ต้องมองการณ์ไกล และมีการปรับตัวได้อย่างเหมาะสม

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการในทุกระดับชั้น (สงบ ลักษณะ. 2533 : 1) ซึ่งในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) มีความมุ่งหวังที่จะให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรม

การเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการต่าง ๆ และใช้วิธีสอนอย่างหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียน มีนิสัยในการใช้ทักษะกระบวนการในการแสดงออกทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ การปฏิบัติ ค่านิยมและจริยธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2533 ค : 134)

นอกจากนั้น สงบ ลักษณะ (2533 : 4) ยังได้เสนอแนะการนำทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนว่า ครูสามารถเลือกใช้ทักษะกระบวนการให้ เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ และจุดประสงค์การเรียนรู้ที่จะสอน โดยไม่จำเป็นต้องว่าในการสอน เรื่องหนึ่ง ๆ จะต้องใช้ครบทั้ง 9 ขั้น เพราะเนื่องจากจุดเน้นของเนื้อหาแต่ละเรื่องแตกต่างกัน ยกตัวอย่าง เช่น สอนพลศึกษาอาจจะเน้นการปฏิบัติในขั้น 5, 6, 7 สอนจริยธรรม อาจเน้นขั้น 1 - 6 และในบางขั้นเช่นขั้นที่ 5 อาจขยายเป็นขั้นย่อยในกระบวนการเรียน วิธีปฏิบัติได้อีก แต่ในขณะเดียวกันครูก็ควรหาโอกาสปลูกฝังให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้ทักษะ กระบวนการ 9 ขั้นนี้เสมอ ๆ ในกิจกรรมการเรียนวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะ กระบวนการ ติดตัวไปเป็นประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตในอนาคต

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องดังกล่าว จึงพอจะสรุปได้ว่า ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ใน หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) หมายถึง ความสามารถในการใช้กระบวนการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ถูกต้อง และจะส่งผลให้มีคุณลักษณะที่หลักสูตรต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ทักษะกระบวนการมีขั้นตอน 9 ขั้น ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนในทุกระดับชั้น

ทฤษฎีการเรียนรู้พื้นฐานในการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น

ทฤษฎีการเรียนรู้พื้นฐานในการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ได้แก่ ทฤษฎี การเรียนรู้ตามแนวทาง กานเย่ (Gagne. 1965 : 62 - 170) ซึ่งได้แบ่งการเรียนรู้ ออกเป็น 8 ประเภท ตั้งแต่การเรียนรู้แบบพื้นฐานง่าย ๆ ไปจนถึงการเรียนรู้แบบยากและ ซับซ้อน ดังนี้

1. การเรียนรู้เครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเอง ที่จะไม่ให้แสดงออกมาได้ การเรียนรู้ประเภทนี้ ได้แก่ การเรียนรู้โดยการวางเงื่อนไขตามแบบของ พาฟลอฟ ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับอารมณ์และความรู้สึก

2. การเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง เป็นการเรียนรู้จากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ผู้เรียนสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ ผู้เรียนมีความตั้งใจและรู้ตัวในการที่จะเชื่อมโยงการตอบสนองที่เหมาะสมต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ กัน เมื่อทำได้ถูกต้องและเหมาะสมจะได้รับรางวัลหรือการเสริมแรง

3. การเรียนรู้แบบลูกโซ่ เป็นการเรียนรู้การประกอบกิจกรรมที่ต่อเนื่องตามลำดับ ซึ่งประกอบด้วยความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ตั้งแต่ 2 คู่ขึ้นไป เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกระทำและทักษะต่าง ๆ ในการเคลื่อนไหว

4. การเรียนรู้โดยการเชื่อมโยงด้วยถ้อยคำภาษา เป็นเรื่องของการใช้ภาษาเน้นความสำคัญของภาวะภายในมากกว่าแบบแรก

5. การเรียนรู้แบบจำแนกความแตกต่าง เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถมองเห็นและแยกความแตกต่างระหว่างสิ่งเร้า เพื่อจะตอบสนองสิ่งเร้านั้นให้ถูกต้อง

6. การเรียนรู้โมเดลิ เป็นการเรียนรู้การตอบสนองร่วมกันต่อกลุ่มของสิ่งเร้าที่มีความแตกต่างกัน ผู้เรียนต้องเรียนรู้สิ่งที่คล้ายกัน สามารถสรุปความเหมือนและแยกความแตกต่างของสิ่งเร้าได้

7. การเรียนรู้กฎหรือหลักการ เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการร่วมมือหรือเชื่อมโยงโมเดลิตั้งแต่ 2 โมเดลิขึ้นไปเข้าด้วยกัน และจากการที่สามารถตั้งเป็นกฎเกณฑ์ขึ้นได้แล้ว จะสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยวิธีคล้ายคลึงกัน

8. การเรียนรู้การแก้ปัญหา เป็นการเรียนรู้ที่ต้องอาศัยการคิดโดยการรวมกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของการเรียนรู้ประเภทที่ 7 เข้าด้วยกัน และนำไปใช้ในการแก้ปัญหาได้

ดังนั้นการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในขั้นใดก็ขึ้นอยู่กับวิเคราะห์จุดมุ่งหมายในการเรียน และเนื้อหาในเรื่องนั้น ๆ แล้วจึงจัดลำดับขั้นการเรียนรู้ให้เหมาะสม

ขั้นตอนการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น

การนำทักษะกระบวนการเข้าสู่สถานการณ์การเรียนรู้การสอนในห้องเรียน ทำได้

2 ลักษณะ คือ

1. ครูผู้สอนใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น เป็นแนวทางพฤติกรรมของตนในการปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนในห้องเรียน ในการสอนอย่างเป็นทางการหรือการพูดคุยซักถามอื่น ๆ พฤติกรรมของครูที่มีส่วนสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาทักษะกระบวนการมีหลายอย่าง เช่น

1.1 การตั้งคำถามที่นักเรียนต้องใช้ความคิดและเหตุผลในการตอบ

1.2 การนำเสนอข้อมูลหรือประสบการณ์ให้นักเรียนสังเกตสภาพที่เป็นปัญหา

1.3 สนับสนุนให้นักเรียนประมาณการ คำนวณ และสร้างข้อสมมติฐานและทางเลือกที่สมเหตุสมผลอย่างหลากหลาย

1.4 กระตุ้นให้นักเรียนแสวงหาข้อมูลเพื่อทดสอบข้อสมมติฐานหรือการคาดการณ์ของตน

1.5 ให้โอกาสนักเรียนในการวางแผนและดำเนินการอย่างมีอิสระภายใต้การดูแลและการสนับสนุนของครูตามสมควร

1.6 ให้นักเรียนทำการประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองเป็นระยะ ๆ

1.7 ให้โอกาสนักเรียนได้นำเสนอผลงาน และผู้อื่นได้แสดงความคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์

2. การใช้ทักษะกระบวนการเป็นแนวทางจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน ครูจะต้องพิจารณาถ่วงถ่วงทักษะกระบวนการ 9 ขั้น โดยการวิเคราะห์เนื้อหาวิชา และจุดประสงค์ของรายวิชาที่สอนเพื่อสร้างขั้นตอน ทักษะกระบวนการที่เหมาะสมกับรายวิชา แล้วนำขั้นตอนเหล่านั้นมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ให้ออกสแกนักเรียนในการฝึกทักษะหรือฝึกปฏิบัติขั้นตอนต่าง ๆ ในกระบวนการที่เหมาะสมกับเนื้อหา และจุดประสงค์ของรายวิชา (ชอบ ลีซอ, 2533 : 14)

นอกจากนั้น โกวิท ประวาลพุกษ์ (2534 : 28 - 35) ยังได้เสนอกิจกรรมในแต่ละขั้นของทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ไว้อย่างชัดเจน ดังภาพประกอบ 2 ดังนี้

ทักษะ	การแสดงออก/พฤติกรรมที่บ่ง	ลักษณะสำคัญในกิจกรรม/วิธีสอน
1. ตระหนักในปัญหาและความจำเป็น	แสวงหาติดตามข้อมูลเพิ่มเติม อธิบายถึงสิ่งที่ต่างกัน เสนอผลอันเกิดจากการกระทำที่ต่างกัน วางจุดมุ่งหมาย กำหนดเป้าหมายในการกระทำ คาดเดาผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำ	การนำเสนอความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ควรจะเป็นและสิ่งที่เป็นอย่างอยู่ รวมทั้งการชี้ให้เห็นผลที่จะได้จากการปฏิบัติต่าง ๆ ทั้งทางบวกและลบ โดยการนำเสนอด้วยคำพูด รูปภาพ และการลงมือปฏิบัติตาม คำนึงมาให้เห็นความแตกต่าง
2. คิดวิเคราะห์วิจารณ์	นำเสนอระบบเป็นแผนภูมิตาราง นำเสนอเป็นกระบวนการลำดับ ขั้นตอน นำเสนอความคิดรวบยอดและหลักการ	การซักถามด้วยคำถามที่ให้นักเรียนวิเคราะห์ ถามหาลำดับประกอบ ถามหาความสำคัญขององค์ประกอบ ถามถึงสาเหตุ ถามถึงผล ถามลำดับเหตุการณ์ ถามให้สรุปเป็นหลักการ

181425

13131

ทักษะ	การแสดงออก/พฤติกรรมที่บ่ง	ลักษณะสำคัญในกิจกรรม/วิธีสอน
3.สร้างทางเลือก หลากหลาย	นำเสนอให้หลายแนวทาง จำนวนมาก นำเสนอแนวคิดใหม่ ๆ ไม่ซ้ำเดิม	การกระตุ้นยั่วให้คิดหาแนวทางอื่น ปฏิบัติแนวทางอื่น ๆ ด้วยวิธีการระดม สมอง เปลี่ยนเงื่อนไข ถ้าไม่เป็น อย่างนี้จะทำอย่างไร ความคิดตรงข้าม ความคิดแปลก ๆ สิ่งใหม่วันละอย่าง เป็นต้น ครูยั่วยั่ว เปลี่ยนเงื่อนไข เสนอแนวอื่น ๆ
4.ประเมินและเลือก ทางเลือก	เลือกทางปฏิบัติที่ตรงจุดเด่น เลือกทางปฏิบัติที่มีผลดีต่อคน หม่มาก	การนำเสนอผลของการปฏิบัติในแต่ละ แนวทาง ว่ามีผลดีต่อใคร อย่างไร ใครได้ใครเสีย ใครยินดี จำนวน ผู้ที่ได้รับผลดี จำนวนผู้ที่ได้รับผลเสีย ทั้งด้านกายภาพ ความรู้สึก และผลต่อ สิ่งแวดล้อม
5.กำหนดและลำดับ ขั้นตอนการปฏิบัติ	นำเสนอภาพชัดเจน ถูกต้อง ตามงาน อธิบายเงื่อนไขที่ถูกต้อง เสนอเกณฑ์การกระทำที่ถูก	การนำเสนอภาพของงานตามระยะเวลา เป็นภาพความสำเร็จของงาน ด้วยวาจา ด้วยภาพ ด้วยการแสดง รู้การกระทำ ที่ถูกตามขั้นตอน และให้เรียงลำดับได้ ตามกระบวนการของงานนำเสนอ กระบวนการของงาน

ทักษะ	การแสดงออก/พฤติกรรมขั้น	ลักษณะสำคัญในกิจกรรม/วิธีสอน
6. ปฏิบัติด้วยความ ชื่นชม	ทำงานได้ตามขั้นตอน ทำงานเสร็จทันเวลา ทำงานมีคุณภาพ (อย่างปลอดภัย ประหยัด)	การฝึกลงมือทำตามแผนที่ได้วางไว้ เริ่มจากทำตามแบบให้ทำเองและให้ ฝึกจนคล่องโดยครูให้กำลังใจกระตุ้น ให้ทำกระตุ้นให้ระวังคุณภาพ เสนอแนะ เมื่อจำเป็น
7. ประเมินระหว่าง ปฏิบัติ	หยุดดูผลงาน รู้ได้ทันทีเมื่อผิด แก้ไขทันทีที่ผิด แสดงภาพที่ถูกได้ตรงระยะของ งาน	การตรวจสอบผลงานเป็นระยะ ๆ สม่ำเสมอ ไม่เชื่อว่าถูกต้องหมดแล้ว ครูกระตุ้นให้นำดูผลงานระหว่าง ปฏิบัติ เตือนให้ระวังอยู่เสมอ
8. ปรับปรุงให้ดีขึ้น อยู่เสมอ	เสนอจุดที่จะปรับปรุงต่อไป ยินดีเมื่อมีผู้บอกจุดปรับปรุง ยินดีรับคำติชม แสวงหาแนวทางใหม่ ๆ เสมอ	การค้นคว้าวิธีการใหม่ ๆ ที่จะทำให้ ผลงานดีขึ้นกว่าเดิม การศึกษาเทคนิค ใหม่ ๆ ทดลองใช้เทคนิคใหม่ ๆ เพิ่มพูนคุณภาพของงานขึ้นได้เรื่อย ๆ วิเคราะห์หาจุดที่น่าปรับปรุงได้ รับคำ ติชมด้วยความยินดี และนำไปทดลอง

ทักษะ	การแสดงออก/พฤติกรรมที่บ่ง	ลักษณะสำคัญในกิจกรรม/วิธีสอน
9.ประเมินผลรวม ให้เกิดความ ภาคภูมิใจ	เสนองานอย่างสง่างาม แสดงด้วยความสัมพันธ์ดี ต่อเนื่อง ยินดีร่วมในการเสนองผลงาน อาสางานต่าง ๆ ยึดมั่นในคุณภาพของงาน	การนำเสนอผลงานรวมทบทวน การทำงาน พุดคุย นำไปแสดง ให้ผู้อื่นชมการแสดงผลจริงที่มีผู้ชมจาก ภายนอก

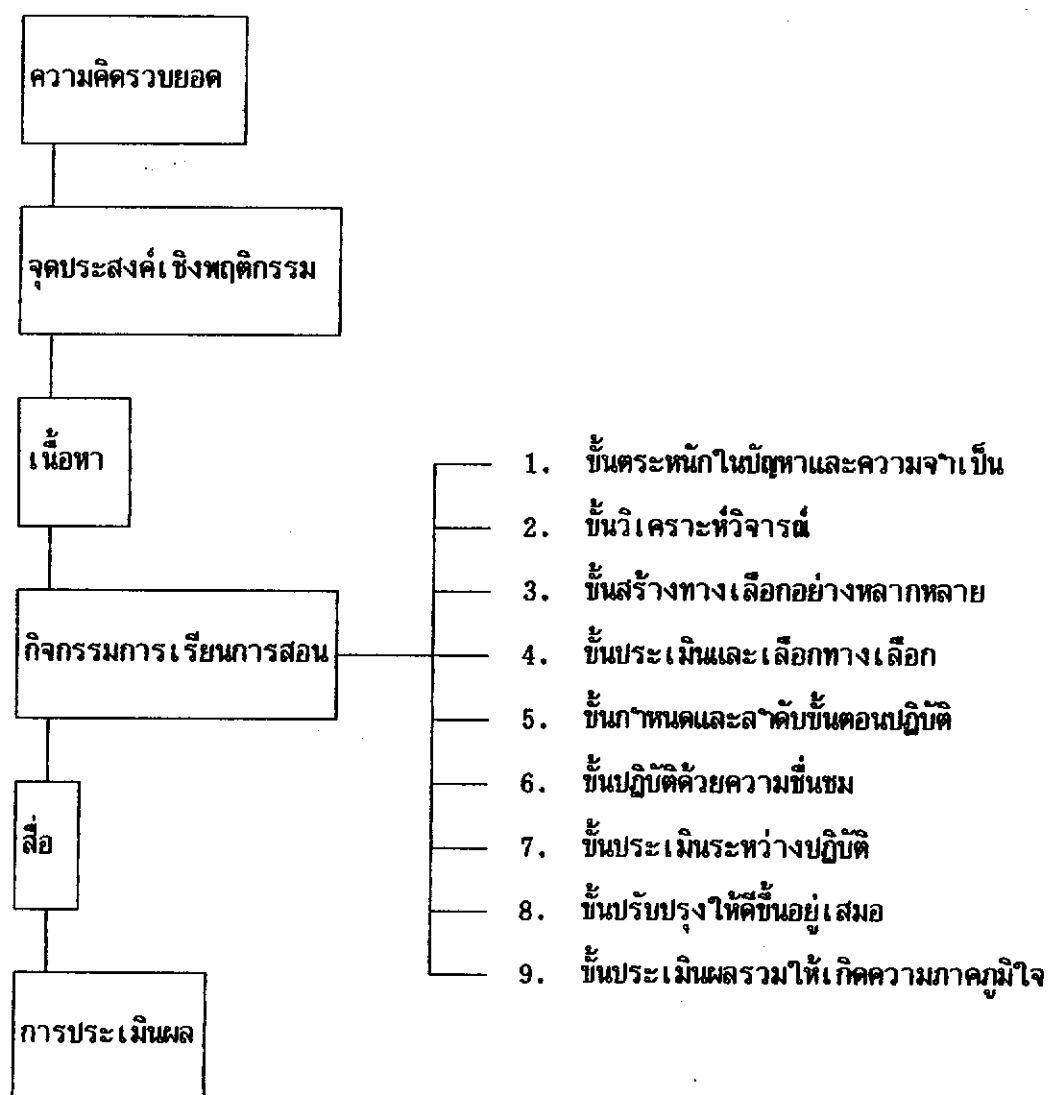
ภาพประกอบ 3 แผนภูมิแสดงกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น

ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสามารถสรุปเป็นขั้นตอนการสอนโดยใช้ทักษะ
กระบวนการ 9 ขั้น ในหน่วยข่าวและเหตุการณ์ ได้ดังต่อไปนี้

- ขั้นที่ 1 ตระหนักในปัญหาและความจำเป็น เป็นขั้นที่ครูทำให้ให้นักเรียนมองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้น และเป็นความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขปัญหานั้น โดยการที่ให้นักเรียนได้รับปัญหาจากการได้ฟังได้เห็น หรือได้รับผลจากข่าวและเหตุการณ์ แล้วนำมาอภิปรายถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และสรุปความจำเป็นที่ต้องหาทางแก้ปัญหานั้น ๆ
- ขั้นที่ 2 ขั้นคิดวิเคราะห์วิจารณ์ เป็นขั้นที่นักเรียนแยกแยะปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น
- ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างทางเลือกอย่างหลากหลาย เป็นขั้นที่นักเรียนคิดหาแนวทางแก้ปัญหามากมายทาง โดยใช้การระดมพลังสมอง

- ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินและเลือกทางเลือก เป็นขั้นที่นักเรียนใช้กระบวนการกลุ่ม ประเมินทางเลือกที่จะหาความรู้ ความจริง ว่าทางเลือกใดสมควรจะใช้ ปฏิบัติได้จริงและตรงปัญหา
- ขั้นที่ 5 ขั้นกำหนดและลำดับขั้นตอนปฏิบัติ เป็นขั้นที่นักเรียนวางแผนหาความรู้ ความจริงตามแนวทางเลือกซึ่งอาจจะ ปฏิบัติด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ปฏิบัติการทดลองปฏิบัติการจากหนังสือ ปฏิบัติการไปสัมภาษณ์วิทยากร ปฏิบัติ การตามโครงการ ฯลฯ
- ขั้นที่ 6 ขั้นปฏิบัติด้วยความขยันหมั่นเพียร เป็นขั้นที่นักเรียนปฏิบัติตามแนวทางที่ กำหนดโดยมีครูให้การยอมรับ ให้การ เสริมแรง เพื่อให้ นักเรียนเกิดความ มั่นใจในการปฏิบัติ
- ขั้นที่ 7 ขั้นประเมินระหว่างปฏิบัติ เป็นขั้นที่นักเรียนประเมินตนเองระหว่าง ปฏิบัติโดยยึดแผนการในขั้นที่ 5 เพื่อ ตรวจสอบสิ่งที่ทำได้ และหาสาเหตุใน กรณีที่ปฏิบัติไม่ได้
- ขั้นที่ 8 ขั้นปรับปรุงให้ดีขึ้นอยู่เสมอ เป็นขั้นที่นักเรียนในกลุ่มคิดหาแนวทาง แก้ไข อุปสรรคและปรับปรุงให้ดีขึ้น
- ขั้นที่ 9 ประเมินผลรวมให้เกิดความภาคภูมิใจ เป็นขั้นที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ สรุปผลการปฏิบัติ รายงานการปฏิบัติ โดยครูให้การยอมรับ เสริมแรงให้ เกิดความภูมิใจ

จากขั้นตอนในการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น นำมาเขียนแสดงเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

ภาพประกอบ 4 แผนภูมิแสดงขั้นตอนการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เนื่องจากการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ยังไม่มีผู้ศึกษาค้นคว้า แต่จากการศึกษาผลการวิจัยการสอนแบบต่าง ๆ พบว่ามีขั้นตอนการสอนที่สอดคล้องกับทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ดังต่อไปนี้

วิจิตร ทองปาน (2527 : 76 - 81) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยวิธีสอนแบบโครงการ กับการสอนตามคู่มือการสอนวิชาสังคมศึกษา ซึ่งวิธีสอนแบบโครงการ มีขั้นตอนการสอนเริ่มจากสถานการณ์ที่เป็นปัญหา แล้วให้นักเรียนร่วมกันศึกษาข้อมูล และวิเคราะห์แนวทางแก้ปัญหาที่พบเป็นลำดับขั้น เน้นให้นักเรียนได้คิดเอง และลงมือปฏิบัติจริงในการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล โดยครูผู้สอนเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำเท่านั้น ผลการทดลองพบว่า นักเรียนกลุ่มที่สอนแบบโครงการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคิดสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่สอนตามคู่มือ การสอนวิชาสังคมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จันทร์จรัส ตัณฑสุทธิ (2528 : 77 - 80) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยเทคนิคการสอนแบบบูรณาการ กับการสอนตามคู่มือครู ซึ่งการสอนโดยเทคนิคการสอนแบบบูรณาการเป็นการสอนที่นำเอาวิชาต่าง ๆ เข้ามาผสมผสานกันโดยใช้วิชาประวัติศาสตร์เป็นแกนหลัก และนำเอาวิชาต่าง ๆ มาเชื่อมโยงสัมพันธ์กันตามความเหมาะสม สำหรับขั้นตอนของเทคนิคการสอนแบบบูรณาการได้ใช้วิธีแก้ปัญหา ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่สอนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบบูรณาการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ สูงกว่ากลุ่มที่สอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศิวพร เสนีวงศ์ ณ อยุธยา (2529 : 66) ได้ศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ ซึ่งเป็นการคิดแก้ปัญหาตามขั้นตอน 4 ขั้น คือ ตั้งปัญหาวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา เสนอวิธีการแก้ปัญหา และตรวจสอบผลลัพธ์ กับการสอนตามคู่มือครู ผลการทดลองพบว่า กลุ่มที่ใช้วิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ มีความสามารถในการแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงกว่า กลุ่มที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พงศ์ทอง คำน่ (2531 :68 - 70) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้เทคนิคคิวซี กับกลุ่มที่เรียนตาม คู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ซึ่งการสอนโดยใช้เทคนิคคิวซี มีขั้นตอน ให้ผู้เรียนศึกษาปัญหาจากเรื่องที่เรียน มีการเลือกปัญหา วิเคราะห์หาสาเหตุกำหนดเป้าหมาย ในการแก้ปัญหา โดยใช้การระดมพลังสมองในการแก้ปัญหา และแบ่งงานหน้าที่ความรับผิดชอบ ในขั้นตอนการนักเรียนจะดำเนินการด้วยตนเอง ครูเป็นเพียงที่ปรึกษา ขั้นตอนตรวจสอบผลการ ปฏิบัติงานของตน ครูจะเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระทั้งในด้านปัญหาและ ผลการปฏิบัติงาน สรุปผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่สอนโดยใช้เทคนิคคิวซี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่า กลุ่มที่เรียนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

จากการสังเคราะห์งานวิจัยดังกล่าว พบว่า ผลงานวิจัยของ วิจิตร ทองปาน (2527) และจันทร์จรัส ศันตสุทธิ (2528) มีขั้นตอนการสอนสอดคล้องกับการสอนโดยใช้ ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในขั้นที่ 1 ขั้นที่ 2 ขั้นที่ 5 ขั้นที่ 6 ขั้นที่ 9 กล่าวคือเป็นขั้นตอน เริ่มจากการแก้ปัญหา วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา กำหนดขั้นตอนปฏิบัติ ลงมือปฏิบัติตาม แนวทางที่กำหนดไว้ และประเมินผลการปฏิบัติ ส่วนผลงานวิจัยของ ศิวพร เสนียวงศ์ ๗ อยุธยา (2529) และพงศ์ทอง คำน่ (2531) มีขั้นตอนการสอนสอดคล้องกับการสอน โดยใช้กระบวนการ 9 ขั้น ในขั้นที่ 1 ขั้นที่ 2 ขั้นที่ 3 ขั้นที่ 5 ขั้นที่ 6 คือเป็นขั้นตอน การสอนที่ให้ผู้เรียนได้เลือกปัญหาที่จะศึกษา แล้วนำมาวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาแล้วเสนอ วิธีแก้ปัญหา กำหนดและลำดับขั้นตอนการปฏิบัติ ซึ่งผลงานวิจัยทั้งหมดที่กล่าวมานี้ แม้ว่าจะมี ขั้นตอนการสอนสอดคล้องกับขั้นตอนการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น บางขั้นตอน แต่ก็สามารถส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นกว่าการสอนตามคู่มือ หรือการสอน แบบปกติ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ ไว้ดังนี้

ทอแรนซ์ (Torrance. 1962 : 16) ได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นกระบวนการของความรู้สึกที่ไวต่อปัญหาหรือเป็นความสามารถของมนุษย์ในการคิดแก้ปัญหาด้วยความคิดที่ลึกซึ้ง นอกเหนือไปจากลำดับขั้นตอนของการคิดอย่างปกติธรรมดา เป็นลักษณะภายในของบุคคลที่จะคิดหลายแง่หลายมุมประสมประสานกันจนเกิดเป็นผลผลิตใหม่ที่ถูกต้องและสมบูรณ์

วอลเลซ และโคแกน (Wallach and Kogan. 1965 : 13 - 20) กล่าวว่าความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความคิดที่จะโยงสัมพันธ์ (Association) ได้ คนที่มีความคิดสร้างสรรค์คือคนที่สามารถคิดอะไรได้อย่างสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ เช่น เมื่อเห็นคำว่า ปากกา ก็นึกถึงกระดาษ ดินสอ ขวดหมึก โต๊ะ แก้ว สมุดบันทึก ฯลฯ ยิ่งคิดได้มากเท่าไรก็ยิ่งแสดงถึงศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์มากขึ้นเท่านั้น

กิลฟอร์ด (Guilford. 1967 : 61) ได้กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นลักษณะความคิดแบบอเนกนัย คือความคิดหลายทิศทาง หลายแง่หลายมุม คิดได้กว้างไกล ซึ่งลักษณะความคิดเช่นนี้จะนำไปสู่ความคิดประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่รวมถึงการคิดค้นวิธีการแก้ปัญหาได้สำเร็จด้วย

สวนา พรพันธุ์กุล (2522 : ไม่มีเลขหน้า) ได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า เป็นการคิดเพื่อสร้างสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมา โดยอาศัยการหยั่งเห็นเป็นสำคัญ หรือเป็นการค้นหาความสัมพันธ์ใหม่ ๆ ระหว่างสิ่งต่าง ๆ ทำให้สามารถแก้ปัญหา คิดประดิษฐ์เครื่องมือ หรือค้นหาวิธีการใหม่ ๆ มาแก้ปัญหาได้

อารี รังสินนท์ (2532 : 497) ได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่าเป็นกระบวนการคิดของสมองที่สามารถคิดแบบอเนกนัย หลายทิศ หลายทาง ด้วยการเชื่อมโยงความคิด หรือสร้างความสัมพันธ์ระหว่างความคิดตั้งแต่สองสิ่งเข้าด้วยกัน หรือด้วยการผสมผสานความคิดที่มีอยู่แล้วจัดระเบียบของความคิดออกมาในรูปแบบใหม่ เป็นสิ่งแปลกใหม่

ไม่ซ้ำของเดิม รวมถึงการคิดค้นพบสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ และคิดแก้ปัญหาได้สำเร็จ ตลอดจน
ผลิตผลใหม่ที่เกิดขึ้นอาจเป็นกระบวนการหรือวิธีการก็ได้ แต่ต้องเป็นสิ่งที่มีความหมายและมีประโยชน์

จากความหมายของความคิดสร้างสรรค์ของนักการศึกษาหลายท่านที่ได้กล่าวถึง
สามารถสรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถของสมองในการคิดหลายทิศทาง
โดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับความคิดเดิม และจัดระเบียบขั้นตอนความคิดออกมาในรูปแบบใหม่
ก่อให้เกิดผลผลิตหรือแนวทางในการแก้ปัญหาที่ต่างไปจากเดิม ซึ่งเป็นประโยชน์ที่มีคุณค่าต่อ
สังคม

ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์

1. ทฤษฎีโครงสร้างสมรรถภาพทางสมอง เป็นแนวคิดของ กิลฟอร์ด นักจิตวิทยา
ชาวอเมริกัน ได้ทำการศึกษาและวิจัยการวิเคราะห์ตัวประกอบ (Factor Analysis)
ทางสถิติอยู่เป็นเวลาประมาณ 20 ปี โดยเน้นศึกษาเรื่องความคิดสร้างสรรค์ ความมี
เหตุผล และการแก้ปัญหา ในที่สุดก็ได้เสนอแบบจำลองโครงสร้างของสมรรถภาพทางสมอง
ขึ้น หรือแบบจำลองโครงสร้างทางสติปัญญา (The Structure of Intellect Model
ที่เรียกว่า S I) ซึ่งแบบจำลองนี้ได้ครอบคลุมสมรรถภาพทางสมองต่าง ๆ ถึง 120 เซลล์
ในการศึกษา กิลฟอร์ดได้พัฒนาวิธีการคิดขึ้น 2 ประเภท คือ

1.1 ความคิดรวบยอดหรือความคิดเอกนัย (Convergent Thinking)
หมายถึง ความคิดที่นำไปสู่คำตอบที่ถูกต้องตามสภาพข้อมูลที่กำหนดให้เพียงคำตอบเดียว

1.2 ความคิดกระจายหรือความคิดอเนกนัย (Divergent Thinking)
หมายถึง ความคิดหลายทิศทาง ที่สามารถเปลี่ยนวิธีการแก้ปัญหาได้ ตลอดจนการนำไปสู่
ผลิตผลของความคิดหรือคำตอบได้หลายอย่างด้วย และกิลฟอร์ด ได้อธิบายว่า ความคิด
สร้างสรรค์ก็คือความคิดอเนกนัยนั่นเอง ซึ่งมีองค์ประกอบประกอบด้วย

1.2.1 ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) หมายถึง ปริมาณความคิด
ที่ไม่ซ้ำกันในเรื่องเดียวกัน แบ่งเป็น

1.2.1.1 ความคิดคล่องแคล่วในด้านถ้อยคำ (Word Fluency) เป็นความสามารถในการใช้ถ้อยคำ

1.2.1.2 ความคิดคล่องแคล่วทางด้านการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ (Association Fluency) เป็นความสามารถที่คิดหาถ้อยคำที่เหมือนหรือคล้ายกันมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ภายในเวลาที่กำหนด

1.2.1.3 ความคิดคล่องแคล่วทางการแสดงออก (Expressional Fluency) เป็นความสามารถในการใช้วลีหรือประโยคและคำนำมาเรียงกันอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ได้ประโยคที่ต้องการ

1.2.1.4 ความคล่องแคล่วในการคิด (Ideational Fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดในสิ่งที่ต้องการภายในเวลาที่กำหนด เช่น ใช้คิดประโยชน์ของหนังสือพิมพ์ให้ได้มากที่สุดภายในเวลาที่กำหนดได้

1.2.2 ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ความคิดที่แปลกใหม่ไปจากความคิดธรรมดา หรือความคิดที่แตกต่างไปจากบุคคลอื่น

1.2.3 ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ประเภทหรือแบบของการคิด โดยแบ่งออกเป็น

1.2.3.1 ความคิดยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นทันที (Spontaneous Flexibility) เป็นความสามารถที่จะพยายามคิดได้หลายทางอย่างอิสระ คนที่มีความคิดยืดหยุ่นในด้านนี้จะคิดประโยชน์ของหนังสือพิมพ์ว่ามีอะไรบ้างได้หลายทิศทาง ในขณะที่คนซึ่งไม่มีความคิดยืดหยุ่นจะคิดได้เพียงทิศทางเดียว

1.2.3.2 ความคิดยืดหยุ่นทางการดัดแปลง (Adapture Flexibility) หมายถึง ความสามารถในการดัดแปลงความรู้หรือประสบการณ์ให้เกิดประโยชน์หลาย ๆ ด้านซึ่งมีประโยชน์ต่อการแก้ปัญหา คนที่มีความคิดยืดหยุ่นจะคิดได้ไม่ซ้ำกัน

1.2.4 ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) หมายถึง ความคิดเกี่ยวกับรายละเอียดที่ใช้ในการตกแต่ง เพื่อทำให้ความคิดริเริ่มนั้นสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ตามแนวคิดของนักมนุษยนิยม

มาสโลว์ (Maslow) และโรเจอร์ส (Rogers) เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญของแนวคิดกลุ่มนี้ โดยมีความคิดว่า ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นผู้รู้จักตนเองตรงตามสภาพที่เป็นจริง เข้าใจตนเอง ยอมรับตนเองทั้งในส่วนบกพร่องและส่วนดี รู้ทั้งจุดอ่อนและตระหนักในความสามารถของตนเอง พึ่งตนเอง ริเริ่มและนำตนเองได้ สามารถพัฒนาศักยภาพของตนได้อย่างเต็มที่ มีอิสระเสรีภาพในการคิด ตัดสินใจเลือกทำสิ่งต่าง ๆ โดยไม่ให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน มองเห็นศักดิ์ศรีและคุณค่าของตนเอง และสามารถสร้างสรรค์ตนเองและสังคมให้เกิดประโยชน์สุข

การที่บุคคลจะสามารถพัฒนาและไปถึงเป้าหมายดังกล่าวนี้ กลุ่มมนุษยนิยม ได้เน้นถึงสถานการณ์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ว่า จะประกอบด้วย

1. ภาวะความปลอดภัยทางจิต กล่าวคือ

1.1 การยอมรับในค่าของคน เคารพในสิทธิและความคิดเห็น

1.2 ไม่มีการตีราคา ประเมิน หรือเปรียบเทียบความคิดเห็นผลงานทุกคน ทำงานด้วยความสบายใจไม่ต้องหวงวิตก และเกรงการถูกลงโทษ หรือตำหนิ หรือตัดสินว่าไม่ดี

1.3 ความมั่นใจในตนเอง มีแนวโน้มที่จะตัดสินใจด้วยตนเอง และเต็มใจที่จะรับผิดชอบในความสำเร็จหรือความล้มเหลวของตนเองได้

2. ภาวะที่มีเสรีภาพในการแสดงออก กล่าวคือ

2.1 มีจิตใจกว้างที่จะรับประสบการณ์ เต็มใจจะรับรู้ความคิด มีความสนใจต่อเหตุการณ์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลก รวมทั้งประเด็นข้อถกเถียงที่ยังไม่ยุติ

2.2 บรรารณาที่จะเล่นกับความคิด และสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ

(อาร์รี รังสันต์, 2532 : 507 - 508)

3. ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ตามแนวความคิดของสิ่งแวดล้อม

นักสิ่งแวดล้อมกล่าวว่า ความสามารถทางสร้างสรรค์ของบุคคลเป็นผลที่เกิดตามธรรมชาติจากบรรยากาศที่เหมาะสม โดยเน้นถึงการจัดกระทำตัวแปรที่จะเป็นตัวเร้าและกระตุ้นให้บุคคลเกิดพฤติกรรมสร้างสรรค์ นอกจากนั้น ทอร์เรนซ์ (Torrance, 1967) ผู้นำทางความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมได้เสนอแนะวิธีเพิ่มความสามารถทางสร้างสรรค์ให้กับนักเรียนโดยการให้ครูยอมรับคำถามและความคิดที่แปลก ๆ ของนักเรียน พร้อมทั้งแสดงให้เห็นว่าความคิดของเขาไม่มีคุณค่า เปิดโอกาสและให้ความเชื่อถือในความคิดของนักเรียนโดยไม่เคร่งครัดกับระบบประเมินผลที่แน่นอนตายตัวเกินไป แนวคิดด้านสิ่งแวดล้อมนี้ได้รับความสนใจจากนักวิจัยและทำการศึกษาทั้งในวงการธุรกิจ อุตสาหกรรม ในโรงเรียนตลอดจนในบ้าน สำหรับในวงการธุรกิจอุตสาหกรรม นักจิตวิทยา พบว่า วิธีการระดมพลังสมอง (Brainstorming) เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถเพิ่มพฤติกรรมทางสร้างสรรค์ให้กับลูกจ้างได้ โดยเปิดโอกาสให้ทุกคนในกลุ่มได้แสดงความคิดของแต่ละคนอย่างอิสระปราศจากการวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งโดยวิธีนี้จะทำให้ได้รับความคิดเชิงสร้างสรรค์สูงกว่าวิธีการแก้ปัญหาโดยทั่วไป สำหรับการศึกษาสภาพแวดล้อมในบ้านนั้นจากการศึกษาสภาพครอบครัวของเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ต่ำ พบว่า สภาพแวดล้อมภายในบ้านมีความสัมพันธ์อย่างสูงกับความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก กล่าวคือเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงจะเป็นเด็กที่อยู่ในบ้านที่มีบรรยากาศประชาธิปไตย ไม่เคร่งครัดในระเบียบจนเกินไป ซึ่งตรงกันข้ามกับเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ต่ำ มักจะมาจากบ้านที่พ่อแม่เคร่งครัดในกฎระเบียบหรือมีปัญหภายในครอบครัว และจากการศึกษาของ วอลเลซ และโคแกน (Wallach and Kogan, 1965) เกี่ยวกับบรรยากาศในโรงเรียน พบว่า กลุ่มเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงและมีสติปัญญาดำจะมีความสามารถทางสติปัญญาลดต่ำลงภายใต้สถานการณ์การสอบที่เคร่งครัด และในทางตรงกันข้ามถ้าอยู่ภายใต้สถานการณ์การสอบที่มีความรู้สึกเป็นอิสระไม่มีความเคร่งเครียดเขากลับมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น (คิลก คิลกานนท์, 2532 : 9 - 12 ; อ้างอิงมาจากBloomberg, 1973 :

จากทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นความคิดอเนกนัยหรือคิดหลายทิศหลายทาง มีองค์ประกอบหลายด้าน ได้แก่ ความคิด คล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ ลักษณะบุคคลที่มี ความคิดสร้างสรรค์จะเป็นผู้ที่เข้าใจตนเอง ยอมรับตนเอง ได้ทั้งในด้านส่วนดีและส่วนบกพร่อง มีจิตใจเปิดกว้างเต็มใจจะรับรู้ความคิดและประสบการณ์ต่าง ๆ อีกทั้งยังปรารถนาที่จะเล่นกับการคิด และสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ อยู่เสมอ ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองที่ พัฒนาให้เกิดขึ้นได้ในตัวบุคคลและเริ่มพัฒนาได้ตั้งแต่วัยเด็ก โรงเรียนจึงมีบทบาทสำคัญ ในการส่งเสริมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็ก โดยครูจะต้องยอมรับและเห็นคุณค่า ความแปลก ๆ และความคิดใหม่ ๆ ของเด็ก ฝึกให้คิดหลายทิศทาง ฝึกในการแก้ปัญหา ต่าง ๆ ด้วยวิธีการระดมพลังสมอง ก็จะช่วยให้สมองของเด็กได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ และ จะเป็นประโยชน์ต่อตนเองและประเทศชาติสืบต่อไป

กระบวนการคิดสร้างสรรค์ (Creative Process)

อาร์ รังสินันท์ (2532 : 5) ได้ให้ความหมายของกระบวนการคิดสร้างสรรค์ว่า หมายถึง วิธีการคิด หรือกระบวนการทำงานของสมองอย่างมีขั้นตอน และสามารถคิดแก้ปัญหา ได้สำเร็จ ซึ่ง ออสบอร์น (อาร์ รังสินันท์, 2532 ; อ้างอิงมาจาก Osborn, 1957) ได้ขยายกระบวนการคิดสร้างสรรค์เป็น 7 ขั้นตอน คือ

- ขั้นที่ 1 การชี้ถึงปัญหา เป็นการระบุหรือทราบประเด็นปัญหา
- ขั้นที่ 2 การเตรียมและรวบรวมข้อมูล เป็นขั้นเตรียมการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการคิดแก้ปัญหา
- ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ เป็นขั้นคิดพิจารณาและแจกแจงข้อมูล
- ขั้นที่ 4 การใช้ความคิด หรือคัดเลือกเพื่อหาทางเลือกต่าง ๆ เป็นขั้นพิจารณา อย่างละเอียดรอบคอบ และหาทางเลือกที่เป็นไปได้ไว้มากมาย ๆ ทาง
- ขั้นที่ 5 การคิด (Incubation) และการทำให้กระจ่าง (Illumination) เป็นขั้นที่ทำให้จิตใจว่างและในที่สุดก็เกิดความคิดแวบแล้วกระจ่างขึ้น

ขั้นที่ 6 การสังเคราะห์หรือการบรรจุขึ้นส่วนต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

ขั้นที่ 7 การประเมินผล เป็นการคัดเลือกจากคำตอบที่มีประสิทธิภาพที่สุด

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

ฮอลล์แมน (ดิลก คิลกานนท์. 2532 : 19 - 20 ; อ้างอิงมาจาก Hallman. 1971) ได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับครูในการพัฒนาความสามารถในการคิดสร้างสรรค์แก่ผู้เรียน ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ด้วยความริเริ่มของตนเอง ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเป็นผู้ค้นพบและอยากทดลอง
2. จัดบรรยากาศในการเรียนรู้อย่างเสรี ให้ผู้เรียนมีอิสระในการคิดและการแสดงออก มีอิสระในการศึกษาในกรอบของความสนใจและความสามารถของเขา ครูจะต้องไม่กระทำตัวเป็นเผด็จการทางความคิด
3. สนับสนุนให้ผู้เรียนเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น โดยการให้ข้อมูลข่าวสารที่กระตุ้นให้เกิดความสนใจที่จะเรียนรู้เพิ่มขึ้นด้วยตนเอง
4. ส่งเสริมกระบวนการคิดสร้างสรรค์โดยยั่วๆ ให้ผู้เรียนคิดหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลในรูปแบบที่แปลกใหม่จากเดิม ส่งเสริมจากการคิดจินตนาการ ส่งเสริมให้คิดหาวิธีแก้ปัญหาแปลก ๆ ใหม่ ๆ
5. ไม่เข้มงวดกับผลหรือคำตอบหรือข้อสรุปที่ได้จากการค้นพบของผู้เรียนมากเกินไป ครูต้องไม่ให้ความสำคัญกับความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้น และยอมรับว่าความคลาดเคลื่อนและความผิดพลาดเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นได้
6. สนับสนุนให้ผู้เรียนมีความยืดหยุ่นทางสติปัญญา (Intellectual Flexibility) โดยยั่วๆ ให้ผู้เรียนคิดหาวิธีการหาคำตอบหรือแก้ปัญหามากมาย ๆ วิธีด้วยการพยายามคิดหาความหมายใหม่ โดยใช้ประสบการณ์เดิมในบริบทใหม่ ไม่ให้ยึดมั่นกับประสบการณ์เดิมเพียงด้านเดียว

7. สนับสนุนให้ผู้เรียนรู้จักประเมินผลสัมฤทธิ์และความก้าวหน้าของตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น มีความรับผิดชอบและรู้จักประเมินตนเอง โดยหลีกเลี่ยงการใช้เกณฑ์มาตรฐานหรือข้อสอบมาตรฐาน

8. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่ไวต่อการรับรู้ในสิ่งเร้า ทั้งในด้านความรู้สึกและปัญหาด้านบุคคลและสังคม

9. ส่งเสริมให้ผู้เรียนตอบคำถาม ประเภทปลายเปิดที่มีความหมายและไม่มีคำตอบที่แน่นอนตายตัว คำถามประเภทนี้จะสนับสนุนให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มขึ้น

10. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนจัดเตรียม วัสดุ อุปกรณ์ ความคิด และเครื่องมือในการแก้ปัญหา ซึ่งจะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าใจกระบวนการโดยตลอด

11. ฝึกให้ผู้เรียนมีกำลังใจต่อสู้ความล้มเหลวและความคับข้องใจ ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์จะต้องมีความสามารถปรับปรุงตนเองให้อยู่ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

12. ฝึกให้ผู้เรียนพิจารณาปัญหาในภาพรวมมากกว่าที่จะพิจารณาปัญหาย่อย ๆ เข้าใจปัญหาและรู้จักบูรณาการปัญหาเหล่านั้น

วิธีการที่ใช้ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

วิธีการหรือเทคนิคที่ใช้ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ที่ได้รับความนิยมและใช้กันอย่างกว้างขวางวิธีหนึ่งก็คือ เทคนิควิธีการระดมพลังสมอง (Brainstorming) (Gilhooly. 1982 : 135 ; citing Osborn. 1950) เป็นวิธีแก้ปัญหาโดยกลุ่ม มีหลักการสำคัญ 2 ข้อคือ

1. ขะลอกการตัดสินใจ คือหมายถึง ในขณะที่มีการระดมความคิดร่วมกันนั้นจะ ไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์ หรือตัดสินความคิดของสมาชิกคนใดคนหนึ่ง โดยปล่อยให้สมาชิกแต่ละคนได้เสนอความคิดของตนอย่างเต็มที่

2. ปริมาณความคิดนำไปสู่คุณภาพ คือหมายถึง ปริมาณความคิดยิ่งมากเท่าไรก็จะยิ่งทำให้ได้ความคิดที่มีคุณภาพมากขึ้นเท่านั้น

ในการใช้เทคนิควิธีระดมพลังสมองในการแก้ปัญหา จะมีข้อตกลงสำหรับสมาชิก

ในกลุ่ม 4 ข้อคือ

1. ไม่วิพากษ์วิจารณ์ความคิดของตนเองและของผู้อื่น
2. ทุกคนแสดงความคิดของตนอย่างเสรี
3. ต้องการปริมาณความคิดของแต่ละคนให้มากที่สุด
4. ประสานความคิดของทุกคนเพื่อหาทางปรับปรุงให้ดีที่สุด

จากเอกสารดังที่ได้กล่าวมา จะเห็นได้ว่า การพัฒนาความสามารถและวิธีการที่ใช้ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ มีประเด็นซึ่งสอดคล้องกับ ชอบ ลีช (2533 : 4 - 5) ที่กล่าวถึง คุณลักษณะและวิธีการของการสอนโดยให้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความคล่องแคล่วและยืดหยุ่นทางปัญญา (Cognitive Fluency and Flexibility) โดยให้ผู้เรียนระดมพลังสมอง ในการคิดหาแนวทางหลากหลาย เพื่อแก้ปัญหาด้วยเช่นกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

จากการศึกษางานวิจัยการสอนแบบต่าง ๆ ที่มีขั้นตอนการสอนบางขั้นสอดคล้องกับทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ดังต่อไปนี้

ประสาธ อิศรปรีดา (2532 : 195) ได้ศึกษาผลการเสริมแรงในกระบวนการฝึกความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่กำลังอยู่ในโรงเรียนในเขต และนอกเขตเทศบาลจังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 157 คน แยกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผลการวิจัยพบว่า เมื่อผู้วิจัยได้ใช้กลวิธีการเสริมแรงแล้วจะคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทั้งด้านความคล่องในการคิด จำนวนทิศทางการคิด และความคิดริเริ่ม เพิ่มขึ้นจากระยะข้อมูลพื้นฐานอย่างเห็นได้ชัด และคะแนนดังกล่าวมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อยในระยะที่ลดการเสริมแรง และหลังจากที่ได้รับการฝึกความคิดสร้างสรรค์ตามโครงการแล้ว คะแนนความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มทดลองทั้งด้านความคล่องในการคิดจำนวนทิศทางการคิด และความคิดริเริ่มสูงกว่าคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ .01

สมภพ สิริวรรณ (2525 : 66 - 67) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนแบบปกติ ซึ่งวิธีการสอนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนได้มีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มทั้งชั้นเพื่ออภิปราย ส่วนกลุ่มย่อยนั้นแบ่งเป็นกลุ่มละ 5 - 6 คน ขณะที่ทำงานกลุ่ม นักเรียนทุกคนเมื่อสละในการทำงานกลุ่ม ทุกคนจะต้องให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีครูเป็นผู้ประสานงาน ให้ความแนะนำ คอยกระตุ้นให้กำลังใจ และช่วยในการทำงานกลุ่ม เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ สรุปผลการทดลอง พบว่า กลุ่มที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยวิธีสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิจิตร ทองปาน (2527 : 76 - 81) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา ด้วยวิธีสอนแบบโครงการ กับการสอนตามคู่มือการสอนวิชาสังคมศึกษา ซึ่งวิธีสอนแบบโครงการ มีขั้นตอนการสอนเริ่มจากสถานการณ์ที่เป็นปัญหา แล้วให้นักเรียนร่วมกันศึกษาข้อมูล และวิเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหาที่พบเป็นลำดับขั้น เน้นให้นักเรียนได้คิดเองและลงมือปฏิบัติจริงในการแก้ปัญหามีเหตุผล โดยครูผู้สอนเป็นเพียงผู้คอยให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำเท่านั้น ผลการทดลองพบว่า นักเรียนกลุ่มที่สอนแบบโครงการ มีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่สอนตามคู่มือการสอนวิชาสังคมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จันทร์จรัส ตัณฑสุทธิ (2528 : 77 - 80) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยเทคนิคการสอนแบบบูรณาการ กับการสอนตามคู่มือครู ซึ่งการสอนโดยเทคนิคการสอนแบบบูรณาการ เป็นการสอนที่นำเอาวิชาต่าง ๆ เข้ามาผสมผสานกันโดยใช้วิชาประวัติศาสตร์เป็นแกนหลัก และเอาวิชาต่าง ๆ มาเชื่อมโยงสัมพันธ์กันตามความเหมาะสม สำหรับขั้นตอนของเทคนิคการสอนแบบบูรณาการ ได้ใช้วิธีแก้ปัญหา ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่สอนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบบูรณาการมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มที่สอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พงศ์ทอง คำนแหง (2531 : 68 - 70) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้เทคนิคคิวิซี กับกลุ่มที่เรียนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ซึ่งการสอนโดยใช้เทคนิคคิวิซี มีขั้นตอนให้ผู้เรียนศึกษาปัญหาจากเรื่องที่เรียน มีการเลือกปัญหา วิเคราะห์หาสาเหตุ กำหนดเป้าหมายในการแก้ปัญหา โดยใช้การระดมพลังสมองในการแก้ปัญหา และแบ่งงาน หน้าที่ความรับผิดชอบ ขึ้นดำเนินการนักเรียนจะดำเนินการด้วยตนเอง ครูเป็นเพียงที่ปรึกษาขึ้นตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของตน ครูจะเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระทั้งในด้านปัญหาและผลการปฏิบัติงาน สรุปผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่สอนโดยใช้เทคนิคคิวิซีมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่า กลุ่มที่เรียนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

โคลเวอร์ (Clover. 1980 : 3 - 16) ได้ใช้กิจกรรมฝึกความคิดสร้างสรรค์กับนักเรียนระดับวิทยาลัย จำนวน 44 คน โดยการฝึกฝนและให้การเสริมแรงมีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มความคิดสร้างสรรค์ 3 ด้าน คือ ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) ความยืดหยุ่น (Flexibility) และความคิดริเริ่ม (Originality) ทั้งในด้านนำสิ่งของมาใช้ให้เป็นประโยชน์ และด้านการแก้ปัญหาในแบบฝึกหัด ปรากฏว่าหลังจากการฝึกกลุ่มตัวอย่างสามารถทำคะแนนในแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของทอแรนซ์ได้สูงขึ้นเป็นอย่างมาก และเมื่อมีการติดตามผลในระยะเวลา 11 เดือน ต่อมาก็ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างยังคงทำคะแนนได้สูงเหมือนเดิม

จากการผลงานวิจัยที่กล่าวมา พบว่า ผลงานวิจัยของ ประสาท อิศรปริดา สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ โคลเวอร์ ที่ให้การเสริมแรงแก่ผู้เรียน ซึ่งเป็นขั้นตอนในการสอนที่สอดคล้องกับการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้นในขั้นที่ 6 ซึ่งครูจะต้องทำหน้าที่ในการเสริมแรงแก่ผู้เรียน ส่วนผลการวิจัยของ สมภพ ดัฒนสุทธิ ซึ่งมีขั้นตอนในการสอนที่สอดคล้องกับการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในขั้นที่ 1 ขั้นที่ 2 ขั้นที่ 5 ขั้นที่ 6 กล่าวคือ เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้ศึกษาปัญหาวิเคราะห์สาเหตุปัญหา กำหนดและลำดับขั้นตอนการแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนด ซึ่งผลงานวิจัยดังกล่าวสามารถส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนที่สูงขึ้นกว่าการสอนตามคู่มือครู

ส่วนผลงานวิจัยของ พงศ์ทอง คำเที่ยง มีขั้นตอนการสอนสอดคล้องกับ การสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในขั้นที่ 1 ขั้นที่ 2 ขั้นที่ 5 ขั้นที่ 6 สามารถส่งผล ต่อความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มทดลองสูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่ง ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยว่า อาจเป็นผลมาจากช่วงที่ทำการวิจัยเป็นช่วงแข่งกีฬาสี่ของ โรงเรียน และในบางชั่วโมงนักเรียนจะเข้าเรียนหลังจากเห็นคเหนื่อยมาจากการแข่ง กีฬา ทำให้ไม่มีสมาธิในการเรียนเท่าที่ควร จากผลงานวิจัยที่ได้เสนอมานั้น จึงทำให้ สามารถสรุปได้ว่างานวิจัยที่มีขั้นตอนการสอนสอดคล้องกับการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น บางขั้นตอน ส่วนใหญ่สามารถส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ที่สูงขึ้นกว่าการสอนตาม คู่มือครูหรือการสอนแบบปกติ ดังนั้นการสอนโดยใช้ทักษะการสอน 9 ขั้น จึงเป็นการสอน อีกแบบหนึ่งที่นักศึกษาคิดว่าจะสามารถส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ให้เพิ่มขึ้นได้หรือไม่

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมด จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคิดสร้างสรรค์กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น จะสูงกว่า การสอนแบบปกติ หรือไม่อย่างไร

สมมติฐาน

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยข่าวและ เหตุการณ์ของนักเรียนกลุ่มที่สอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น สูงกว่ากลุ่มที่สอนแบบปกติ
2. ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนกลุ่มที่สอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น สูงกว่ากลุ่มที่สอนแบบปกติ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ประชากร
2. กลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. แบบแผนการทดลอง
6. การดำเนินการทดลอง
7. การวิเคราะห์ข้อมูล
8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2534 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เป็นโรงเรียนขนาดกลาง ซึ่งมีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 250 - 500 คน มีจำนวน 36 โรงเรียน และมีการจัดห้องเรียนแบบคละกัน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2534 โรงเรียนบ้านคำไฮหัวทุ่งประชาบำรุง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 50 คน ซึ่งได้มาตามลำดับชั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยผู้วิจัยใช้วิธีจับฉลากรายชื่อโรงเรียนที่มีขนาดกลาง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 1 โรงเรียน

จากจำนวน 36 โรงเรียน ซึ่งได้แก่ โรงเรียนบ้านคำไฮหัวทุ่งประชาราษฎร์ มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 2 ห้องเรียน ซึ่งจัดห้องเรียนแบบคละกัน ห้องละ 25 คน รวมกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน

2. ใช้วิธีจับฉลากห้องเรียน เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งได้ดังนี้
 - กลุ่มทดลอง จำนวน 25 คน สอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น
 - กลุ่มควบคุม จำนวน 25 คน สอนแบบปกติ

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. แผนการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น
2. แผนการสอนในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
4. แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น เป็นแผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยยึดจุดประสงค์การเรียนรู้จากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 และขอบเขตเนื้อหา หน่วยข่าวและเหตุการณ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มาสร้างเป็นแผนการสอน ซึ่งได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยข่าวและเหตุการณ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (กระทรวงศึกษาธิการ . 2533 ข : 54) คู่มือหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ. 2533 ค : 26 - 36) แนวทางการสอน หลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2533 ง : 1 - 28) และศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการเพิ่มคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนในการใช้หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 (สงบ ลักษณะ. 2533 : 1 - 13) เพื่อนำมาใช้ในการสร้างแผนการสอน

1.2 เนื้อหาที่นำมาสร้างแผนการสอนในการทดลองครั้งนี้ ได้แก่ หน่วยข่าว และเหตุการณ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1.3 วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ จากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 และเนื้อหาข่าวและเหตุการณ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ออกเป็นพฤติกรรมย่อย และ แบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วยย่อย

1.4 เขียนแผนการสอนตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1.5 นำแผนการสอนที่เขียนแล้ว เสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมปฏิบัติงานเพื่อ ตรวจสอบพิจารณาแก้ไข แล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต พิจารณาความถูกต้องตามข้อเสนอนี้

1.6 นำแผนการสอนที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองสอนกับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโนนม่วง ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีสภาพทั่วไปของโรงเรียนและนักเรียน คล้ายคลึงกัน จำนวน 10 คน เพื่อหาข้อบกพร่องและแก้ไขปรับปรุง ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.7 นำแผนการสอนที่ปรับปรุงแล้วเขียนเป็นฉบับจริง เพื่อนำไปทดลองกับ กลุ่มทดลองคือ โรงเรียนบ้านคำไฮหัวทุ่งประชาบำรุง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

2. แผนการสอนแบบปกติ

เป็นแผนการสอนที่มีกิจกรรมการเรียนการสอน ตามที่กำหนดไว้ในหนังสือ คู่มือแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของกระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มาสร้างเป็นแผนการสอน โดยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

2.1 ศึกษาแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยข่าวและ เหตุการณ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (กระทรวง ศึกษาธิการ. 2524 : 397 - 405)

2.2 เขียนแผนการสอนรายคาบตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับ เนื้อหา

2.3 นำแผนการสอนที่เขียนเสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมปริญญาโทตรวจสอบ และผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต พิจารณาความถูกต้องและ เสนอแนะข้อแก้ไข

2.4 นำแผนการสอนที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองสอนกับกลุ่มควบคุมที่เป็น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคำไฮหัวทุ่งประชาบารุง สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยข่าว และเหตุการณ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

3.1 ศึกษาวิธีสร้างข้อสอบจากหนังสือเทคนิคการวัดผลของ ชวาล แพร์ตกุล (2518 : 84 - 288) และเทคนิคการเขียนข้อสอบของ ชวาล แพร์ตกุล (2520 : 11 - 406)

3.2 วิเคราะห์หลักสูตรโดยยึดพฤติกรรมของบลูม (Bloom. 1971 : 271 - 273) โดยร่วมกับอาจารย์ที่มีประสบการณ์ทางการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มาแล้วอย่างน้อย 5 ปี จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ อาจารย์วิรัช แก้วสกุล อาจารย์ เครือวัลย์ มงคลศิลป์ อาจารย์เพชรรัตน์ จงสถิตย์นิมิตรสถาพร อาจารย์เกตุแก้ว ลาวัลย์วุฒิ อาจารย์ทับทิม พรหมวิหารสัจจา

3.3 สร้างข้อทดสอบตามตารางวิเคราะห์หลักสูตรเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ จำนวน 60 ข้อ

3.4 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมปริญญาโท และผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 3 ท่าน

3.5 นำแบบทดสอบที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปตรวจหา คุณภาพ โดยนำไปสอบกับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองกุง และ โรงเรียนบ้านโนนม่วง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น รวม 100 คน

3.6 นำผลการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้ เทคนิค 27% และ เปิดตารางสำเร็จรูปของ จุง เตห์ ฟาน (Fan. 1952 : 6 - 32)

3.7 คัดเลือกข้อสอบอีกครั้ง จากจำนวน 60 ข้อ เพื่อให้ได้แบบทดสอบที่
ต้องการใช้จริง จำนวน 30 ข้อ

3.8 นำแบบทดสอบที่ได้ตามข้อ 3.7 ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองกุง และโรงเรียนบ้านโนนม่วง สังกัดสำนักงานการศึกษา
อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น รวม 100 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้สูตรของ คูเคอร์ ริชาร์ดสัน (KR.-20) (ล้วน สายยศ
และอังคณา สายยศ. 2528 : 168 - 169) ได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.7886

4. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ที่ใช้ในการ
ทดลองครั้งนี้ คือแบบทดสอบที่ บุรูด บุษเหลือ (2525 : 30 - 34) ได้ดัดแปลงจาก
แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของวอลเลซและโคแกน (Wallach and Kogan. 1965 :
25 - 37) เพื่อใช้กับเด็กไทย ซึ่งในแบบทดสอบจะเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น
อย่างเป็นอิสระ และคิดว่าคำตอบเหล่านั้นไม่ซ้ำกับใคร แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์นี้
แบ่งออกเป็น 5 ชุด ใช้เวลาชุดละ 50 นาที 3 ชุดแรกเป็นแบบทดสอบที่ใช้ทางภาษา
(Verbal Task) และอีก 2 ชุด เป็นแบบทดสอบที่ใช้รูปภาพ (Figural Task) ซึ่งมี
ลักษณะดังต่อไปนี้

ชุดที่ 1 พวกเดียวกัน (Instances) โดยให้นักเรียนคิดหาคำตอบให้มาก
ที่สุดเท่าที่จะทำได้ ภายในเวลา 50 นาที

ตัวอย่างเช่น ให้นักเรียนบอกชื่อสิ่งที่มีรูปร่างแบน มาให้มากที่สุดเท่าที่จะ
มากได้

ชุดที่ 2 ประโยชน์สิ่งของ (Alternates Uses) โดยให้นักเรียนบอกประโยชน์
ของสิ่งที่กำหนดให้ ให้บอกมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ภายในเวลา 50 นาที

ตัวอย่างเช่น นักเรียนจะใช้ผ้าขาวม้าเป็นประโยชน์ได้อย่างไรบ้าง ให้บอกมา
ให้มากที่สุด

ชุดที่ 3 ความเหมือน (Similarities) โดยให้นักเรียนบอกสิ่งของที่กำหนดให้
สองสิ่งว่ามีอะไรเหมือนกันหรือคล้ายกันบ้าง ให้บอกให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ภายในเวลา
50 นาที

ตัวอย่างเช่น มือกับเท้ามีอะไรที่เหมือนกันหรือคล้ายกันบ้าง บอกมาให้มากที่สุด

ชุดที่ 4 ความหมายของภาพเส้น (Pattern Meaning) โดยให้นักเรียนดูภาพเส้นที่กำหนดให้แต่ละภาพว่า เห็นเป็นรูปอะไรบ้าง โดยนักเรียนอาจหมุนกระดาษได้ตามทิศทางที่ต้องการเพื่อมองหารูปให้มากที่สุด ภายในเวลา 50 นาที

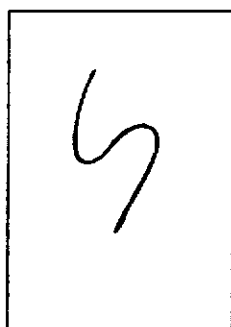
ตัวอย่างเช่น

ให้นักเรียนดูภาพที่เป็นเส้นที่กำหนดให้แต่ละภาพว่า เห็นเป็นรูปอะไรบ้าง โดยให้นักเรียนอาจหมุนกระดาษได้ตามทิศทางที่ต้องการ เพื่อมองหารูปให้มากที่สุด

ชุดที่ 5 ความหมายของเส้น (Line Meaning) โดยให้นักเรียนดูภาพที่เป็นเส้น ๆ ว่าเห็นเป็นรูปอะไรบ้าง โดยอาจจะหมุนกระดาษได้ตามทิศทางที่ต้องการ เพื่อมองหารูปให้ได้มากที่สุด ภายในเวลา 50 นาที

ตัวอย่างเช่น

ให้นักเรียนดูภาพที่เป็นเส้น ๆ นั้นว่าเห็นเป็นรูปอะไรบ้าง โดยนักเรียนอาจหมุนกระดาษได้ตามทิศทางที่ต้องการ เพื่อมองหารูปให้ได้มากที่สุด

การให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์

คะแนนที่ให้ 2 ประเภท คือคะแนนจำนวน (Number) กับคะแนนเอกลักษณ์ (Unique) มีวิธีการให้คะแนนดังนี้

1. คะแนนจำนวน (Number) คือคะแนนของคำตอบที่เป็นไปได้ ตอบถูก 1 ข้อก็ให้ 1 คะแนน โดยไม่คำนึงถึงว่าคำตอบจะซ้ำกับคนอื่นในกลุ่มตัวอย่างหรือไม่ คำตอบที่เป็นประเภทเดียวกัน หรือมีความหมายไปในทางนองเดียวกัน ถึงแม้ตอบมาได้หลายคำตอบก็จะได้เพียง 1 คะแนน

ตัวอย่างการให้คะแนน

คำถาม ให้บอกชื่อสิ่งที่มีลักษณะกลมมาให้มากที่สุด

คำตอบ มะไฟ มะนาว ล้นจี่ พุทรา

จะได้คะแนน 1 คะแนน เพราะคำตอบเป็นประเภทเดียวกัน หรือทิศทางเดียวกันคือ เป็นผลไม้เหมือนกัน

ถ้าตอบว่า มังคุด จาน แผ่นเสียง ลูกเทนนิส แจกัน จะได้ 5 คะแนน เนื่องจากคำตอบไม่เป็นประเภทเดียวกัน หรือทิศทางเดียวกัน

2. คะแนนเอกลักษณ์ (Unique) คือคะแนนของคำตอบที่เป็นไปได้และไม่ซ้ำกันกับคนอื่นเลยในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด คำตอบลักษณะนี้จะได้คะแนนเอกลักษณ์ 1 คะแนน หลังจากได้คะแนนจำนวนแล้ว 1 คะแนน ส่วนคำตอบที่ซ้ำกันกับคนอื่นจะไม่ได้คะแนนเอกลักษณ์

เมื่อรวมคะแนนจำนวนกับคะแนนเอกลักษณ์เข้าด้วยกัน จะเป็นคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของแต่ละข้อ

การตรวจสอบเครื่องมือ

แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ที่นำมาใช้นี้ เป็นแบบทดสอบที่ บุรรอด บุญเหลือ (2525 : 30 - 34) ได้ดัดแปลงมาจากแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของ วอลเลซ และโคแกน (Wallach and Kogan. 1965 : 25 - 37) มาใช้กับเด็กไทย ซึ่งได้นำมาสอบหาค่าความเชื่อมั่นและค่าความเที่ยงตรงไว้แล้ว โดยได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบตั้งแต่ .65 - .83 โดยการใช้สูตร Alpha Coefficient

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเอาแบบทดสอบไปทำการทดสอบหาความเชื่อมั่นอีกครั้งหนึ่งกับกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโนนม่วง สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 50 คน โดยใช้สูตร Alpha Coefficient ได้ค่าความเชื่อมั่น ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์

ชุดที่	ชื่อ	ค่าความเชื่อมั่น
1	พวกเดียวกัน	0.8043
2	ประโยชน์สิ่งของ	0.6573
3	ความเหมือน	0.7294
4	ความหมายของภาพเส้น	0.8402
5	ความหมายของเส้น	0.8292

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัย ดำเนินการทดลองตามแผนการทดลองแบบ Randomized Control- Group Pretest - Posttest Design มีลักษณะของแบบแผนการทดลอง (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 216) ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
ER	T1	X	T2
CR	T1	-	T2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัย

X แทน การจัดการกระทำ

- แทน ไม่มีการจัดการกระทำ

E แทน กลุ่มทดลอง

C แทน กลุ่มควบคุม

T1 แทน การสอบก่อนทำการทดลอง

T2 แทน การสอบหลังการทดลอง

R แทน การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

ระยะเวลาในการทดลองแต่ละกลุ่ม ใช้เวลาทดลองวันละ 3 คาบ คาบละ 20 นาที สัปดาห์ละ 3 วัน รวม 51 คาบ รวม 6 สัปดาห์ ผู้วิจัยเป็นผู้สอนเองทั้งกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยการจัดคาบในการสอนสลับกัน ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ดังรายละเอียดในตาราง 3

ตาราง 3 การจัดคาบเวลาการสอนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมใน 1 สัปดาห์

วัน	เวลา	12.30 - 13.30 น.	13.30 - 14.30 น.
จันทร์		กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
อังคาร		กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
พฤหัสบดี		กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ทบทวนทดสอบก่อนเรียนทั้งกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยข่าวและเหตุการณ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์

2. ดำเนินการทดลอง โดยผู้วิจัยดำเนินการสอนทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้เนื้อหาที่สอนอย่างเดียวกัน แต่การสอนแตกต่างกันดังนี้

กลุ่มทดลอง โดยการสอนใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น

กลุ่มควบคุม โดยการสอนแบบปกติ

3. หลังจากเสร็จสิ้นการทดลอง ทบทวนทดสอบนักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยข่าวและเหตุการณ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกับที่ใช้สอบก่อนเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยใช้สูตร t-test แบบ Independent
2. เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ ระหว่างกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุม โดยใช้สูตร t-test แบบ Independent

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าเฉลี่ยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ X แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 59)

2. หาค่าความแปรปรวน โดยใช้สูตร

$$S^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ	S^2	แทน	ค่าความแปรปรวน
	x	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	x^2	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 63)

3. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตร KR.-20 ของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน

สูตร KR.-20

$$r_{tt} = \frac{N}{N - 1} \left[1 - \frac{\sum pq}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน	ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	N	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
	s_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ
	p	แทน	สัดส่วนของผู้ที่ทำได้ข้อหนึ่ง = $\frac{\text{จำนวนคนที่ทำถูก}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}}$
	q	แทน	สัดส่วนของผู้ที่ทำได้ในข้อหนึ่ง ๆ หรือคือ $1-p$

(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 168)

4. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้สูตร Alpha Coefficient ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งสร้างเพิ่มจากสูตรการหาความเชื่อมั่นของ คูเดอร์ - ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson)

$$\text{สูตร } \alpha = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right)$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

n แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด

s_i^2 แทน คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ

s_t^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือวัดทั้งฉบับ

(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 171)

5. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคิดสร้างสรรค์ระหว่าง
กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยทดสอบว่า ความแปรปรวนของ 2 กลุ่มนี้ เท่ากันหรือไม่
ก่อนที่จะใช้ t-test

ถ้าความแปรปรวนเท่ากัน ใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 1)s_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}}$$

เมื่อ $\bar{X}_1$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง

$\bar{X}_2$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุม

n_1 แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง

n_2 แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มควบคุม

s_1^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มทดลอง

s_2^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มควบคุม

Degrees of Freedom คำนวณจาก

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

ถ้าความแปรปรวนแตกต่างกัน ใช้สูตร t-test

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}$$

Degrees of Freedom คำนวณจาก

$$df = \frac{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}{\frac{\left(\frac{s_1^2}{n_1}\right)^2}{n_1 - 1} + \frac{\left(\frac{s_2^2}{n_2}\right)^2}{n_2 - 1}}$$

(ลัวัน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 84 - 86)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการทดลอง และแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น เพื่อให้เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ ดังนี้

n	แทน	จำนวนนักเรียน
$\bar{X}$ /	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
S^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนน
t	แทน	ค่าอัตราส่วนวิกฤตใน t-distribution
df	แทน	ขั้นแห่งความอิสระ (Degrees of Freedom)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตก่อนการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม
2. การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ ก่อนการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม
3. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม
4. การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ หลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
ก่อนการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

ผู้วิจัยได้ทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยข่าวและเหตุการณ์ ก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแล้ว มาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าความแปรปรวนของคะแนน และเปรียบเทียบกันโดยใช้ t-test ได้ผลดังแสดงไว้ในตาราง 4

ตาราง 4 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	X	S.D.	S ²	ค่า t
กลุ่มทดลอง	25	10.6800	2.4104	5.8100	1.679
กลุ่มควบคุม	25	10.5600	2.3993	5.7566	

จากตาราง 4 พบว่าคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยข่าวและเหตุการณ์ ก่อนการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการทดลองของนักเรียนที่สอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น กับนักเรียนที่สอนแบบปกติ ไม่แตกต่างกัน

2. การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ ก่อนการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

ผู้วิจัยได้ทดสอบความคิดสร้างสรรค์ ก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม นำมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าความแปรปรวนของคะแนน แล้วนำมาเปรียบเทียบกันโดยใช้ t-test ได้ผลดังแสดงไว้ในตาราง 5

ตาราง 5 แสดงการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ ก่อนการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S.D.	S ²	ค่า t
กลุ่มทดลอง	25	71.2800	19.5736	383.1258	-1.5577
กลุ่มควบคุม	25	79.3600	17.0144	289.4898	

จากตาราง 5 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของความคิดสร้างสรรค์ ก่อนการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่าง ไม่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ความคิดสร้างสรรค์ก่อนการทดลองของนักเรียนที่สอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น กับนักเรียนที่สอนแบบปกติไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

ผู้วิจัยได้ทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยข่าวและเหตุการณ์หลังการทดลอง ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม นำมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าความแปรปรวนของคะแนน แล้วนำมาเปรียบเทียบกันโดยใช้ t-test ได้ผลดังแสดงไว้ในตาราง 6

ตาราง 6 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
หลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	X	S.D.	S ²	ค่า t
กลุ่มทดลอง	25	18.48	4.2732	18.26	1.7133*
กลุ่มควบคุม	25	16.32	4.6343	21.4767	

$$*p > t_{0.05} (df = 48) = 1.6788$$

จากตาราง 6 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยข่าวและเหตุการณ์ หลังการทดลอง กลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มนักเรียนที่สอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มนักเรียนที่สอนแบบปกติ แสดงว่านักเรียนที่สอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่สอนแบบปกติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ หลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุม

ผู้วิจัยได้ทดสอบความคิดสร้างสรรค์ หลังการทดลอง ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมนำมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความแปรปรวนของคะแนน แล้วนำมาเปรียบเทียบกันโดยใช้ t-test ได้ผลดังแสดงไว้ในตาราง 7

ตาราง 7 แสดงการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ หลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	X	S.D.	S ²	ค่า t
กลุ่มทดลอง	25	129.36	33.4102	1116.24	3.936**
กลุ่มควบคุม	25	97.76	22.2547	495.2733	

** $p > .01$ (df = 48) = 2.3098

จากตาราง 7 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของความคิดสร้างสรรค์ หลังการทดลองกลุ่มทดลอง สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มนักเรียนที่สอน โดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มนักเรียนที่สอนแบบปกติ แสดงว่า นักเรียนที่สอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น มีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่สอนแบบปกติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยข่าวและเหตุการณ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น กับการสอนแบบปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยข่าวและเหตุการณ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น กับการสอนแบบปกติ

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยข่าวและเหตุการณ์ ของนักเรียนกลุ่มที่สอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น สูงกว่ากลุ่มที่สอนแบบปกติ
2. ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนกลุ่มที่สอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น สูงกว่ากลุ่มที่สอนแบบปกติ

ประชากร

ประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2534 ที่เรียนในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 36 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2534 โรงเรียนบ้านคำไฮทั่วทุ่งประชาบารุง ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างง่าย โดยวิธีการจับฉลากรายชื่อโรงเรียนที่มีขนาดกลาง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมือง ขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 36 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น หน่วยข่าวและเหตุการณ์
2. แผนการสอนแบบปกติ หน่วยข่าวและเหตุการณ์
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยข่าวและเหตุการณ์ จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7886
4. แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของ วอลเลซ และโคแกน ซึ่ง บุชรอด บุณเหลือ (2525 : 30 - 34) ได้ดัดแปลงเพื่อใช้กับเด็กไทย และได้ทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบไว้ได้ค่าตั้งแต่ .65 - .83 โดยการใช้สูตร Alpha Coefficient ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทดสอบแบบทดสอบเพื่อหาค่าเชื่อมั่นอีกครั้ง โดยการใช้สูตร Alpha Coefficient ได้ค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.6573 - 0.8402

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ทำการทดสอบก่อนการเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยข่าวและเหตุการณ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์
 2. ดำเนินการทดสอบ โดยผู้วิจัยดำเนินการสอนทั้ง 2 กลุ่ม
 - กลุ่มทดลอง ได้รับการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น
 - กลุ่มควบคุม ได้รับการสอน แบบปกติ
- ใช้เวลาในการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2534 เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 3 คาบ คาบละ 20 นาที รวม 51 คาบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยใช้สูตร t-test แบบ Independent
2. เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test แบบ Independent

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยข่าวและเหตุการณ์ ของนักเรียนกลุ่มที่สอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น สูงกว่ากลุ่มที่สอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนกลุ่มที่สอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น สูงกว่ากลุ่มที่สอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การอภิปรายผล

จากการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง ข่าวและเหตุการณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น กับการสอนแบบปกติ ผลการวิจัย พบว่านักเรียนกลุ่มที่สอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ สูงกว่านักเรียนที่สอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ ซึ่งผลงานวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิจิตร ทองปาน (2527 : 76 - 81) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยวิธีสอนแบบโครงการ กับการสอนตามคู่มือการสอนวิชา สังคมศึกษา และจันทร์จรัส ตัณฑสุทธิ (2528 : 77 - 80) ที่ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาโดยเทคนิคการสอนแบบบูรณาการ กับการสอนตามคู่มือครู ซึ่งผลงานวิจัย พบว่า สามารถส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิด

สร้างสรรค์สิ่งขึ้นได้ว่าการสอนตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ซึ่งลักษณะกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น มีลักษณะกิจกรรมการเรียนการสอนส่วนใหญ่เหมือนกับงานวิจัยดังกล่าว กล่าวคือ นักเรียนจะต้องศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้น แล้วร่วมกันศึกษาข้อมูลของปัญหานั้นว่า มีสาเหตุใดบ้างที่ก่อให้เกิดปัญหา และส่งผลกระทบต่ออย่างไร ต่อนักเรียน ครอบครัว ตลอดจนชุมชนและสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย ต่อมานักเรียนจะต้องช่วยกันระดมความคิดในการหาแนวทางแก้ปัญหา วางแผนขั้นตอนที่จะปฏิบัติในการแก้ปัญหา และลงมือปฏิบัติในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง นอกจากนั้น การสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ยังมีส่วนที่เป็นกิจกรรมการสอนที่ให้นักเรียนได้ปรับปรุงผลงานของตนเองให้ดีขึ้นอยู่เสมอ โดยแก้ไขปัญหาลงสู่การปฏิบัติที่เกิดขึ้นในขณะปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการทำงานให้มากที่สุด จากการผลงานวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ

1. การสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า การสอนแบบปกติ ซึ่งจากผลงานวิจัยดังกล่าวน่าจะเป็นผลมาจาก

1.1 การสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น เป็นขั้นตอนการสอนที่ฝึกให้นักเรียนได้คิด ฝึกแก้ปัญหาอย่างมีกระบวนการ ดังที่ขอบ ลีซอ (2533 : 4 - 5) ได้กล่าวว่า ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ได้สังเคราะห์มาจากกระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการวิทยาศาสตร์ และได้นำมาเรียงเป็นขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง และถึงแม้ว่าการนำไปใช้ในการเรียนการสอนวิชาอื่นทั่ว ๆ ไป หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้เสนอแนะว่า ใช้ขั้นตอนใดก่อนก็ได้ โดยพิจารณาจากความเหมาะสมกับ จุดมุ่งหมายการสอนวิชานั้น ๆ แต่สำหรับในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ครบกระบวนการทั้ง 9 ขั้น ตามลำดับในเนื้อหาหน่วยข่าวและเหตุการณ์ โดยมีขั้นตอนให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงปัญหาข่าวที่นักเรียนได้ยิน ได้ฟัง ได้เห็น จากแหล่งต่าง ๆ ว่าส่งผลกระทบต่อความคิดเห็นชีวิตของนักเรียนอย่างไรบ้าง (ทักษะกระบวนการขั้นที่ 1) แล้วช่วยกันระดมพลังสมองคิดหาสาเหตุ (ทักษะกระบวนการขั้นที่ 2) และแนวทางแก้ปัญหาของข่าวที่ศึกษา (ทักษะกระบวนการขั้นที่ 3) แต่โดยที่นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ความสามารถและศักยภาพในการแก้ปัญหาข่าวที่ศึกษาใน

ทันทีทันใดคง เป็นไปได้น่ายาก ดังนั้นการประเมินและเลือกทางเลือกในการปฏิบัติ จึงเป็นลักษณะที่ให้นักเรียนช่วยกันเสนอวิธีการที่จะหาความรู้ความจริงเพิ่มเติม ซึ่งทำให้นักเรียนได้มีโอกาสคิดอย่างอิสระและคิดหาวิธีที่จะหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งต่าง ๆ เช่น การเชิญวิทยากร การค้นคว้าจากห้องสมุด การจัดนิทรรศการ การรับฟังจากวิทยุโทรทัศน์ การชมสไลด์ เป็นต้น ขึ้นต่อมานักเรียนก็ต้องช่วยกันประเมินทางเลือกที่เหมาะสมและสามารถปฏิบัติได้ ซึ่งมีหลักการทำงานร่วมกันโดยใช้กระบวนการกลุ่ม (ทักษะกระบวนการขั้นที่ 6) ถ้ามีอุปสรรคหรือปัญหาที่เกิดขึ้น ในขณะที่กำลังปฏิบัติงาน นักเรียนก็ต้องช่วยกันแก้ปัญหาดังกล่าว เพื่อให้สามารถบรรลุจุดหมายในการหาความรู้เพิ่มเติมในเรื่องนั้น ๆ (ทักษะกระบวนการที่ 7,8) ขึ้นสุดท้าย เป็นการเสนอผลงานที่นักเรียนได้ปฏิบัติไปแล้ว (ทักษะกระบวนการขั้นที่ 9) โดยที่ครูทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและให้การเสริมแรงแก่นักเรียนในการปฏิบัติทุกขั้นตอน เพื่อให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ และมีกำลังใจที่จะปฏิบัติงานให้ดีขึ้นต่อไป ดังนั้นการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขึ้น จึงเป็นการสอนที่ฝึกให้นักเรียนได้คิดแก้ปัญหาและปฏิบัติอย่างจริงจัง ซึ่งสอดคล้องกับจุดหมายของการปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ดังที่ เพราพรธ โทณมณีย์ (2533 : 30) ได้กล่าวว่า การที่หลักสูตรเสนอแนะให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นทักษะกระบวนการ ก็เพื่อมุ่งหวังให้ครูเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนที่เน้นในด้านความรู้ความจำเนื้อหา ซึ่งทำให้นักเรียนไม่ได้ฝึกทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็น ที่จะนำไปแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้ และเป็นผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจ

1.2 เมื่อพิจารณาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่สร้างขึ้นตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร โดยยึดพฤติกรรมของบลูม (Bloom, 1971 : 271 - 273) แบ่งเป็น 6 ด้าน คือ ความรู้ความจำ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และประเมินค่า ซึ่งถือว่าเป็นความสามารถในการคิดของสมองที่สำคัญ ดังนั้นเมื่อพิจารณาขั้นตอนการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขึ้น จะเห็นได้ว่า มีขั้นตอนที่เน้นให้นักเรียนได้คิด วิเคราะห์ แยกแยะสาเหตุของปัญหาและเสนอวิธีการแก้ปัญหาและลงมือปฏิบัติ ซึ่งต้องใช้ทั้งความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ วิเคราะห์สังเคราะห์ และการประเมินค่า ด้วยเหตุนี้ การสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขึ้น

จึงสอดคล้องกับหลักการของการวัดผลและประเมินผล จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และพัฒนาความสามารถในการคิดของสมองที่สำคัญ

จึงสามารถกล่าวได้ว่า การสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น เป็นการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนได้คิด ฝึกปฏิบัติทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตและสามารถส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นได้

2. ในด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น กับการสอนปกติ ซึ่งผลงานวิจัยพบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น สูงกว่าการสอนแบบปกติ ทั้งนี้ น่าจะเป็นผลมาจาก

2.1 การสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น มีขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหา วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา หาแนวทางแก้ปัญหา กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติในการแก้ปัญหา หรือหาความรู้ ความจริง เพิ่มเติม ซึ่งขั้นตอนเหล่านี้มีส่วนช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้แก่ นักเรียน ได้ดังที่ ทอเรนซ์ (Torrance, 1962 : 16) ได้กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นความสามารถที่ส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ โดยได้ฝึกคิดหาคำตอบ และแก้ปัญหาหลาย ๆ วิธี หรือยอมรับและรับฟังคำตอบแปลก ๆ ของนักเรียน ประกอบกับเนื้อหาที่ผู้วิจัยได้ใช้ในการทดลอง คือหน่วยข่าวและเหตุการณ์ ซึ่งเป็นหน่วยที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของนักเรียน เพราะปัจจุบันเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้เจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นทางด้านอุตสาหกรรม เศรษฐกิจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของประชาชน ในการดำเนินชีวิตทุก ๆ ด้าน ทั้งที่เป็นประโยชน์และปัญหามากมาย จึงจำเป็นที่ครูจะต้องฝึกฝนทักษะที่สำคัญให้แก่ นักเรียน เช่น ทักษะการแก้ปัญหา โดยฝึกให้คิดการแก้ปัญหาหลาย ๆ ทาง ดังนั้น การสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น โดยใช้เนื้อหาหน่วยข่าวและเหตุการณ์นี้ จึงมีส่วนช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้แก่ นักเรียนได้

2.2 การสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ได้ฝึกให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหาหลาย ๆ วิธี โดยใช้การระดมพลังสมอง ซึ่งวิธีการนี้ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่า เป็นวิธีการอีกวิธีการหนึ่ง ที่สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้แก่ นักเรียน นักธุรกิจ หรือบุคคล

ต่าง ๆ ที่ได้รับการฝึกให้ใช้การระดมพลังสมองในการแก้ปัญหา เพราะวิธีนี้จะช่วยให้สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนได้เสนอความคิดของตนเองอย่างเต็มที่ และได้วิธีการแก้ปัญหาอย่างหลากหลาย (Gilhooly. 1982 : 135 ; citing Osborn. 1950)

2.3 บรรยาภาศในชั้นเรียน การสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ได้นับบทบาทของครูในการให้คำปรึกษา ให้การเสริมแรงเป็นสำคัญ เพื่อให้นักเรียนกล้าที่จะคิด ลงมือปฏิบัติด้วยความมั่นใจ และเกิดความภาคภูมิใจในผลงานที่ตนได้ทำ ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้เป็นการเสริมสร้างบรรยาภาศที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้อีกวิธีหนึ่ง (อาร์ รังสินธ์. 2532 : 507 - 508) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ประสาท อิศรปริดา (2532 : 195) และ คลอเวอร์ (Clover. 1980 : 3 - 16) ที่พบว่า การเสริมแรงของครู ทำให้นักเรียนมีความรู้สึกที่อบอุ่นปลอดภัย มั่นใจ กล้าแสดงความคิดออกมา โดยไม่กลัวว่าครูจะตำหนิความคิดของตน จึงส่งผลให้ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนหรือผู้ที่ได้รับการฝึกสูงขึ้นได้

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น จะสามารถส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคิดสร้างสรรค์ให้นักเรียนสูงขึ้นได้ แต่เมื่อพิจารณาค่าความแปรปรวนของนักเรียนในกลุ่มทดลอง พบว่า มีค่าความแปรปรวนที่สูงขึ้นมากกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า ผู้วิจัยมีความคุ้นเคยและรู้จักกับนักเรียนไม่เพียงพอ การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน จึง ไม่ได้กระตุ้นชักจูงให้นักเรียนที่เรียนอ่อน ได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นได้เท่าที่ควร ส่วนนักเรียนที่เรียนดีมีโอกาสนและกล้าอภิปรายแสดงความคิดเห็นได้มากขึ้น ทำให้สามารถพัฒนาการคิดได้มากยิ่งขึ้น จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นมาก และทำให้ความแปรปรวนสูงขึ้นด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 สำหรับผู้บริหารโรงเรียน ควรให้ความสนใจและสนับสนุนให้ครูได้จัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ 9 ขั้น เพราะทักษะกระบวนการ 9 ขั้น เป็น

กระบวนการหลักที่หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เสนอแนะให้ใช้ประกอบการเรียนการสอน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีขนาดกลาง สามารถนำแผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปใช้ในโรงเรียน ตลอดจนเป็นแนวทางที่จะนำไปใช้ในวิชาอื่น ๆ ได้อีกด้วย

1.2 สำหรับครูผู้สอน ควรที่จะได้ให้ความสนใจ และศึกษาแผนการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น เพราะเป็นการสอนที่ประกอบด้วยกระบวนการที่จะให้นักเรียนได้คิด และเสนอความคิดหลากหลายของนักเรียน ซึ่งสภาพการเรียนการสอนส่วนใหญ่ ครูยังไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนที่เสนอความคิดในการแก้ปัญหามากนัก จากการทดลองวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่าการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิด และเสนอวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ นักเรียนสามารถเสนอความคิดแปลก ๆ ได้ สำหรับข้อเสนอเพิ่มเติมในการที่ครูจะนำแผนการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ไปใช้ ขอสรุปเป็นข้อ ๆ ดังต่อไปนี้

1.2.1 การเตรียมการสอน ครูจะต้องมีการวางแผน เตรียมตัวล่วงหน้าในการหาข่าวจากแหล่งต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แหล่งข่าวจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ครูควรกำหนดข่าวประเภทต่าง ๆ ให้นักเรียนในแต่ละครั้ง เพราะมีฉะนั้นนักเรียนจะหาข่าวประเภทซ้ำ ๆ กัน เช่น มักจะเป็นข่าวประเภทอาชญากรรมแต่อย่างเดียว ซึ่งทำให้ไม่ครอบคลุมข่าวประเภทอื่น ๆ ที่นักเรียนควรจะได้ให้ความสนใจ

1.2.2 การจัดกิจกรรมทักษะกระบวนการขั้นที่ 6, 7, 8 คือปฏิบัติด้วยความชื่นชม ประเมินระหว่างปฏิบัติ และปรับปรุงให้ดีขึ้นอยู่เสมอ ครูและนักเรียนสามารถกำหนดเวลาที่เหมาะสม ซึ่งไม่จำเป็นต้องอยู่ในชั่วโมงเรียน อาจจะเป็นในช่วงพักกลางวันหรือหลังเลิกเรียนก็ได้

1.2.3 ในการปฏิบัติกิจกรรมการระดมพลังสมอง ครูผู้สอนควรที่จะให้แรงเสริม และกระตุ้นให้เด็กได้แสดงออกอย่างทั่วถึงกัน เพราะในการระดมพลังสมอง จะมีนักเรียนบางคนไม่ได้เสนอความคิดเท่าที่ควร ทำให้ขาดโอกาสในการฝึกคิดไปอย่างน่าเสียดาย ดังนั้น ครูผู้สอนจะต้องเอาใจใส่ สอดส่องและสังเกตนักเรียนแต่ละคนว่าได้ร่วมปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวหรือไม่

1.2.4 ในการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งเป็นแกนหลักของการบูรณาการการสอนของทุกกลุ่มวิชา ดังนั้นเมื่อครูพบว่า นักเรียนรายงานหรือเขียนคำไม่ถูกต้อง เช่น สะกดผิด ประโยคที่ยังติดภาษาถิ่น ครูจะต้องช่วยแก้ไขทันที เพื่อให้ นักเรียนได้ใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

1.2.5 ครูสามารถใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น ไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ทุกระดับชั้น โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของเนื้อหาวิชานั้น ๆ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น ไปทดลองอีกกับระดับชั้นอื่น ๆ ได้แก่ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง 4 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และระดับชั้นมัธยมศึกษา เพื่อศึกษาว่า ความสามารถของนักเรียนในการเรียนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น เป็นอย่างไร นักเรียนในระดับชั้นประถมต้นจะสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้มากน้อยแค่ไหน นอกจากนี้ เพื่อศึกษาว่า ความสามารถของครูที่จะเตรียมการสอนอย่างไรจึงจะเหมาะสมในแต่ละชั้น เช่น การใช้คำถาม กระตุ้นเพื่อให้มาเรียนคิดแก้ปัญหา เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หน่วยข่าวและเหตุการณ์ โดยการสอนที่ใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น กับกลุ่มนักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก มีความแตกต่างกันมากน้อยหรือไม่ เพราะเนื่องจากโรงเรียนขนาดใหญ่มักเป็นโรงเรียนที่อยู่ในเขตเมืองชุมชน สภาพแวดล้อมของนักเรียนมักได้รับเทคโนโลยีที่ทันสมัยกว่านักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก สิ่งเหล่านี้อาจส่งผลต่อการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น หรือไม่อย่างไร

3. ควรมีการศึกษาผลการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น กับตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความสามารถในการแก้ปัญหา กล่าวคือ การสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น เป็นการสอนที่จะต้องให้นักเรียนศึกษาปัญหาและค้นคว้าหาสาเหตุและผลของปัญหา ตลอดจนแนวทางในการแก้ปัญหานั้น ๆ จึงเป็นการฝึกทักษะให้แก่นักเรียนในการแก้ปัญหาไปในขณะเดียวกัน จึงทำให้มาศึกษาว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น จะมีความสามารถในการแก้ปัญหามากน้อย แค่ไหน หรือไม่ อย่างไร

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กันยารัตน์ ตรึงสถิตย์วงศ์. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตกับความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มโรงเรียนเทศบาลเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรีร่วมกับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, (เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการเรื่องการวิจัยทางการศึกษาและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เล่มที่ 1) 2532.
- โกวิท ประวาลพุกษ์ กมล ภูประเสริฐ และสงบ ลักษณะ. การพัฒนาผลงานทางวิชาการ. หน้า 82 - 84. ม.ป.ป.
- โกวิท ประวาลพุกษ์. การพัฒนาทรัพยากรกรมมนุษย์สำหรับอนาคต. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2534.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย, 2529.
- _____. รายงานผลการประเมินคุณภาพนักเรียน ป.6 ระดับประเทศ ปีการศึกษา 2531 (ฉบับย่อ). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2532.
- ✓ จันทร์จรัส ตัณฑสุทธิ. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยเทคนิคการสอนแบบบูรณาการและการสอนตามคู่มือครู. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- ✓ ขอบ ลีซอ. แนวทางการวิเคราะห์และการประเมินผลทักษะกระบวนการ. กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2533. อัดสำเนา.
- ขวาล แพทย์กุล. เทคนิคการเขียนข้อสอบ. กรุงเทพฯ : พิกซ์อักษร, 2520.
- _____. เทคนิคการวัดผล. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2518.
- คิลก คิลกานนท์. การฝึกทักษะการคิดเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.

บุญรอด บุญเหลือ. การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 กับนักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนทดลอง.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อัดสำเนา.

ประสาธ อิศรปริศา. การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้วยกระบวนการฝึก. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี ร่วมกับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2532. (เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ เรื่อง การวิจัยทางการศึกษาและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เล่มที่ 1).

_____. จิตวิทยาการเรียนรู้กับการสอน. กรุงเทพฯ : กราฟิการ์ต์, 2523.

พงศ์ทอง คำแพง. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคควีซี และเรียนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

พินิจ นินาสะบุตร. ความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในด้านการเรียนการสอนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน.

วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519. อัดสำเนา.

✓ เพราพรรณ ไกลมลาย. "หลักการกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533," ใน เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่องสาระที่เปลี่ยนแปลงของหลักสูตรประถมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533. หน้า 26 - 27.

กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2533. อัดสำเนา.

✗ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัทศึกษาพร จำกัด, 2528.

✓ วิจิตร ทองปาน. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยวิธีสอนแบบโครงการ.

วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.

ศิวพร เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา. การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยวิธีสอนตาม
ขั้นทั้งสี่ ของอริยสัจกับการสอนตามคู่มือครู. ปรินิพนธ์พนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2524.

_____. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ :
กระทรวงศึกษาธิการ, 2530.

_____. สาระที่เปลี่ยนแปลงของหลักสูตรประถมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533.
กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2533. ก.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.
2533). กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2533. ข.

_____. คู่มือหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533).
กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2533. ค.

_____. แนวทางการสอน หลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง
พ.ศ. 2533. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2533 ง.

สงบ ลักษณะ. การเพิ่มคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนในการใช้หลักสูตร ฉบับปรับปรุง
พ.ศ. 2533. กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2533. อัดสำเนา.

สมภพ สิริวรรณ. การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ที่เรียนสังคมศึกษาโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามปกติ.
ปรินิพนธ์พนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2525. อัดสำเนา.

สวนา พรพัฒน์กุล. "การคิดและการแก้ปัญหา," ใน จิตวิทยา. กรุงเทพฯ :
กรุงสยามการพิมพ์, 2522.

สมน อมรวิวัฒน์ และศิลา แยมมณี. ระบบการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2527. (เอกสารการสอนชุดวิชาการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน้าที่ 1 - 7).

อารี รังสินนท์. การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2523. (เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยรุ่น หน้าที่ 9 - 15).

_____. ความคิดสร้างสรรค์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง, 2532.

Bloom, Benjamin S. Handbook on formative and summative evaluation of student learning. New York : Mc Graw-Hill, 1971.

Clover, John A. "A Creative Training Workshop : Short Term Long Term and Transfer Effects," Journal of Genetic Psychology. 136 : 3 - 16 ; March, 1980.

Fan, Chung Teh. Item Analysis Table Princetion. New Jursey : Educational Lesting Service, 1956.

Gagne, Robert M. The condition of Learning. New York : Halt, Rinehart and Winston, Inc., 1965.

Gilhooly, K. T. Thinking Directed Undirected and Creative. London : Academic Press Inc., 1982.

Guilford, Joy Paul. The Nature of Human Intelligence. New York: Mc Graw Hill, 1967.

Torrance E.P. Guiding Creative Talent. Englewer Cliffs, N.J Princeton Hall, 1962.

Wallach, Michael A. and Nathan Kogen. Modes of Thinking. New York : Rinehart and Winston, 1965.

การคำนวณ

ภาคผนวก ก

- แผนการสอนกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุม
- แบบบันทึกข่าว
- ตารางวิเคราะห์ข่าว

แผนปฏิบัติการกิจกรรมกลุ่มทดลอง โดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น

แผนการสอนที่	เนื้อหา	กิจกรรม	จำนวนคาบ
เตรียม	- การศึกษาข้าวและเหตุการณ์	- อภิปราย, แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ	3
1 - 4	- ข้าวและเหตุการณ์ที่พบเห็น เองในท้องถิ่น	- เล่าข้าว, คัดเลือกข้าว ทักษะกระบวนการขั้นที่ 1 - 9	12
5 - 8	- ข้าวและเหตุการณ์จากการ บอกเล่าของผู้อื่น	- เล่าข้าว, คัดเลือกข้าว ทักษะกระบวนการขั้นที่ 1 - 9	12
9 - 12	- ข้าวจากวิทยุ หรือโทรทัศน์	- เล่าข้าว, คัดเลือกข้าว ทักษะกระบวนการขั้นที่ 1 - 9	12
13 - 16	- ข้าวจากหนังสือพิมพ์	- เล่าข้าว, คัดเลือกข้าว ทักษะกระบวนการขั้นที่ 1 - 9	12
		รวม	51

แผนปฏิบัติการกลุ่มควบคุม โดยใช้กิจกรรมตามแบบปกติ

แผนการสอนที่	เนื้อหา	กิจกรรม	จำนวนคาบ
เตรียม	- การศึกษาข่าวและเหตุการณ์	- อภิปราย, แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ	3
1 - 4	- ข่าวและเหตุการณ์ที่พบเห็น เองในท้องถิ่น	- เล่าข่าว, วิเคราะห์วิจารณ์	12
5 - 8	- ข่าวและเหตุการณ์จากการ บอกเล่าของผู้อื่น	- เล่าข่าว, วิเคราะห์วิจารณ์	12
9 - 12	- ข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์	- เล่าข่าว, วิเคราะห์วิจารณ์	12
13 - 16	- ข่าวจากหนังสือพิมพ์	- เล่าข่าว, วิเคราะห์วิจารณ์	12
		รวม	51

แผนเตรียมการสอน ข่าวและเหตุการณ์ ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ความคิดรวบยอด

ข่าวและเหตุการณ์มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องให้ผู้เรียน
เห็นความสำคัญและติดตามรับฟังข่าวและเหตุการณ์อยู่เสมอ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. บอกประโยชน์ของการติดตามข่าวและเหตุการณ์ได้
2. บอกสาเหตุที่ไม่สามารถติดตามข่าวและเหตุการณ์ได้
3. กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในการหาข่าวและเหตุการณ์ของแต่ละกลุ่มได้

เนื้อหา

เนื่องจากในปัจจุบันเป็นยุคข่าวสารข้อมูล ข่าวและเหตุการณ์ต่าง ๆ จึงมีความสำคัญ
ต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องให้ผู้เรียนได้เข้าใจและตระหนักถึง
ความสำคัญดังกล่าว และได้ติดตามรับฟังข่าวและเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อที่จะสามารถนำไปใช้เป็น
ประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัวทั้งในปัจจุบัน และอนาคต

ข่าวและเหตุการณ์ที่นักเรียนสามารถพบเห็นและรับฟังได้ โดยทั่วไปมี 4 แหล่ง คือ

1. ข่าวและเหตุการณ์ที่พบเห็นเองในท้องถิ่น
2. ข่าวและเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่น
3. ข่าววิทยุหรือโทรทัศน์
4. ข่าวจากหนังสือพิมพ์

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

ครูให้นักเรียนทายว่า วันนี้อุณหภูมิในจังหวัดของเรากี่องศา

ขั้นสอน

1. ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับอุณหภูมิ ในวันที่ ดังนี้
 - 1.1 ใครบ้าง ที่ทราบว่าอุณหภูมิวันนี้เท่าไร
 - 1.2 ถ้าวันนี้อุณหภูมิ 10 องศาเซลเซียส นักเรียนจะต้องปฏิบัติตัวอย่างไร
(เตรียมเสื้อกันหนาว)
 - 1.3 ถ้านักเรียนไม่ทราบข่าวเรื่องอุณหภูมิในข้อ 1.2 นักเรียนจะเป็นอย่างไร (ถ้าไม่ได้เตรียมเสื้อกันหนาวมาโรงเรียน นักเรียนอาจจะไม่สบาย)
 - 1.4 ประโยชน์ของการติดตามข่าวและเหตุการณ์อะไรบ้าง (ข่าวช่วยให้เราทันเหตุการณ์ และสามารถปรับตัวได้เหมาะสม)
2. แบ่งนักเรียนเป็น 4 กลุ่ม โดยใช้วิธีการจับฉลากบัตร สีต่าง ๆ 4 สี นักเรียนที่ได้ฉลากสีเดียวกันอยู่กลุ่มเดียวกัน
3. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาของการที่ไม่ได้ติดตามข่าว มีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง จะมีแนวทางปฏิบัติอย่างไรเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว
4. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงผลการอภิปราย เมื่อนักเรียนเสนอให้มีการติดตามข่าวและเหตุการณ์ให้มากยิ่งขึ้น ครูจึงเสนอแนะให้แต่ละกลุ่มมีหน้าที่รับผิดชอบในการติดตามข่าวตามแหล่งต่าง ๆ มาเสนอ และกำหนดวันที่จะเสนอข่าวในชั้นเรียนที่แน่นอน โดยเรียงลำดับจากแหล่งข่าวดังต่อไปนี้
 - 4.1 ข่าวและเหตุการณ์ที่พบเห็นเองในท้องถิ่น
 - 4.2 ข่าวและเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่น
 - 4.3 ข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์
 - 4.4 ข่าวจากหนังสือพิมพ์

ขั้นสรุป

นักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญของการติดตามรับฟังข่าวและเหตุการณ์ พร้อมทั้งสรุปหน้าที่ของนักเรียนที่จะต้องรับผิดชอบให้การหาข่าวและเหตุการณ์จากแหล่งต่าง ๆ

สื่อ

-

การประเมินผล

สังเกตจาก

1. ความร่วมมือในการปฏิบัติงานในกลุ่ม
2. การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย

แผนการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น (กลุ่มทดลอง)
 แผนการสอนครั้งที่ 1 ข่าวและเหตุการณ์ที่พบเห็นด้วยตนเองในห้องถิ่น (เวลา 3 คาบ)

ความคิดรวบยอด

การติดตามรับฟังข่าวและเหตุการณ์ที่พบเห็นเองในห้องถิ่น ทำให้ทราบความเป็นไปในห้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ตลอดจนปัญหาที่เกิดขึ้น

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. เล่าข่าวและเหตุการณ์ที่พบเห็นเองในห้องถิ่นได้
2. อภิปรายเกี่ยวกับข่าวและเหตุการณ์ว่าน่าเชื่อถือหรือไม่
3. อภิปรายลักษณะการเล่าของผู้เล่าข่าวได้
4. คัดเลือกข่าวที่จะศึกษาได้
5. บันทึกข่าวที่เสนอได้

เนื้อหา

ข่าวและเหตุการณ์ที่พบเห็นเองในห้องถิ่น หมายถึง สิ่งที่นักเรียนพบเห็นด้วยตนเองในห้องถิ่น แล้วนำมาเล่าให้ผู้อื่นฟัง โดยไม่บิดเบือนไปจากความเป็นจริง มีลักษณะเป็นสิ่งใหม่หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้น ซึ่งมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของตนเองและคนในชุมชนทั้งด้านที่เป็นประโยชน์หรือเป็นปัญหาที่เกิดขึ้น

ยกตัวอย่างเช่น

ข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน

1. ข่าวผู้ใหญ่บ้านขอความร่วมมือจากคนในหมู่บ้านช่วยกันรักษาความสะอาด
2. ข่าวเชิญมกีฬาสีของโรงเรียน
3. ข่าวการร่วมมือปลูกต้นไม้ตามโครงการอีสานเขียว เป็นต้น

ข่าวที่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน

1. ข่าวการเกิดโรคระบาด เช่น ไข้เลือดออก อหิวาตกโรค
2. ข่าววัยรุ่นติดยาเสพติด ลักทรัพย์ชาวบ้าน

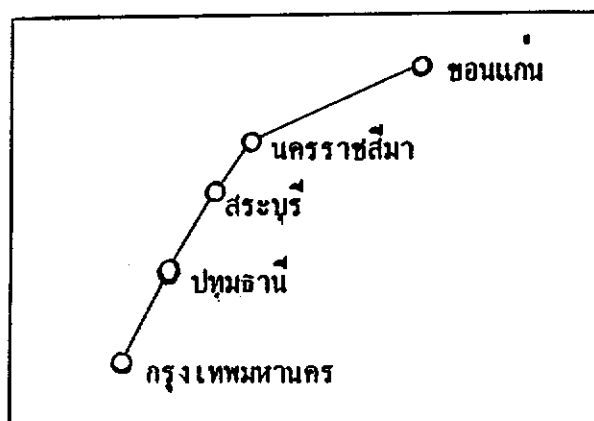
กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ (10 นาที)

1. ขอบาสำสมัครนักเรียนจำนวน 10 คน ออกมาหน้าชั้น
2. แบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม โดยใช้เพลงแบ่งกลุ่ม
3. ให้นักเรียนส่งตัวแทนมาจับฉลากเพื่อเลือกกรประจากกลุ่ม ว่ากลุ่มใดจะได้รหัสเขียว

กลุ่มใดจะได้รหัสแดง

4. ครูติดภาพเส้นทางการเดินทางจากจังหวัดขอนแก่นไปกรุงเทพมหานคร

5. ให้นักเรียนเล่นเกม "ไปให้ถึงเส้นชัย" โดยมีวิธีการและกติกา ดังนี้

5.1 ครูจะมีข้อความ 10 ข้อ ที่มีลักษณะเป็นทั้งข่าวและไม่เป็นข่าว

5.2 ให้แต่ละกลุ่มสลับกันเลือกคำถามของแต่ละข้อ เมื่อครูอ่านข้อความคำถามให้

นักเรียนกลุ่มที่เลือกฟังแล้วให้ตอบคำถามว่า ข้อความดังกล่าวเป็นข่าวหรือไม่เป็นข่าว

5.3 กลุ่มที่ตอบถูก จะสามารถนำธงประจำกลุ่มเคลื่อนที่ไปได้ครั้งละ 1 จุด

กลุ่มที่ตอบไม่ถูกต้องหยุดอยู่กับที่

5.4 กลุ่มใดสามารถนำรถประจำกลุ่มของตนถึงจุดกรุงเทพฯก่อน กลุ่มนั้นเป็นฝ่ายชนะ

ขั้นสอน

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเล่าข่าวหรือเหตุการณ์ที่พบเห็นด้วยตนเองในห้องเรียนให้เพื่อนในชั้นฟัง พร้อมทั้งสรุปสิ่งที่ได้รับจากข่าวที่กลุ่มตนเองเสนอ (20 นาที)
2. ครูช่วยเสริมในด้านคุณธรรมและจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับข่าวที่นักเรียนเสนอ เช่น ความรับผิดชอบ ความเสียสละ
3. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันตัดสินใจคัดเลือกข่าว 1 ข่าว ที่เห็นว่ามีสาระทั้งในด้านที่เป็นประโยชน์หรือเป็นปัญหาต่อการดำรงชีวิตของนักเรียน (5 นาที)
4. จากข่าวที่แต่ละกลุ่มเสนอในข้อที่ 3 ในกรณีที่ความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มไม่ตรงกันก็ใช้วิธีโหวตเสียงทั้งชั้น ข่าวใดที่ได้คะแนนเสียงมากที่สุดก็ศึกษาข่าวนั้น (5 นาที)
5. ให้นักเรียนบันทึกข่าวลงในสมุดบันทึกข่าว

ขั้นสรุป

1. ครูสรุปข่าวที่จะศึกษาอีกครั้งหนึ่งว่าข่าวที่จะศึกษาคือข่าวใด
2. นักเรียนร่วมกันสรุปประโยชน์ที่ได้รับจากการรับฟังข่าวและเหตุการณ์ที่พบเห็นในห้องเรียน (ทำให้ทราบข่าวและเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวในห้องเรียนหรือชุมชน และทำให้สามารถปรับตัวทันต่อเหตุการณ์นั้น ๆ) (5 นาที)

สื่อ

1. อุปกรณ์ประกอบการเล่าข่าว เช่น ภาพประกอบ ฯลฯ
2. ภาพแผนที่การเดินทางจากกรุงเทพฯ ถึงจังหวัดขอนแก่น
3. เพลงลมพัดมา

ลมพัดมา ๆ ๆ แล้วก็เย็นดี

ดอกเอ๋ย เจ้าดอกขา ขอเชิญแบ่งกลุ่มละ (2, 3, 4, 5) แล้วก็นั่งลงเอย

การประเมินผล

1. การสังเกต
 - 1.1 ความร่วมมือในการเสนอข่าว
 - 1.2 ความสามารถในการตัดสินใจ คัดเลือกข่าวอย่างมีเหตุผล
2. การตรวจผลงาน

สมุดบันทึกข่าว

แผนการสอนที่ 2 ข่าวดูและเหตุการณ์ที่พบเห็นด้วยตนเองในท้องถิ่น (เวลา 3 คาบ)

ความคิดรวบยอด

การติดตามรับฟังข่าวและเหตุการณ์ที่พบเห็นด้วยตนเองในท้องถิ่น ทำให้ทราบความเป็นไปในท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ตลอดจนปัญหาที่เกิดขึ้น

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. แสดงสถานการณ์จำลองตามเหตุการณ์ของข่าวและเหตุการณ์ที่พบเห็นเองในท้องถิ่นที่จะศึกษาได้
2. อภิปรายผลกระทบที่เกิดขึ้นจากข่าวและเหตุการณ์ที่พบเห็นเองในท้องถิ่นที่จะศึกษาได้
3. บ่งชี้ถึงสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นจากข่าวและเหตุการณ์ที่พบเห็นเองในท้องถิ่นที่จะศึกษาได้
4. เสนอแนวทางในการแก้ปัญหาได้
5. ประเมินและเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาหรือหาความรู้ความจริงได้
6. กำหนดและลำดับขั้นตอนการปฏิบัติในการแก้ปัญหาหรือหาความรู้ความจริงได้

เนื้อหา

ข่าวและเหตุการณ์ที่พบเห็นด้วยตนเองในท้องถิ่น

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. ครูเตรียมนักเรียนโดยการจับฉลากเมื่อชั่วโมงที่แล้ว เพื่อเตรียมแสดงสถานการณ์จำลองข่าวและเหตุการณ์ที่จะศึกษา
2. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย แสดงสถานการณ์จำลองตามข่าวและเหตุการณ์ที่จะศึกษา

ขั้นสอน

จากสถานการณ์ที่นักเรียนแสดง ครูแจกบัตรงานให้นักเรียนศึกษาตามหัวข้อที่กำหนด ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (ทักษะกระบวนการขั้นที่ 1)

บัตรงาน

เมื่อนักเรียนได้รับบัตรกำหนดงานนั้นแล้ว ขอให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายพร้อมทั้งเสนอผลการอภิปราย ตามหัวข้อดังนี้

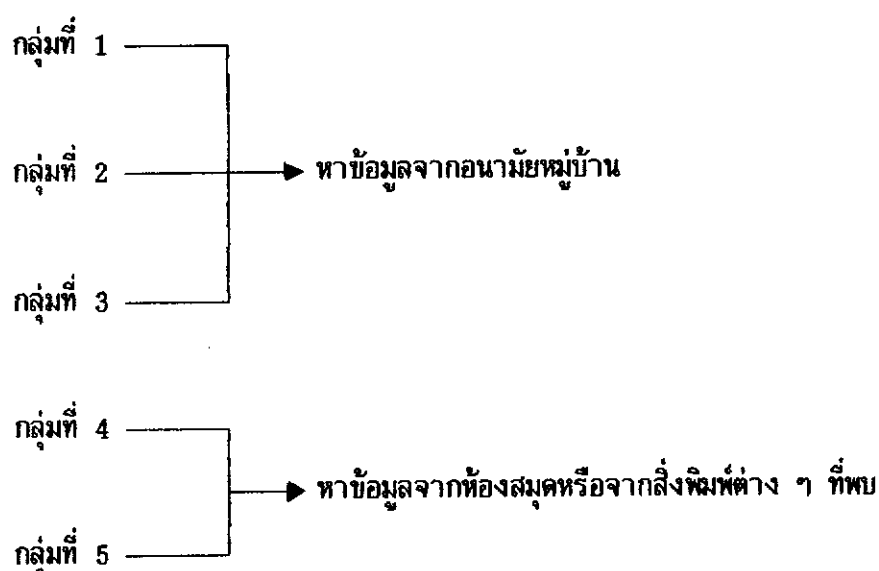
1. จากกรณีข่าวที่แสดงจากสถานการณ์จำลอง นักเรียนคิดว่าจะส่งผลกระทบให้เกิดปัญหาอะไรขึ้นต่อนักเรียน หรือคนในชุมชนของนักเรียน ? (ทักษะกระบวนการขั้นที่ 2)
2. นักเรียนคิดว่าข่าวดังกล่าวมีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง ? (ทักษะกระบวนการขั้นที่ 2)
3. ให้นักเรียนเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับกรณีข่าวดังกล่าวให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยกำหนดว่าสมาชิกในกลุ่มทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น (ทักษะกระบวนการขั้นที่ 3)
2. ให้นักเรียนเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาหรือหาความรู้ความจริงที่คิดว่าเหมาะสมนำเสนอหน้าชั้น เช่น ถ้าเป็นข่าวสาธารณสุขในชุมชนเกี่ยวกับโรคพยาธิใบไม้ตับ ทางเลือกหลายทางในการแก้ไขปัญหาก็ได้แก่

- 2.1 ทำส้วมซึม
- 2.2 ไม่กินอาหารสุก ๆ ดิบ ๆ
- 2.3 กินอาหารที่สุกแล้ว
- 2.4 หาความรู้และวิธีป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับ

ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันพิจารณาพร้อมทั้งประเมินเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาที่เหมาะสมที่สุด ที่เกี่ยวข้องกับการรื้อข้างดังกล่าว (ทักษะกระบวนการขั้นที่ 4)

3. ให้นักเรียนร่วมกันกำหนดขั้นตอนการแก้ไขปัญหาหรือหาความรู้ความจริงเกี่ยวกับกรรณข้างดังกล่าว พร้อมทั้งเขียนเป็นแผนงานที่ชัดเจน เช่น นักเรียนอาจจะเลือกหาความรู้ และวิธีป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับ โดยแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ

โดยมีขั้นตอนในการปฏิบัติหาความรู้ความจริง ดังนี้

1. การติดต่อนัดเวลาที่จะพบนามัยหมู่บ้าน
2. การเตรียมคำถามเพื่อที่จะถามเกี่ยวกับโรคพยาธิใบไม้ตับ
3. การเตรียมผู้ที่ถามคำถาม ผู้จดบันทึก และผู้จัดทำรายงาน

4. การเตรียมวิธีการสอน และผู้เสนอรายงานหน้าชั้น เป็นต้น
(ทักษะกระบวนการขั้นที่ 5)

ขั้นสรุป

นักเรียนและครูช่วยกันสรุปขั้นตอนการปฏิบัติงานในการหาความรู้ความจริงอีกครั้งหนึ่ง
พร้อมทั้งหน้าที่ความรับผิดชอบ

สื่อ

1. วิทยากรในท้องถิ่น
2. เอกสารต่าง ๆ
3. กระดาษ

การประเมินผล

1. การสังเกต
 - 1.1 ความมีเหตุผลในการอภิปราย ให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม
 - 1.2 ความร่วมมือในการปฏิบัติงานในกลุ่ม ในฐานะประธาน สมาชิก เลขานุการ
2. การตรวจผลงาน

แผนงานที่กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ

แผนการสอนที่ 3 ข่าวและเหตุการณ์ที่พบเห็นด้วยตนเองในห้องถิ่น (เวลา 3 คาบ)

ความคิดรวบยอด

การติดตามรับฟังข่าวและเหตุการณ์ที่พบเห็นด้วยตนเองในห้องถิ่น ทำให้ทราบความเป็นไปในท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ตลอดจนปัญหาที่เกิดขึ้น

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. ปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่กำหนดได้
2. เสนอแนวทางในการปรับปรุงขั้นตอนการปฏิบัติงานได้
3. ทำงานเป็นกลุ่มได้

เนื้อหา

ข่าวและเหตุการณ์ที่พบเห็นเองในห้องถิ่น

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. ครูแจกซองชิ้นส่วนรูปเหลี่ยมต่าง ๆ (รูปสามเหลี่ยม, รูปสี่เหลี่ยม) ให้กลุ่มละ 1 ซอง เพื่อให้นักเรียนเล่นเกมต่อรูป ภายในเวลาที่กำหนด (3 นาที) โดยมีคำสั่งดังนี้
- ครั้งที่ 1 ให้นักเรียนต่อชิ้นส่วนต่าง ๆ ให้เป็นรูปเหลี่ยม โดยห้ามใช้เสียง

ได้ขยาย

เมื่อนักเรียนต่อรูปเหลี่ยมเสร็จแล้ว ครูถามความรู้สึกของนักเรียนว่า ในการปฏิบัติงานครั้งนี้ว่าเป็นอย่างไร

ครั้งที่ 2 ให้นักเรียนต่อชั้นส่วนต่าง ๆ ให้เป็นรูปเหลี่ยมโดยสมาชิกในกลุ่มสามารถใช้เสียงบอกได้

เมื่อนักเรียนต่อรูปเหลี่ยมแล้ว ครูถามความรู้สึกของนักเรียนว่า ในการปฏิบัติงานครั้งนี้เป็นอย่างไร ใช้เวลาต่างกับการต่อรูปเหลี่ยมในครั้งแรกมากน้อยแค่ไหน (เพื่อสรุปให้เห็นว่า การปฏิบัติงานจำเป็นต้องมีการสื่อสารให้เข้าใจกัน จะทำให้การทำงานรวดเร็วขึ้น และสำเร็จตามเป้าหมาย)

ขั้นสอน

1. จากเกมในขั้นนำ ครูซักถามถึงการปฏิบัติงานของนักเรียนว่าสามารถปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดหรือไม่ มีการสื่อสารช่วยเหลือกัน และสามารถสำเร็จตามเป้าหมายในการปฏิบัติงานหรือไม่ หรือพบอุปสรรคในการปฏิบัติงาน โดยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในกรณีที่พบอุปสรรค เพื่อหาสาเหตุและหาแนวทางแก้ไขเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานให้มากที่สุด เช่น ในการหาข้อมูลโรคพยาธิใบไม้ตับ ถ้านักเรียนไม่พบข้อมูลเกี่ยวกับโรคนี้ จากห้องสมุดโรงเรียน นักเรียนจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการหาข้อมูล โดยอาจจะเป็นการสอบถามจากผู้ปกครองหรือผู้ป่วยที่เป็นโรคพยาธิใบไม้ตับหรืออนามัยหมู่บ้าน เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับวิธีรักษาหรือป้องกันที่แพทย์แนะนำให้แก่ผู้ป่วยรายนั้น ๆ

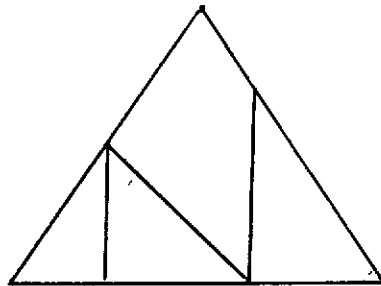
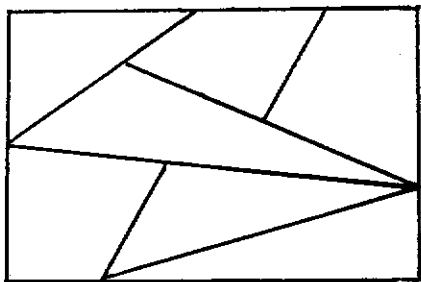
2. ครูจะทบทวนที่ให้คำปรึกษา และให้การเสริมแรงแก่นักเรียน เช่น การให้กำลังใจ ชมเชยการปฏิบัติงาน เพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ให้มากที่สุด

ขั้นสรุป

นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปผลงานการปฏิบัติที่ทำได้แล้วพร้อมทั้งอุปสรรคที่เกิดขึ้น และวิธีแก้ไข

สื่อ

กระดาษชิ้นส่วนรูปเหลี่ยม

การประเมินผล

1. การสังเกต

ความร่วมมือในการปฏิบัติงานกลุ่ม

2. การตรวจผลงาน

แผนการสอนที่ 4 ข่าวและเหตุการณ์ที่พบเห็นด้วยตนเองในห้องอื่น (เวลา 3 คาบ)

ความคิดรวบยอด

การติดตามรับฟังข่าวและเหตุการณ์ที่พบเห็นด้วยตนเองในห้องอื่น ทำให้ทราบความเป็นไปในท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ตลอดจนปัญหาที่เกิดขึ้น

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. รายงานผลการปฏิบัติงานได้
2. บอกประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติงานในการศึกษาข่าวได้
3. ทำงานเป็นกลุ่มได้

เนื้อหา

ข่าวและเหตุการณ์ที่พบเห็นด้วยตนเองในห้องอื่น

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. นักเรียนร้องเพลง "งานสิ่งใด" (5 นาที)

งานสิ่งใด ๆ แม้ใครละเลยทิ้งปล่อย มัวแต่คอย ฝ้าแต่คอย

หลงคอยกันอยู่ ไม่มีเสร็จ ๆ รับรอง จาไว้ทุกคนต้องทำงาน

2. จากเนื้อเพลง ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อเพลงนี้ว่าให้แง่คิดแก่นักเรียน

ในการปฏิบัติงานอย่างไรบ้าง (งานจะเสร็จได้ก็เพราะทุกคนช่วยกันทำงาน)

ขั้นสอน (ทักษะกระบวนการขั้นที่ 9)

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการปฏิบัติงานในการแก้ปัญหาหรือหาความรู้ความจริง เช่น

กลุ่มที่ 1 เป็นการเสนอรายงานพร้อมทั้งมีภาพประกอบ

กลุ่มที่ 2 เสนอรายงานพร้อมทั้งมีการแสดงบทบาทสมมติ

2. นักเรียนจะต้องบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติงานในการแก้ปัญหาหรือหาความรู้ความจริงเกี่ยวกับกรณีข่าวและเหตุการณ์ที่พบเห็นเองในห้องเรียนที่ศึกษา (40 นาที)
เช่น

2.1 ทำให้นักเรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับ

2.1.1 โรคพยาธิใบไม้ตับ เช่น สาเหตุที่เป็นโรคนี

2.1.2 วิธีป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับ

2.2 นักเรียนสามารถอธิบายอันตรายที่เกิดขึ้นจากโรคนีให้แก่ผู้ใกล้ชิดได้ เช่น พ่อ แม่ พี่ น้อง และแนะนำวิธีป้องกันโรคนีได้

ขั้นสรุป

จากรายงานผลการปฏิบัติที่นักเรียนได้เสนอมา ครูให้การเสริมแรง ยกย่องชมเชยให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในผลงาน พร้อมทั้งเสนอแนะเพื่อให้การปฏิบัติงานของนักเรียนดีขึ้นในครั้งต่อไป

สื่อ

1. กระดาษ
2. ภาพต่าง ๆ
3. สื่อ

การประเมินผล

1. การสังเกต
 - 1.1 ความร่วมมือในการปฏิบัติงานกลุ่ม
 - 1.2 ความสามารถในการเสนอรายงาน
2. การตรวจผลงาน
รายงานผลการปฏิบัติ

แผนการสอนครั้งที่ 5 ขำและเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่น (จำนวน 3 คาบ)

ความคิดรวบยอด

ขำและเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่นย่อมคลาดเคลื่อน เพราะฉะนั้นต้องมีการพิจารณาเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตในชุมชน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. เล่าขำและเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่นได้
2. อภิปรายเกี่ยวกับขำและเหตุการณ์ว่าน่าเชื่อถือหรือไม่
3. อภิปรายลักษณะการเล่าของผู้เล่าขำได้
4. บันทึกขำที่จะเสนอได้

เนื้อหา

ขำและเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่น หมายถึง เรื่องราวที่ได้รับฟังจากการบอกเล่าของผู้อื่น โดยที่ผู้ฟังมีวิจารณญาณในการฟังอย่างรอบคอบว่าเชื่อถือได้หรือไม่ ซึ่งมีลักษณะเป็นข่าวใหม่ที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของตนเองและคนในชุมชน ทั้งในด้านการเป็นประโยชน์หรือเป็นปัญหาที่เกิดขึ้น ส่วนผู้เล่าเมื่อนำข่าวมาก็ไม่ควรที่จะต่อเติมเสริมแต่งหรือบิดเบือนไปจากความเป็นจริง

ยกตัวอย่าง เช่น

1. ข่าวลือเกี่ยวกับบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ รักษาโรคได้ ที่อยู่ในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นข่าวที่ไม่น่าเชื่อถือ แต่มีการโฆษณาชวนเชื่อ ทำให้ประชาชนแห่กันไปนำน้ำจากบ่อน้ำดังกล่าวมาดื่ม ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อร่างกาย ทำให้เป็นโรคเกี่ยวกับทางเดินอาหารได้
2. ข่าวเกี่ยวกับนายหน้าที่รับสมัครคนงานไปประกอบอาชีพในตะวันออกกลาง โดยมีการชักชวนชาวบ้านที่ยากไปขายแรงงานในตะวันออกกลางว่าจะต้องนำเงินมาให้นายหน้า จัดหางานจำนวนหนึ่ง และนายหน้าจัดหางานดังกล่าวจะช่วยติดต่อให้ได้เดินทางไปยังตะวันออก

กลางได้ ซึ่งข้าวดังกล่าวพบว่า มีการหลอกต้มตุ๋นอยู่กันเนือง ๆ จึงจำเป็นต้องพิจารณาว่า เป็นข่าวที่น่าเชื่อถือหรือไม่

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. ขออาสาสมัครนักเรียนจำนวน 16 คน โดยแบ่งเป็น 2 ฝ่าย ๆ ละ 8 คน เพื่อเล่นเกม กระซิບ ซึ่งมีกติกาดังนี้

1.1 นักเรียนคนหัวแถวแต่ละฝ่าย อ่านข้อความที่กำหนดให้ ดังนี้

"ตาเก๋าแต่งตัวเก่าขายผ้าเก่าแก่งเกาะคอ"

1.2 เมื่อนักเรียนคนหัวแถวอ่านเข้าใจแล้ว ให้กระซิບบอกเพื่อนคนถัดไปจนถึง

คนสุดท้าย

1.3 คนสุดท้ายของฝ่ายใดสามารถบอกข้อความได้ถูกต้องหรือใกล้เคียงที่สุด

ฝ่ายนั้นเป็นฝ่ายชนะ

2. นักเรียนช่วยกันสรุปให้เห็นว่า ข้อความที่พูดต่อ ๆ กันมา อาจเกิดความคลาดเคลื่อนกันได้ ทำให้เนื้อเรื่องสาระสำคัญที่แท้จริงเปลี่ยนไป

ขั้นสอน

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเล่าข่าวหรือเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่น ให้เพื่อนในชั้นฟัง พร้อมทั้งสรุปสิ่งที่ได้รับจากข่าวที่กลุ่มเสนอ

2. ในขณะที่นักเรียนแต่ละกลุ่มเสนอข่าว ครูช่วยเสริมในด้านคุณธรรมและจริยธรรมที่เกี่ยวกับข่าวที่นักเรียนเสนอ เช่น ความซื่อสัตย์ในการเสนอข่าว ไม่ต่อเติมเสริมแต่ง เพราะข่าวจากการบอกเล่าของผู้อื่นก็เช่นเดียวกับการเล่นเกมกระซิບของนักเรียน ซึ่งเป็นการเล่าต่อ ๆ กันมา อาจทำให้เนื้อเรื่องของข่าวที่ได้รับมีการต่อเติมเพื่อให้เกิดความน่าสนใจยิ่งขึ้น เพราะฉะนั้นกลุ่มที่รายงานข่าวควรที่จะได้ไตร่ตรอง พิจารณาให้รอบคอบเสียก่อนว่าข่าวดังกล่าวมีความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหน แล้วจึงนำมาเล่าให้เพื่อนฟัง และผู้ฟังก็ต้องมีวิจารณญาณของตนเองที่จะคิดพิจารณาว่าสมควรจะเชื่อถือได้หรือไม่

3. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันตัดสินใจคัดเลือกข่าว 1 ข่าว ที่น่าสนใจ หรือต้องการที่จะหาความรู้ความจริงเพิ่มเติม ทั้งในด้านที่เป็นประโยชน์หรือเป็นปัญหาต่อการดำรงชีวิตของนักเรียนหรือคนในชุมชน (ทักษะกระบวนการขั้นที่ 1)

4. จากข่าวที่แต่ละกลุ่มเสนอในข้อที่ 3 ในกรณีที่ความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มไม่ตรงกัน ก็ใช้วิธีโหวตเสียงทั้งชั้น ข่าวใดที่ได้คะแนนเสียงมากที่สุด ให้นักเรียนศึกษาข่าวนั้น

5. ให้นักเรียนบันทึกลงในสมุดบันทึกข่าว

ขั้นสรุป

1. นักเรียนช่วยกันสรุปลักษณะข่าวและเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้สื่อข่าวที่มีการเล่าต่อ ๆ กันมา จึงจำเป็นต้องระมัดระวังคิดพิจารณาไตร่ตรองในการรับฟังข่าวว่าสมควรที่จะเชื่อถือได้หรือไม่

2. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข่าวที่จะศึกษาอีกครั้งหนึ่งว่าข่าวที่จะศึกษาคือข่าวใด

สื่อ

อุปกรณ์ประกอบการเล่าข่าว เช่น ภาพประกอบ ฯลฯ

การประเมินผล

1. สังเกต

1.1 ความร่วมมือในการเสนอข่าว

1.2 ความสามารถในการตัดสินใจ คัดเลือกข่าวอย่างมีเหตุผล

2. การตรวจผลงาน

สมุดบันทึกข่าว

แผนการสอนครั้งที่ 6 ขำและเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่น (จำนวน 3 คาบ)

ความคิดรวบยอด

ขำและเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่นย่อมคลาดเคลื่อน เพราะฉะนั้นต้องมีการพิจารณาเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. แสดงสถานการณ์จำลองตามเหตุการณ์ขำจากการบอกเล่าของผู้อื่นที่จะศึกษาได้
2. อภิปรายผลกระทบที่เกิดขึ้นจากขำและเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่นที่จะศึกษาได้
3. บ่งชี้ถึงสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นจากขำและเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่นที่จะศึกษาได้
4. เสนอแนวทางในการแก้ปัญหาได้
5. ประเมินและเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาหรือหาความรู้ความจริงได้
6. กำหนดและลำดับขั้นตอนการปฏิบัติในการแก้ปัญหาหรือหาความรู้ความจริงได้

เนื้อหา

ขำและเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่น

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. ครูเตรียมนักเรียนโดยการจับฉลาก ในแผนการสอนครั้งที่ 5 เพื่อเตรียมแสดงสถานการณ์จำลองและเหตุการณ์ที่จะศึกษา
2. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย แสดงสถานการณ์จำลองตามขำและเหตุการณ์ที่จะศึกษา

ขั้นสอน

1. จากสถานการณ์ที่นักเรียนแสดง ครูแจกบัตรงานให้นักเรียนศึกษาตามหัวข้อที่กำหนด ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (ทักษะกระบวนการขั้นที่ 1)

บัตรงาน

เมื่อนักเรียนได้รับบัตรกำหนดงานนั้นแล้ว ขอให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายพร้อมกัน เสนอผลการอภิปราย ตามหัวข้อดังนี้

1. จากกรณีข่าวที่แสดงสถานการณ์จำลอง นักเรียนคิดว่า จะส่งผลทำให้เกิดปัญหาอะไรขึ้นต่อนักเรียน หรือคนในชุมชน ยกตัวอย่าง เช่น ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ปัญหาค่าครองชีพ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาทางด้านจิตใจ เป็นต้น (ทักษะกระบวนการขั้นที่ 2)

2. นักเรียนคิดว่า ข่าวดังกล่าวมีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง (ทักษะกระบวนการขั้นที่ 2)

3. ให้นักเรียนเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับกรณีข่าวดังกล่าวมาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยกำหนดว่า สมาชิกในกลุ่มทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น (ทักษะกระบวนการขั้นที่ 3)

2. ให้นักเรียนเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาหรือหาความรู้ความจริงที่คิดว่าเหมาะสมมาเสนอหน้าชั้น เช่น ถ้าเป็นข่าวเกี่ยวกับมีคนแปลกหน้าหรือคนในหมู่บ้านคนสารระเหย หรือติดยาเสพติดอื่น ๆ ทางเลือกหลายทางในการแก้ปัญหา ได้แก่

2.1 ถ้ามีคนมาชักชวนให้ดมหรือลองดมสารระเหยหรือเสพยาเสพติด จะต้องไม่หลงเชื่อง่าย ๆ

2.2 นักเรียนไม่เดินคนเดียวในที่เปลี่ยว เพราะอาจถูกพวกติดยาเสพติดล่อลวงหรือหลอกเอาเงิน

2.3 ถ้าพบพวกติดยาเสพติดที่ไหน รีบแจ้งให้ผู้ใหญ่บ้านหรือตำรวจทราบ

2.4 รณรงค์จัดนิทรรศการป้องกันยาเสพติดในห้องเรียน เพื่อให้เพื่อน ๆ นักเรียนได้เห็นพิษภัยของยาเสพติด

3. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันพิจารณาพร้อมทั้งประเมินเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาที่เหมาะสมที่สุดเกี่ยวกับกรณีข้างต้น (ทักษะกระบวนการขั้นที่ 4)

4. ให้นักเรียนร่วมกันกำหนดขั้นตอนการแก้ไข้ปัญหา หรือหาความรู้ความจริงเกี่ยวกับกรณีดังกล่าว พร้อมทั้งเขียนเป็นแผนงานที่ชัดเจน เช่น นักเรียนอาจจะเลือกการจัดนิทรรศการป้องกันยาเสพติดในห้องเรียน กำหนดวิธีการดังนี้

4.1 การเตรียมการจัดนิทรรศการ

4.1.1 วิธีการจัด จัดอย่างไร (จัดที่ป้ายนิเทศ ประจำห้องเรียน)

4.1.2 สถานที่จัด (ห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5)

4.1.3 ระยะเวลา (1 สัปดาห์)

4.2 จัดนิทรรศการตามขั้นเตรียมงานที่กำหนดไว้

ขั้นสรุป

นักเรียนและครูช่วยสรุปขั้นตอนการปฏิบัติงานอีกครั้งหนึ่ง พร้อมทั้งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

สื่อ

1. บัตรงาน
2. เอกสารต่าง ๆ
3. กระดาษเขียนแผนงาน

การประเมินผล

1. การสังเกต

1.1 ความสำเร็จผลในการอภิปราย ให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม

1.2 ความร่วมมือในการปฏิบัติงานในกลุ่ม ฐานะประธาน สมาชิก เลขานุการ

2. การตรวจผลงาน

แผนงานที่กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ

แผนการสอนครั้งที่ 7 ข้าวและเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่น (เวลา 3 คาบ)

ความคิดรวบยอด

ข่าวและเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่นย่อมคลาดเคลื่อน เพราะฉะนั้นต้องมีการพิจารณาเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. ปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่กำหนดได้
2. เสนอแนวทางในการปรับปรุงขั้นตอนการปฏิบัติงานได้
3. ทำงานเป็นกลุ่มได้

เนื้อหา

ข่าวและเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่น

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

ครูซักถามถึงการปฏิบัติงานของนักเรียนที่ได้ปฏิบัติไปแล้วว่า มีความคืบหน้าไปมากน้อยเพียงใด

ขั้นสอน

1. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานว่าพบปัญหาหรืออุปสรรคในการปฏิบัติงานหรือไม่ พร้อมทั้งหาสาเหตุและหาแนวทางแก้ไข เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานให้มากที่สุด เช่น สมาชิกในกลุ่มไม่ให้ความร่วมมือในการหาข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดได้หรือลาป่วยในช่วงเวลาที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ สมาชิกในกลุ่มจะต้องรีบแจ้ง

ให้ประธานกลุ่มทราบ เพื่อให้ประธานกลุ่มได้ปรึกษากับประธานกลุ่มอื่น เพื่อขออาสาสมัครในการปฏิบัติหน้าที่แทน พร้อมทั้งมีมาตรการลงโทษผู้ที่ไม่รับผิดชอบ เช่น แจ้งให้ครูทราบ

2. ครูทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและให้การเสริมแรง เช่น การให้กำลังใจ ชมเชย การปฏิบัติงาน เพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ให้มากที่สุด
3. นักเรียนปฏิบัติงานตามที่กำหนด (ทักษะกระบวนการขั้นที่ 6, 7, 8)

ขั้นสรุป

นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปผลงานการปฏิบัติที่ทำได้แล้ว พร้อมทั้งอุปสรรคที่เกิดขึ้น และวิธีแก้ไข

สื่อ

อุปกรณ์สำหรับจัดนิทรรศการ เช่น กรรไกร กระดาษสี

การประเมินผล

สังเกตความร่วมมือในการปฏิบัติงานกลุ่ม

แผนการสอนครั้งที่ 8 ข้าวและเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่น (เวลา 3 คาบ)

ความคิดรวบยอด

ข้าวและเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่นย่อมคลาดเคลื่อน เพราะฉะนั้นต้องมีการพิจารณาเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. รายงานการปฏิบัติงานได้
2. บอกประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติในการศึกษาข้าวได้
3. ทำงานเป็นกลุ่มได้

เนื้อหา

ข้าวและเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่น (เวลา 3 คาบ)

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. ให้นักเรียนเล่นเกมก้อนหิน โดยมีวิธีการเล่นดังนี้
 - 1.1 ครูแจกก้อนหินให้เท่ากับจำนวนนักเรียนแต่ละกลุ่ม
 - 1.2 ให้นักเรียนดูก้อนหินทั้งหมดที่แจกในกลุ่ม ภายในเวลา 1 นาที
 - 1.3 เมื่อครูให้สัญญาณให้นักเรียนหยิบก้อนหิน 1 ก้อน ที่นักเรียนคิดว่า

ขอบที่ส่ด

- 1.4 ให้นักเรียนบอกความรู้สึกว่า ทำไมจึงหยิบก้อนหินก้อนนั้น
2. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปว่า ความคิดเห็นหรือความชอบของคนเราย่อมแตกต่างกัน ดังนั้นในการทำงานร่วมกัน ย่อมเกิดความคิดเห็นที่ไม่เหมือนกัน แต่ก็ควรจะปรับความเข้าใจ

และถือเสียงส่วนใหญ่หรือมติของกลุ่มเป็นสำคัญ เพื่อการปฏิบัติงานจะได้บรรลุวัตถุประสงค์ให้มากที่สุด

ขั้นตอน

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการปฏิบัติการแก้ปัญหาความรู้ความจริง จากกรณีข่าวและเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่นที่ศึกษา เช่น

1.1 กลุ่มที่ 1, 2 นำเสนอรายงานที่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด

1.2 กลุ่มที่ 3, 4, 5 นำเสนอรายงานที่ได้ร่วมกันจัดนิทรรศการ (ทักษะกระบวนการขั้นที่ 9)

2. นักเรียนบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติงานในการแก้ปัญหา หรือหาความรู้ความจริงที่ได้จากการศึกษาข่าวดังกล่าว เช่น

2.1 ทำให้รู้พิษภัยของการเสพยาเสพติด

2.2 ทำให้สามารถช่วยคนในกลุ่มให้อยู่ได้อย่างสงบสุข กล่าวคือ ไม่เป็นผู้ติดยาเสพติด และช่วยตักเตือนเพื่อนคนอื่น ๆ ที่อาจจะหลงเชื่อทดลองยาเสพติด ฯลฯ

3. นักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงความรู้สึกต่อการปฏิบัติงานกลุ่มที่ผ่านมาว่า มีความรู้สึกอย่างไร ชอบหรือไม่ชอบ เพราะเหตุใด

ขั้นสรุป

จากรายงานผลการปฏิบัติงานที่นักเรียนได้เสนอมา ครูให้การเสริมแรงยกย่องชมเชยให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในผลงาน พร้อมทั้งเสนอแนะเพื่อให้การปฏิบัติงานของนักเรียนดีขึ้นในการทำงาน ครั้งต่อ ๆ ไป

สื่อ

1. กระดาษ
2. ภาพต่าง ๆ
3. สีสัน

การประเมินผล

1. การสังเกต
 - 1.1 ความร่วมมือในการปฏิบัติงานกลุ่ม
 - 1.2 ความสามารถในการเสนอรายงาน
2. การตรวจผลงาน
รายงานผลการปฏิบัติ

แผนการสอนครั้งที่ 9 ข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์ (เวลา 3 คาบ)

ความคิดรวบยอด

ข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์ เป็นไปได้ทั้งข้อเท็จจริงและคำโฆษณา ดังนั้นผู้ฟังจึงจำเป็นต้องมีวิจารณญาณในการรับฟัง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของตนเองและชุมชน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. เล่าข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์ได้
2. อภิปรายเกี่ยวกับข่าวได้
3. อภิปรายลักษณะการเล่าของผู้เล่าข่าวได้
4. คัดเลือกข่าวที่จะศึกษาได้

เนื้อหา

ข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์ จัดเป็นแหล่งข่าวที่มีความสามารถในการเสนอข่าวได้รวดเร็ว และถูกต้อง มีความเชื่อถือได้มากอีกแหล่งข่าวหนึ่ง โดยเฉพาะโทรทัศน์สามารถมองเห็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน ทำให้ผู้รับฟังข่าวสามารถเข้าใจเหตุการณ์ได้ดียิ่งขึ้น ในปัจจุบันหน่วยงานราชการได้ใช้สื่อวิทยุและโทรทัศน์ช่วยเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับหน่วยงานของตน เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบข้อเท็จจริง วิธีการ และแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ ตลอดจนการขอความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อการปฏิบัติงานของทางราชการ และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข เช่น ข่าวจากกรมสรรพากร เกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้ต่าง ๆ ข่าวจากกรมตำรวจ เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎจราจรให้ถูกต้อง

ข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์ มีหลายประเภทได้แก่

1. ข่าวในราชสำนัก

2. ข่าวราชการ
3. ข่าวในชุมชน
4. ข่าวเศรษฐกิจ
5. ข่าวต่างประเทศ
6. ข่าวสำคัญทั่วไป

นอกจากนั้น การรับฟังคำโฆษณาต่าง ๆ จากวิทยุและโทรทัศน์ จำเป็นต้องใช้ วิจารณ์อย่าง วิจารณ์ความรอบคอบ เพื่อที่จะตัดสินใจที่จะเลือกบริโภคสินค้าได้อย่างคุ้มค่า มีคุณภาพ และไม่พุ่มเพื่อจนเกินไป ซึ่งจะเป็นเหตุให้การดำรงชีวิตในครอบครัว ไม่มีความสุขเท่าที่ควร

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

ครูเปิดเทปบันทึกข่าวให้นักเรียนฟัง และให้นักเรียนบอกว่าเป็นแหล่งข่าวที่มาจาก แหล่งข่าวใด และเป็นข่าวประเภทใด

- (ครั้งที่ 1 ข่าวจากวิทยุ เป็นข่าวในราชสำนัก)
- (ครั้งที่ 2 ข่าวจากโทรทัศน์ เป็นข่าวการเมือง)

ขั้นสอน

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเล่าข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์ให้เพื่อนในชั้นฟัง พร้อมทั้งสรุปสิ่งที่ได้รับจากข่าวที่กลุ่มตนเองเสนอ เช่น ประโยชน์หรือสาระสำคัญของข่าวที่ได้เสนอ
2. ครูช่วยเสริมในด้านคุณธรรมและจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับข่าวที่นักเรียนเสนอ เช่น ความรับผิดชอบ ความเสียสละ ความซื่อสัตย์สุจริต
3. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันตัดสินใจคัดเลือกข่าวมา 1 ข่าว ที่น่าสนใจ ทั้งในด้าน ที่เป็นประโยชน์ หรือเป็นปัญหาต่อการดำรงชีวิตของนักเรียน (ทักษะกระบวนการขั้นที่ 1)
4. จากข่าวที่แต่ละกลุ่มเสนอในข้อที่ 3 ในกรณีที่มีความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มไม่ตรงกัน ก็ใช้วิธีโหวตเสียงทั้งชั้น ข่าวใดที่ได้คะแนนเสียงมากที่สุดก็ศึกษาข่าวนั้น
5. ให้นักเรียนบันทึกข่าวลงในสมุดบันทึกข่าว

ขั้นสรุป

1. นักเรียนช่วยกันสรุปข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์ว่าเป็นข่าวที่มีความถูกต้องเชื่อถือได้มากอีกแหล่งข่าวหนึ่ง อีกทั้งทำให้ทราบข่าวเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและชัดเจน
2. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข่าวที่จะศึกษาอีกครั้งหนึ่งว่าข่าวที่ศึกษาเป็นข่าวประเภทใด

สื่อ

อุปกรณ์ประกอบการเล่าข่าว เช่น ภาพประกอบ กระดาษบันทึกข่าว

การประเมินผล

1. การสังเกต
 - 1.1 ความร่วมมือในการเสนอข่าว
 - 1.2 ความสามารถในการตัดสินใจ คัดเลือกข่าวอย่างมีเหตุผล
2. การตรวจผลงาน

สมุดบันทึกข่าว

แผนการสอนครั้งที่ 10 ข่าวจากวิทยุและโทรทัศน์ (จำนวน 3 คาบ)

ความคิดรวบยอด

ข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์ เป็นไปได้ทั้งข้อเท็จจริงและคำโฆษณา ดังนั้นผู้ฟังจึงจำเป็นต้องมีวิจารณญาณในการรับฟัง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของตนเองและชุมชน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. แยกข้อความที่เป็นข่าวหรือคำโฆษณาได้
2. อภิปรายเกี่ยวกับคำโฆษณาน่าเชื่อถือหรือไม่
3. อภิปรายผลที่เกิดขึ้นจากข่าววิทยุหรือโทรทัศน์ที่จะศึกษาได้
4. บ่งชี้ถึงสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นจากข่าววิทยุหรือโทรทัศน์ที่จะศึกษาได้
5. เสนอแนวทางในการแก้ปัญหาได้
6. ประเมินและเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาหรือหาความรู้ความจริงได้
7. กำหนดและลำดับขั้นตอนการปฏิบัติในการแก้ปัญหาหรือหาความรู้ความจริงได้

เนื้อหา

ข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

1. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมากลุ่มละ 2 คน (รวม 5 กลุ่ม) จะได้ผู้เล่นเกมทั้งหมด 10 คน แบ่งผู้เล่นเกมเป็น 2 ฝ่าย ๆ ละ 5 คน โดยการให้แต่ละคนหยิบกระดาษสีคนละ 1 แผ่น (สีเขียว สีฟ้า)
2. ให้แต่ละฝ่ายผลัดกันตอบคำถามคนละ 3 คำถาม ซึ่งครูจะอ่านข้อความในคำถามให้นักเรียนแต่ละฝ่ายฟังว่าข้อความนั้นเป็นข่าวหรือคำโฆษณา

คำถาม

1. รัฐบาลประกาศจะพยุงราคาข้าวให้ทันในปลายเดือนนี้
2. เป๊ปซี่ รสชาติของคนรุ่นใหม่
3. ลิควิตเปเปอร์ พลังลบใหม่
4. เกิดเพลิงไหม้ย่านฝั่งธน ฯ เมื่อคืนนี้
5. คาร์ลี รสดีเหมือนเดิม
6. โรงเรียนในจังหวัดขอนแก่นสามารถสร้างงานให้แก่นักเรียนได้
7. ในปีหน้า จังหวัดขอนแก่นจะเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬาแห่งชาติ
8. โรบินสัน เนรมิต สิ่งเลอค่าสำหรับคุณ
9. ไทเทล สักดิ์ศรี แห่งคนรุ่นใหม่
10. คาดว่าในกลางปีนี้ อัตราดอกเบี้ยจะลดลง

3. ฝ่ายไหนตอบถูกมากที่สุด ฝ่ายนั้นเป็นฝ่ายชนะ

4. จากเกมตอบคำถาม ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงลักษณะที่แตกต่างระหว่าง

ข่าวกับคำโฆษณา และคำโฆษณาสั้นคำต่าง ๆ นำเชื่อถือหรือไม่

ขั้นสอน

1. จากกรณีข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์ที่จะศึกษา ครูแจกบัตรงานให้นักเรียนศึกษาหัวข้อที่กำหนด ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (ทักษะกระบวนการขั้นที่ 1)

บัตรงาน

เมื่อนักเรียนได้รับบัตรกำหนดงานนี้แล้ว ขอให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายพร้อมกัน
เสนอผลการอภิปราย ตามหัวข้อดังนี้

1. จากกรณีที่นักเรียนจะศึกษา นักเรียนคิดว่าจะส่งผลทำให้เกิดประโยชน์หรือ
ปัญหาอะไรขึ้นต่อนักเรียน หรือคนในชุมชน ? (ทักษะกระบวนการขั้นที่ 2)

2. นักเรียนคิดว่าข่าวดังกล่าวมีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง ? (ทักษะกระบวนการขั้นที่ 2)

3. ให้นักเรียนเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาหรือหาความรู้ความจริงเกี่ยวกับกรณีข่าวดังกล่าวให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ โดยกำหนดว่าสมาชิกในกลุ่มทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น (ทักษะกระบวนการขั้นที่ 3)

2. ให้นักเรียนเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาหรือหาความรู้ความจริงที่คิดว่าเหมาะสมนำเสนอหน้าชั้น เช่น ถ้าเป็นข่าวเกี่ยวกับความแห้งแล้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทางเลือกหลายทางในการแก้ปัญหาหรือหาความรู้ความจริง ได้แก่

2.1 ช่วยกันป้องกันรักษาดินน้ำสาธาร เช่น ไม่ตัดไม้ทำลายป่า

2.2 ไม่ปล่อยให้น้ำดินแห้ง วางแปลนโดยไม่ปลูกพืชคลุมดิน

2.3 ขุดบ่อเก็บกักน้ำไว้ใช้ในหน้าแล้ง

2.4 ให้ความร่วมมือกับทางราชการในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม

3. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันพิจารณาพร้อมทั้งประเมินเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาที่เหมาะสมที่สุดที่เกี่ยวข้องกับกรณีข่าวดังกล่าว (ทักษะกระบวนการขั้นที่ 4)

4. ให้นักเรียนร่วมกันกำหนดขั้นตอนการแก้ไขปัญหาคือหาความรู้ความจริงเกี่ยวกับกรณีข่าว พร้อมทั้งเขียนเป็นแผนงานที่ชัดเจน เช่น นักเรียนจะเลือกรวบรวมข่าวทางราชการที่ต้องการให้ประชาชนช่วยเหลือและพัฒนาสิ่งแวดล้อม โดยแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 -	}	รวบรวมข่าวทางราชการ	→ จัดทำเป็นรายงานที่เกี่ยวข้อง การขอความร่วมมือในการพัฒนา สิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ (ทักษะกระบวนการขั้นที่ 5)
กลุ่มที่ 2 -			
กลุ่มที่ 3 -			
กลุ่มที่ 4 -			
กลุ่มที่ 5 -			

ขั้นสรุป

นักเรียนและครูช่วยกันสรุปขั้นตอนการปฏิบัติงานอีกครั้งหนึ่ง พร้อมทั้งหน้าที่ที่ได้รับ

มอบหมาย

สื่อ

1. บัตรงาน
2. วิทย์ ไทรทัศน์
3. กระดาษเขียนแผนงาน

การประเมินผล

1. การสังเกต
 - 1.1 ความมีเหตุผลในการอภิปราย ให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม
 - 1.2 ความร่วมมือในการปฏิบัติงานในกลุ่ม ฐานะประธาน สมาชิก เลขานุการ
2. การตรวจผลงาน

แผนงานที่กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ

แผนการสอนครั้งที่ 11 ข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์ (เวลา 3 คาบ)

ความคิดรวบยอด

ข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์ เป็นไปได้ทั้งข้อเท็จจริงและคำโฆษณา ดังนั้นผู้ฟังจึงจำเป็นต้องมีวิจารณญาณในการรับฟัง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของตนเองและชุมชน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. ปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่กำหนดได้
2. เสนอแนวทางในการปรับขั้นตอนการปฏิบัติงานได้
3. ทำงานเป็นกลุ่มได้

เนื้อหา

ข่าวจากวิทยุและโทรทัศน์

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. ครูขออาสาสมัครนักเรียน จำนวน 8 คน โดยถามความสมัครใจว่า ใครต้องการทำงานเพียงคนเดียว (โดยเลือกเพียง 2 คน) และใครต้องการทำงานเป็นกลุ่ม (โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 3 คน)
2. ครูแจกของบัตรงานให้นักเรียนปฏิบัติงานให้เสร็จภายในเวลา 5 นาที

บัตรงาน

ให้นักเรียนแต่งคำโฆษณาสินค้าต่อไปนี้ให้เสร็จภายในเวลา 5 นาที ให้แต่งให้มากที่สุดได้แก่

1. แป้งเด็ก
2. สบู่
3. รองเท้า

3. เมื่อหมดเวลา ครูนำผลงานของนักเรียนที่ทำงานคนเดียวกับนักเรียนที่ทำงานเป็นกลุ่มมาเปรียบเทียบกัน แล้วถามความรู้สึกของเพื่อนนักเรียนในชั้นว่าเป็นอย่างไร (ผลงานของนักเรียนที่ทำงานเป็นกลุ่มจะมีมากกว่า เพราะได้ช่วยกันคิดช่วยกันทำ ส่วนผลงานของนักเรียนที่ทำงานคนเดียวย่อมมีน้อยกว่าเพราะคิดคนเดียว นอกจากนั้นนักเรียนที่ทำงานกลุ่มยังได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้งานสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่วางไว้)

ขั้นสอน

1. จากขั้นนำ ครูซักถามถึงการปฏิบัติงานของนักเรียนว่าในกลุ่มได้ร่วมมือกันทำงานอย่างจริงจังหรือไม่ ผลงานที่ปฏิบัติคืบหน้าไปมากแค่ไหน เมื่อพบอุปสรรคได้แก้ปัญหากันอย่างไรบ้าง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายให้มากที่สุด ยกตัวอย่างเช่น ถ้าเพื่อนสมาชิกในกลุ่มบางคนไม่มีทั้งวิทยุหรือโทรศัพท์ทำให้ไม่ได้รับฟังข่าวของทางราชการ ก็อาจจะเปลี่ยนหน้าที่มาเป็นผู้เขียนรายงาน หรือเสนอรายงานหรือเปลี่ยนหน้าที่ในด้านอื่น ๆ ที่จะช่วยเหลือกลุ่มให้ได้มากที่สุด
2. ครูทำหน้าที่ให้คำปรึกษา และให้การเสริมแรงหรือช่วยเหลือในด้านอุปกรณ์ที่พอจะช่วยแก่นักเรียน เช่น กระดาษ เป็นต้น (ทักษะกระบวนการขั้นที่ 6, 7, 8)

ขั้นสรุป

นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปผลงานการปฏิบัติที่ทำได้แล้วพร้อมทั้งอุปสรรคที่เกิดขึ้นและวิธีแก้ไข

สื่อ

1. บัตรงาน
2. กระดาษ

การประเมินผล

การสังเกต

- ความร่วมมือในการปฏิบัติงานกลุ่ม

แผนการสอนครั้งที่ 12 ข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์ (เวลา 3 คาบ)

ความคิดรวบยอด

ข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์ เป็นไปได้ทั้งข้อเท็จจริงและคำโฆษณา ดังนั้นผู้ฟังจึงจำเป็นต้องมีวิจารณญาณในการรับฟัง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของตนเองและชุมชน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. ปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่กำหนดได้
2. เสนอแนวทางในการปรับขั้นตอนการปฏิบัติงานได้
3. ทำงานเป็นกลุ่มได้

เนื้อหา

ข่าวจากวิทยุและโทรทัศน์

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 ฝ่าย ๆ ละ 6 คน เพื่อเล่นเกมเล่าข่าว โดยมีวิธีการดังนี้

1.1 ครูเตรียมฉลากที่เขียนข้อความ ว่าเป็นข่าวประเภทใด เช่น ข่าวกีฬา ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวการศึกษา ข่าวท้องถิ่น ฯลฯ

1.2 เมื่อฝ่ายใดจับฉลากได้ข่าวประเภทใด ก็จะต้องแต่งข่าวคนละประโยคจนได้ใจความเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับข่าวประเภทนั้น ๆ โดยให้แต่ละฝ่ายจับฉลากหัวข้อประเภทของข่าว ฝ่ายละ 1 ประเภท แล้วให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันเล่าข่าวให้ต่อเนื่องกัน

1.3 ฝ่ายไหนสามารถเล่าข่าวได้เนื้อหา ใจความสมบูรณ์ ว่า เกิดอะไรขึ้นที่ไหน เมื่อไร อย่างไร กลุ่มนั้นเป็นฝ่ายชนะ

ข้อเสนอ

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการปฏิบัติในการแก้ปัญหา หรือหาความรู้ความจริงเกี่ยวกับกรณีข่าวที่จะศึกษา เช่น ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมารายงานผลการรวบรวมข่าวทางราชการที่เกี่ยวกับการขอความร่วมมือในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ
2. นักเรียนจะต้องบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติงาน รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน เช่น
 - 2.1 ทำให้ทราบข่าวสารข้อมูลทางราชการมากขึ้น
 - 2.2 ทำให้รู้วิธีการแก้ไขปัญหาทางด้านการเกษตรที่ทางราชการเสนอแนะ ฯลฯ
3. นักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงความรู้สึกรับรู้ของการปฏิบัติงานกลุ่มที่ผ่านมาว่ามีความรู้สึกอย่างไร และเห็นประโยชน์ของการทำงานกลุ่มหรือไม่

ขั้นสรุป

จากรายงานผลการปฏิบัติงานที่นักเรียนได้เสนอมา ครูให้การเสริมแรง ยกย่องชมเชย ให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในงาน พร้อมทั้งเสนอแนะเพื่อให้การปฏิบัติงานของนักเรียนดีขึ้นในการทำงานครั้งต่อไป (ทักษะกระบวนการขั้นที่ 9)

สื่อ

1. กระดาษ
2. ภาพประกอบ
3. สื่อ

การประเมินผล

1. การสังเกต

1.1 ความร่วมมือในการปฏิบัติงานกลุ่ม

1.2 ความสามารถในการเสนอรายงาน

2. การตรวจผลงาน

รายงานผลการปฏิบัติงาน

แผนการสอนครั้งที่ 13 ข่าวจากหนังสือพิมพ์ (เวลา 3 คาบ)

ความคิดรวบยอด

ข่าวจากหนังสือพิมพ์มีมากมายหลายประเภท นักเรียนจะต้องรู้จักคัดเลือกและอ่านข่าวที่มีประโยชน์ต่อตนเอง ส่วนรวม ชุมชน และประเทศชาติ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. เล่าข่าวจากหนังสือพิมพ์ได้
2. อภิปรายข่าวจากหนังสือพิมพ์ว่า น่าเชื่อถือหรือไม่
3. อภิปรายลักษณะของผู้เล่าข่าวได้
4. คัดเลือกข่าวที่จะศึกษาได้
5. บันทึกข่าวที่เสนอได้

เนื้อหา

ข่าวจากหนังสือพิมพ์

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. แจกข่าวจากหนังสือพิมพ์ 2 ฉบับ ที่ลงข่าวเรื่องเดียวกันทุกกลุ่ม
2. ให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ข่าวจากหนังสือพิมพ์ 2 ฉบับ ที่กำหนดให้ว่ามีเนื้อหาสาระของข่าวที่ใกล้เคียงกันหรือแตกต่างกันอย่างไร
3. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข่าวจากหนังสือพิมพ์ว่า
 - 3.1 การอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์จำเป็นต้องอ่านและวิเคราะห์ข่าว (เพื่อที่จะได้ทราบข่าว ได้ถูกต้องชัดเจน)

3.2 หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับลงข่าวเรื่องเดียวกัน แต่เนื้อหาสาระไม่เหมือนกัน (เพราะเนื่องจากการต้องการความรวดเร็วและดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน เพื่อผลประโยชน์ทางการค้า)

ขั้นสอน

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเล่าข่าวหนังสือพิมพ์ให้เพื่อนในชั้นฟังพร้อมทั้งสรุปสิ่งที่ได้รับจากข่าวที่กลุ่มตนเองเสนอ เช่น ทำให้ทราบข่าวปัญหาที่เกิดขึ้น ข่าวการเกษตร ข่าวที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ฯลฯ
2. ให้นักเรียนช่วยกันเสนอข้อคิดเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับข่าว เช่น ความกตัญญู ความซื่อสัตย์สุจริต โดยครูช่วยเสริมในรายละเอียด
3. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันตัดสินใจคัดเลือกข่าวมา 1 ข่าว ที่น่าสนใจทั้งในด้านที่เป็นประโยชน์หรือเป็นปัญหาต่อการดำรงชีวิตของนักเรียน (ทักษะกระบวนการขั้นที่ 1)
4. จากข่าวที่แต่ละกลุ่มเสนอในข้อที่ 3 ในกรณีที่ความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มไม่ตรงกัน ก็ใช้วิธีโหวตเสียงทั้งชั้น ข่าวใดที่คะแนนเสียงมากที่สุดให้ศึกษาข่าวนั้น

ขั้นสรุป

1. นักเรียนช่วยกันสรุปข่าวจากหนังสือพิมพ์ว่า เป็นข่าวที่ต้องการความรวดเร็ว และมีการแข่งขันระหว่างหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ ผู้อ่านจำเป็นต้องอ่าน และวิเคราะห์ข่าวดังกล่าวว่า น่าเชื่อถือได้หรือไม่
2. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข่าวที่จะศึกษาอีกครั้งหนึ่งว่า ข่าวที่จะศึกษาเป็นข่าวประเภทใด

การประเมินผล

1. การสังเกต
 - 1.1 ความร่วมมือในการเสนอข่าว
 - 1.2 ความสามารถในการตัดสินใจ คัดเลือกข่าวอย่างมีเหตุผล
2. การตรวจผลงาน
สมุดบันทึกข่าว

แผนการสอนครั้งที่ 14 ข่าวจากหนังสือพิมพ์ (เวลา 3 คาบ)

ความคิดรวบยอด

ข่าวจากหนังสือพิมพ์มีมากมายหลายประเภท นักเรียนจะต้องรู้จักคัดเลือกและอ่านข่าวที่มีประโยชน์ต่อตนเอง ส่วนรวม ชุมชน และประเทศชาติ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. เขียนพาดหัวข่าวได้
2. อภิปรายผลที่เกิดขึ้นจากข่าวหนังสือพิมพ์ได้
3. บอกสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นจากข่าวหนังสือพิมพ์ได้
4. เสนอแนวทางในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับกรณีข่าวดังกล่าวได้
5. ประเมินและเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาหรือหาความรู้ ความจริงได้
6. กำหนดและลำดับขั้นตอนการปฏิบัติในการแก้ปัญหาหรือหาความรู้ความจริงได้

เนื้อหา

ข่าวจากหนังสือพิมพ์

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนข้อความที่เป็นพาดหัวข่าว จากเนื้อหาข่าวที่ครูอ่านให้นักเรียนฟัง 2 เทียบ ภายในเวลา 5 นาที ซึ่งมีข้อความดังนี้

"นายสมชัย วุฒิปรีชา รมช. กระทรวงศึกษาธิการกล่าวก่อนการประชุม ครม. เมื่อวันที่ 9 เม.ย. ที่ทำเนียบรัฐบาลเกี่ยวกับแนวโน้มของเด็กที่แย่งกันเข้าโรงเรียน ที่มีชื่อเสียงว่า ปัจจุบันเท่าที่สังเกตลดลงแล้ว เพราะมีการจับฉลากจัดเขตโรงเรียน ซึ่งไม่ได้ประกาศออกมาโดยตรงว่า มีการจัดเขตโรงเรียน

ส่วนกรณีที่มีข่าวว่า ที่จังหวัดอุดรธานี เด็กนักเรียนเพราะมีที่เรียนไม่เพียงพอ นายสมชัยกล่าวว่า เรื่องนี้คงจะเกี่ยวกับการเปิดโรงเรียนมัธยมในโรงเรียนประถมในชนบท แต่เข้าใจว่าเรื่องนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติคงจะทำการแก้ไขได้ สำหรับแนวโน้มของเด็กประถมที่จะเรียนต่อระดับมัธยมขึ้นเท่าที่ความสนใจมีมาก ส่วนเป้าหมายที่วางไว้ อยากทำให้นักเรียนที่จบประถม 6 ทุกคนได้เข้าศึกษาต่อระดับมัธยมแต่คงจะทำได้ในปีสองปีนี้ คาดว่าคงใช้เวลาสิ้นแผนที่ 7 คือราวปี 2539 เพราะมีนักเรียนถึง 5 แสนคนที่ยังไม่ได้เรียนต่อระดับมัธยม ดังนั้น ถ้าหาวิธีจูงใจให้เขาเห็นความสำคัญของการศึกษา โดยจะให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้รับอุปกรณ์การสอน เครื่องแบบนักเรียน และอาหารกลางวันฟรี และกำลังคิดว่าจะให้ทุนการศึกษา เพื่อเป็นการช่วยเหลือผู้ปกครองอีกส่วนหนึ่ง ทั้งนี้ สิ่งเหล่านี้คงจะช่วยเหลือนักเรียนในจำนวนดังกล่าวได้เพียงบางส่วนเท่านั้น"

2. ครูและนักเรียนช่วยกันพิจารณาว่าการเขียนข่าวพาดหัวใดเหมาะสมที่สุดกับข่าวดังกล่าว โดยพิจารณาว่าข่าวพาดหัวดังกล่าวจะต้องกระชับได้ใจความเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของข่าวและดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน

ขั้นสอน

1. จากกรณีข่าวจากหนังสือพิมพ์ที่จะศึกษา ครูแจกบัตรงานนักเรียนศึกษาหัวข้อที่กำหนด ดังต่อไปนี้ (ทักษะกระบวนการขั้นที่ 2, 3)

บัตรงาน

เมื่อนักเรียนได้รับบัตรงานนี้แล้ว ขอให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายพร้อมทั้งเสนอผลการอภิปรายตามหัวข้อดังนี้

1. จากกรณีที่นักเรียนจะศึกษา นักเรียนคิดว่าจะส่งผลทำให้เกิดประโยชน์หรือปัญหาอะไรขึ้นต่อนักเรียนหรือคนในชุมชน (ทักษะกระบวนการขั้นที่ 2)
2. นักเรียนคิดว่าข่าวดังกล่าวมีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง (ทักษะกระบวนการขั้นที่ 2)

3. ให้นักเรียนเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาหรือหาความรู้ความจริงเกี่ยวกับกรณีข้างต้นกล่าวให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยกำหนดว่าสมาชิกในกลุ่มทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น (ทักษะกระบวนการขั้นที่ 3)

2. ให้นักเรียนเลือกแนวทางในการแก้ปัญหา หรือหาความรู้ความจริงที่คิดว่าเหมาะสมนำเสนอหน้าชั้น เช่น ถ้าเป็นข่าวเกี่ยวกับเด็กนักเรียนถึงห้าแสนคนที่ไม่ได้เรียนต่อ ทางเลือกหลายทางในการแก้ปัญหา ได้แก่

- 2.1 จูงใจพ่อแม่ให้เห็นความสำคัญของการเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา
- 2.2 ให้อุปกรณ์การเรียนการสอนฟรี
- 2.3 สร้างทัศนคติให้แก่เด็กนักเรียนในระดับประถมศึกษา ให้เห็นความสำคัญ

ของการศึกษาต่อ

3. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันพิจารณาพร้อมทั้งประเมิน เลือกแนวทางในการแก้ปัญหาหรือหาความรู้ความจริงที่เหมาะสมที่สุด ที่เกี่ยวข้องกับกรณีข้างต้นกล่าว (ทักษะกระบวนการขั้นที่ 4)

4. ให้นักเรียนร่วมกันกำหนดขั้นตอนการแก้ไขปัญหาหรือหาความรู้ความจริงเกี่ยวกับกรณีข้างต้นกล่าว เช่น นักเรียนอาจจะเลือกข้อที่จูงใจให้พ่อแม่เห็นความสำคัญของการเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา โดยจะใช้วิธีอธิบายความสำคัญของการเรียนต่อให้พ่อแม่ฟัง แล้วนำเสนอว่ามีจำนวนนักเรียนเท่าใดที่พ่อแม่ยินยอมให้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา (ทักษะกระบวนการขั้นที่ 5)

ขั้นสรุป

นักเรียนและครูช่วยกันสรุปขั้นตอนการปฏิบัติงานอีกครั้งหนึ่ง พร้อมทั้งหน้าที่ที่ได้รับ

มอบหมาย

สื่อ

1. บัตรงาน
2. วิทย์
3. หนังสือพิมพ์
4. กระดาษ

การประเมินผล

1. การสังเกต
 - 1.1 ความมีเหตุผลในการอภิปราย ให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม
 - 1.2 ความร่วมมือในการปฏิบัติงานในกลุ่ม ฐานะประธาน สมาชิก เลขานุการ
2. การตรวจผลงาน

แผนงานที่กำหนดขึ้นตอนการปฏิบัติ

แผนการสอนครั้งที่ 15 ข่าวจากหนังสือพิมพ์ (เวลา 3 คาบ)

ความคิดรวบยอด

ข่าวจากหนังสือพิมพ์มีมากมายหลายประเภท นักเรียนจะต้องรู้จักคัดเลือกและอ่านข่าวที่มีประโยชน์ต่อตนเอง ส่วนรวม ชุมชน และประเทศชาติ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. ปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่กำหนดได้
2. เสนอแนวทางในการปรับขั้นตอนการปฏิบัติงานได้
3. ทำงานเป็นกลุ่มได้

เนื้อหา

ข่าวจากหนังสือพิมพ์

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. แจกหนังสือพิมพ์ให้นักเรียนกลุ่มละ 1 ฉบับ และให้นักเรียนช่วยกันหาข่าวในหนังสือพิมพ์ว่า มีข่าวประเภทใดบ้าง แล้วเขียนชื่อประเภทข่าว เช่น ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวการศึกษา ข่าวสังคม ข่าวโฆษณา ฯลฯ ใส่ในกระดาษคำตอบที่ครูแจกให้ ภายในเวลา 15 นาที กลุ่มไหนเขียนชื่อประเภทข่าวจากหนังสือพิมพ์ได้มากที่สุด กลุ่มนั้นเป็นฝ่ายชนะ

ขั้นสอน

1. จากเกมในขั้นนำ ครูซักถามนักเรียนกลุ่มที่เล่นเกมชนะว่า มีวิธีการทำงานอย่างไรจึงได้ชัยชนะ (ช่วยกันคิด ช่วยกันเขียน ทุกคนเห็นแก่ผลสำเร็จของกลุ่มเป็นสิ่งสำคัญที่สุด)

2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย (ตามแผนการสอนที่ 14) กำหนดระยะเวลา 40 นาที

3. ในขณะที่นักเรียนปฏิบัติงาน ครูทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและให้การเสริมแรง เช่น การให้กำลังใจ ชมเชยการปฏิบัติงาน เพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ให้มากที่สุด

4. นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานว่า พบปัญหาหรืออุปสรรคในการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งสาเหตุและหาแนวทางแก้ไข เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ให้มากที่สุด เช่น ในช่วงเวลานั้น ผู้ปกครอง หรือพ่อแม่ไม่อยู่ นักเรียนอาจจะเปลี่ยนเป็นการหาข้อมูลในเรื่องนี้ โดยการหาข่าวจากหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับเรื่องการขยายโอกาสทางการศึกษา หรือฟังจากวิทยุ หรือโทรทัศน์ (ทักษะกระบวนการขั้นที่ 6, 7, 8)

ขั้นสรุป

นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปผลการปฏิบัติงานที่ได้ทำไปแล้ว พร้อมทั้งอุปสรรคที่เกิดขึ้น และวิธีแก้ไข

สื่อ

1. เกม
2. กระดาษ

การประเมินผล

1. การสังเกต
ความร่วมมือในการปฏิบัติงานกลุ่ม
2. การตรวจผลงาน

แผนการสอนครั้งที่ 16 ข่าวจากหนังสือพิมพ์ (เวลา 3 คาบ)

ความคิดรวบยอด

ข่าวจากหนังสือพิมพ์มีมากมายหลายประเภทนักเรียนจะต้องรู้จักคัดเลือกและอ่านข่าวที่มีประโยชน์ต่อตนเอง ส่วนรวม ชุมชน และประเทศชาติ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. เขียนข่าวได้
2. รายงานผลการปฏิบัติงานได้
3. บอกประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติงานในการศึกษาข่าวได้
4. ทำงานเป็นกลุ่มได้

เนื้อหา

ข่าวจากหนังสือพิมพ์

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. ครูอธิบายการเล่นเกมน่าสนใจ โดยวิธีการเล่นดังนี้
 - 1.1 เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มได้รับของ ซึ่งภายในมีกระดาษที่เขียนข้อความข่าวไว้หลายแผ่น และเมื่อนักเรียนมาเรียงกันอย่างถูกต้อง จะได้เนื้อหาข่าว 1 ข่าวที่ต่อเนื่องกัน
 - 1.2 กลุ่มใดสามารถต่อขึ้นส่วนกระดาษได้ข้อความที่ถูกต้องที่สุด และเร็วที่สุด กลุ่มนั้นเป็นกลุ่มที่ชนะ

2. จากเกมต่อข้าว ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปถึงวิธีการเขียนข่าวที่จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจ เนื้อหาสาระของข่าวอย่างครบถ้วนอย่างน้อยจะต้องประกอบด้วย เกิดอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ยกตัวอย่างเช่น

เกิดพายุฝนฟ้าคะนอง ที่จังหวัดขอนแก่น เมื่อวานนี้ (25 เมษายน 2534) ทำให้บ้านเรือนที่หักอาศัยของประชาชนในจังหวัดดังกล่าว ถูกลมพายุพัดหลังคาปลิวไปหลายหลัง

ขั้นสอน

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการปฏิบัติงานในการแก้ปัญหา หรือหาความรู้ ความจริง เช่น แต่ละกลุ่มอาจจะรายงานความคิดเห็นของผู้ปกครองในกรณีที่จะให้นักเรียนศึกษา ต่อในระดับมัธยมศึกษา และเหตุผลที่อนุญาตและไม่อนุญาตให้นักเรียนศึกษาต่อ

2. นักเรียนจะต้องบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติงานในการแก้ปัญหาหรือหาความรู้ความจริงเกี่ยวกับกรณีข่าวจากหนังสือพิมพ์ ที่จะศึกษา เช่น

2.1 ทำให้นักเรียนตั้งใจเรียนมากขึ้น เพื่อจะได้ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา

2.2 ทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะในการหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น การไป

สอบถามหรือสัมภาษณ์ผู้อื่น

3. นักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงความรู้สึกรับรู้ของการปฏิบัติงานกลุ่มที่ผ่านมาว่า มีความรู้สึกอย่างไร และเห็นประโยชน์ของการทำงานกลุ่มหรือไม่

ขั้นสรุป

จากรายงานผลการปฏิบัติงานที่นักเรียนได้เสนอมา ครูให้การเสริมแรง ยกย่องชมเชย ให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในผลงาน พร้อมทั้งเสนอแนะเพื่อให้การปฏิบัติงานของนักเรียนดีขึ้น ในการทำงานครั้งต่อ ๆ ไป (ทักษะกระบวนการขั้นที่ 9)

สื่อ

1. กระดาษ
2. ภาพต่าง ๆ
3. สื่อ

การประเมินผล

1. การสังเกต
 - 1.1 ความร่วมมือในการปฏิบัติงานกลุ่ม
 - 1.2 ความสามารถในการเสนอรายงาน
2. การตรวจผลงาน
รายงานผลการปฏิบัติ

การสอนแบบปกติ (กลุ่มควบคุม)

แผนการสอนครั้งที่ 1 ข้าวและเหตุการณ์ที่พบเห็นด้วยตนเองในห้องถิ่น (เวลา 3 คาบ)

ความคิดรวบยอด

การเล่าข้าวและเหตุการณ์ที่พบเห็นเองในห้องถิ่น จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และตนเองทำให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. คัดเลือกข้าวและเหตุการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมาเล่าได้ถูกต้อง
2. เล่าข้าวและเหตุการณ์ที่พบเห็นเองในห้องถิ่นได้ถูกต้อง
3. บอกเหตุผลในการตัดสินใจเลือกข้าวที่เสนอได้
4. วิเคราะห์ลักษณะของผู้เล่าข้าวได้
5. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้าวหรือเหตุการณ์นั้น ๆ ได้
6. ทำงานเป็นกลุ่มได้

เนื้อหา

ข้าวและเหตุการณ์ที่พบเห็นในห้องถิ่น

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

สนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับลักษณะของข้าวและเหตุการณ์ที่พบเห็นเองในห้องถิ่น

ขั้นสอน

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเล่าข่าวหรือเหตุการณ์ที่พบเห็นด้วยตนเอง พร้อมทั้งบอกเหตุผลในการตัดสินใจเลือกข่าวหรือเหตุการณ์ดังกล่าว
2. นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าวหรือเหตุการณ์ที่แต่ละกลุ่มเสนอ และวิจารณ์ลักษณะของผู้ที่เล่าข่าวหรือเหตุการณ์
3. นักเรียนจดบันทึกข่าวที่เพื่อนเสนอ โดยการสรุป

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข่าวและเหตุการณ์ที่ฟังว่าให้แง่คิดในเชิงจริยธรรมอย่างไรบ้าง

สื่อ

อุปกรณ์ประกอบการเล่าข่าว เช่น ภาพ สมุดจดบันทึกข่าว

การประเมินผล

1. สังเกตจากพฤติกรรมของนักเรียนในเรื่องต่อไปนี้
 - 1.1 การเล่าข่าว
 - 1.1.1 การแนะนำตัวและบอกแหล่งข่าว
 - 1.1.2 การใช้ภาษา
 - 1.1.3 ลักษณะท่าทาง
 - 1.2 การร่วมกิจกรรมของผู้ฟัง
 - 1.2.1 ความสนใจ
 - 1.2.2 การแสดงความคิดเห็น
2. จากการตรวจสอบสมุดบันทึกข่าว

แผนการสอนครั้งที่ 2 ข่าวดและเหตุการณ์ที่พบเห็นด้วยตนเองในห้องอื่น (เวลา 3 คาบ)

ความคิดรวบยอด

การเล่าข่าวและเหตุการณ์ที่พบเห็นเองในห้องอื่น จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และตนเอง ทำให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

นักเรียนสามารถวิจารณ์ข่าวและเหตุการณ์โดยใช้ตารางวิเคราะห์ข่าวได้

เนื้อหา

ข่าวและเหตุการณ์ที่พบเห็นเองในห้องอื่น

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

จากข่าวและเหตุการณ์ที่พบเห็น ครูถามนักเรียนว่า นักเรียนคิดว่าควรเชื่อทั้งหมดหรือไม่ เพราะเหตุใด (ก่อนที่จะเชื่อจะต้องพิจารณาให้รอบคอบเสียก่อน)

ขั้นสอน

1. นำตัวอย่างตารางวิเคราะห์ข่าวติดบนกระดาน
2. อธิบายลักษณะการวิจารณ์ข่าวหรือเหตุการณ์ โดยเสนอแนะให้ใช้เหตุผลของ

ผู้วิจารณ์

3. แจกตารางวิเคราะห์ข่าวให้นักเรียนเลือกข่าวหรือเหตุการณ์จากที่เพื่อน
รายงานไปแล้วมา 1 ข่าว แล้วพิจารณาตามหัวข้อต่อไปนี้

- 3.1 แหล่งข่าว
- 3.2 ลักษณะข่าว
- 3.3 เนื้อหาข่าว
- 3.4 ข้อคิดเห็นและวิจารณ์
- 3.5 สรุปความคิดเห็น

ขั้นสรุป

นักเรียนสรุปความคิดเห็นจากที่ได้ทำตารางวิเคราะห์ข่าวว่าให้ประโยชน์อย่างไรบ้าง
(คิดอย่างมีเหตุผล ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ)

สื่อ

ตารางวิเคราะห์ข่าว

การประเมินผล

1. จากการร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน
2. จากการตรวจผลงานตารางวิเคราะห์ข่าว

แผนการสอนครั้งที่ 3 ข่าวดูและเหตุการณ์ที่พบเห็นด้วยตนเองในห้องเรียน (เวลา 3 คาบ)

ความคิดรวบยอด

การเล่าข่าวและเหตุการณ์ที่พบเห็นเองในห้องเรียน จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และตนเอง ทำให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องนี้แล้วสามารถ

1. คัดเลือกข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมาเล่าให้ถูกต้อง
2. เล่าข่าวและเหตุการณ์ที่พบเห็นเองในห้องเรียนได้ถูกต้อง
3. บอกเหตุผลในการตัดสินใจเลือกข่าวที่เสนอได้
4. วิเคราะห์ลักษณะของผู้เล่าข่าวได้
5. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าวหรือเหตุการณ์นั้น ๆ ได้
6. ทำงานเป็นกลุ่มได้

เนื้อหา

ข่าวและเหตุการณ์ที่พบเห็นเองในห้องเรียน

กิจกรรมและการเรียนการสอน

ขั้นนำ

ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการหาข่าวในแต่ละกลุ่มว่าสมาชิกในกลุ่มร่วมมือในการทำกิจกรรมหรือไม่ เพราะเหตุใด

ขั้นสอน

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเล่าข่าวหรือเหตุการณ์ที่พบเห็นเอง พร้อมทั้งบอกเหตุผลในการตัดสินใจเลือกข่าวหรือเหตุการณ์ดังกล่าว
2. นักเรียนช่วยแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าวหรือเหตุการณ์ของแต่ละกลุ่มเสนอ และวิจารณ์ลักษณะของผู้ที่เล่าข่าวหรือเหตุการณ์
3. นักเรียนจดบันทึกข่าวที่เพื่อนเสนอ โดยการสรุป

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข่าวและเหตุการณ์ที่ฟังว่าให้แง่คิดในด้านต่าง ๆ เช่น การช่วยเหลือกัน ความเมตตา เป็นต้น

สื่อ

อุปกรณ์การเล่าข่าว เช่น ภาพ สมุดจดบันทึกข่าว

การประเมินผล

1. สังเกตจากพฤติกรรมของนักเรียนในเรื่องต่อไปนี้
 - 1.1 การเล่าข่าว
 - 1.1.1 การแนะนำตัวและบอกแหล่งข่าว
 - 1.1.2 การใช้ภาษา
 - 1.1.3 ลักษณะท่าทาง
 - 1.2 การร่วมกิจกรรมของผู้ฟัง
 - 1.2.1 ความสนใจ
 - 1.2.2 การแสดงความคิดเห็น
2. จากการตรวจสอบบันทึกข่าว

แผนการสอนครั้งที่ 4 ข่าวนและเหตุการณ์ที่พบเห็นด้วยตนเองในห้องถิ่น (เวลา 3 คาบ)

ความคิดรวบยอด

การเล่าข่าวและเหตุการณ์ที่พบเห็นเองในห้องถิ่น จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและตนเอง ทำให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

นักเรียนสามารถวิจารณ์ข่าวและเหตุการณ์โดยใช้ตารางวิเคราะห์ข่าวได้

เนื้อหา

ข่าวและเหตุการณ์ที่พบเห็นเองในห้องถิ่น

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

ครูและนักเรียนช่วยกันทบทวนข่าวและเหตุการณ์ที่นักเรียนได้เสนอในชั่วโมงที่แล้ว

ขั้นสอน

1. นำตัวอย่างตารางวิเคราะห์ข่าวติดบนกระดาน
2. ครูอธิบายลักษณะการวิจารณ์ข่าวหรือเหตุการณ์เพิ่มเติม โดยเสนอแนะจากผลงานการวิจารณ์ที่นักเรียนได้ทำไปแล้ว
3. แจกตารางวิเคราะห์ข่าวให้นักเรียนเลือกข่าวหรือเหตุการณ์จากที่เพื่อนรายงานไปแล้วมา 1 ข่าว แล้วพิจารณาตามหัวข้อต่อไปนี้
 - 3.1 แหล่งข่าว
 - 3.2 ลักษณะข่าว

3.3 เนื้อหาข่าว

3.4 ข้อคิดเห็นและวิจารณ์

3.5 สรุปความคิดเห็น

ขั้นสรุป

นักเรียนสรุปความคิดเห็นจากที่ได้ทำตารางวิเคราะห์ข่าวว่าให้ประโยชน์อย่างไรบ้าง (ทำให้รู้จักใคร่ตรงในการรับฟังข่าวมากขึ้น ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ)

สื่อ

ตารางวิเคราะห์ข่าว

การประเมินผล

1. จากการร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน
2. จากการตรวจผลงานตารางวิเคราะห์ข่าว

แผนการสอนครั้งที่ 5 ขำและเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่น (จำนวน 3 คาบ)

ความคิดรวบยอด

ขำและเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้ที่ย่อมคลาดเคลื่อน เพราะฉะนั้นต้องมีการพิจารณาเพื่อประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตในชุมชน

เนื้อหา

ขำและเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่น

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. ขออาสาสมัครนักเรียนจำนวน 16 คน โดยแบ่งเป็น 2 ฝ่าย ๆ ละ 8 คน เพื่อเล่นเกม กระซิบ ซึ่งมีกติกาดังนี้

1.1 นักเรียนคนหัวแถวแต่ละฝ่าย อ่านข้อความที่กำหนดให้ ดังนี้

"ตาเก๊าแต่งตัวเก่าขายผ้าเก่าพึ่งเกาคอ"

1.2 เมื่อนักเรียนคนหัวแถวอ่านเข้าใจแล้ว ให้กระซิบบอกเพื่อนคนถัดไปจนถึง

คนสุดท้าย

1.3 คนสุดท้ายของฝ่ายใดสามารถบอกข้อความได้ถูกต้องหรือใกล้เคียงที่สุด

ฝ่ายนั้นเป็นฝ่ายชนะ

2. นักเรียนช่วยกันสรุปให้เห็นว่า ข้อความที่พูดต่อ ๆ กันมา อาจเกิดคลาดเคลื่อนกันได้ ทำให้เนื้อเรื่องสาระสำคัญที่แท้จริงเปลี่ยนไป

ขั้นสอน

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเล่าขำหรือเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่น พร้อมทั้งบอกเหตุผลในการตัดสินใจเลือกขำหรือเหตุการณ์ดังกล่าว

2. นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าวหรือเหตุการณ์ที่แต่ละกลุ่มเสนอและ
วิจารณ์ลักษณะของผู้ที่เล่าข่าว

3. นักเรียนจดบันทึกข่าวที่เพื่อนเสนอ โดยการสรุปให้ได้ว่า เกิดอะไรขึ้น ที่ไหน
เมื่อไร อย่างไร

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข่าวและเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่นที่เพื่อนในชั้น
เล่า ว่าให้แง่คิดเชิงจริยธรรมอย่างไรบ้าง เช่น ความกตัญญู ความซื่อสัตย์

สื่อ

อุปกรณ์ประกอบการเล่าข่าว เช่น ภาพ สมุดจดบันทึกข่าว

การประเมินผล

1. สังเกตจากพฤติกรรมของนักเรียนในเรื่องต่อไปนี้

1.1 การเล่าข่าว

1.1.1 การแนะนำตัวและบอกแหล่งข่าว

1.1.2 การใช้ภาษา

1.1.3 ลักษณะท่าทาง

1.2 การร่วมกิจกรรมของผู้ฟัง

1.2.1 ความสนใจ

1.2.2 การแสดงความคิดเห็น

2. การตรวจสอบบันทึกข่าว

แผนการสอนครั้งที่ 6 ข้าวและเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่น (เวลา 3 คาบ)

ความคิดรวบยอด

ข่าวและเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่น ย่อมคลาดเคลื่อน เพราะฉะนั้นต้องมีการพิจารณาเพื่อประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตในชุมชน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องนี้แล้ว นักเรียนสามารถวิเคราะห์ข่าวและเหตุการณ์โดยใช้ตารางวิเคราะห์ข่าวได้

เนื้อหา

ข่าวและเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่น

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

ครูทบทวนรายละเอียดของข่าวและเหตุการณ์จากการบอกเล่าข่าวของผู้ที่นักเรียนนำมาเล่าเห็นว่า มีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียนหรือไม่ (มี แต่ต้องพิจารณาก่อนว่า มีเหตุผลและความจริงได้มากน้อยแค่ไหน)

ขั้นสอน

1. ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข่าว โดยใช้ตารางวิเคราะห์ข่าวว่า จะต้องใช้เหตุผลของผู้วิจารณ์ และลักษณะของข่าวและเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่น มักจะมีความคลาดเคลื่อนอยู่เสมอ จำเป็นที่จะต้องพิจารณาให้รอบคอบก่อนที่จะเชื่อข่าวนั้น ๆ
2. แจกตารางวิเคราะห์ข่าว ให้นักเรียนเลือกข่าวหรือเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่น ที่เพื่อนได้รายงานไปแล้วมา 1 ข่าว แล้วพิจารณาตามหัวข้อต่อไปนี้

- 2.1 แหล่งข่าว
- 2.2 ลักษณะข่าว
- 2.3 เนื้อหาข่าว
- 2.4 ข้อคิดเห็นและวิจารณ์
- 2.5 สรุปความคิดเห็น

ขั้นสรุป

นักเรียนสรุปความคิดเห็นจากที่ได้ทำตารางวิเคราะห์ข่าวว่า ให้ประโยชน์
อย่างไรบ้าง (คิดอย่างมีเหตุผล ไม่เชื่ออะไรง่าย)

สื่อ

ตารางวิเคราะห์ข่าว

การประเมินผล

- 1. จากการร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน
- 2. จากการตรวจผลงาน

แผนการสอนครั้งที่ 7 ข่าวดังและเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่น (เวลา 3 คาบ)

ความคิดรวบยอด

ข่าวและเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่นย่อมคลาดเคลื่อน เพราะฉะนั้นต้องมีการพิจารณาเพื่อประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตในชุมชน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. คัดเลือกข่าวและเหตุการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมาเล่าได้
2. เล่าข่าวและเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่นได้
3. บอกเหตุผลในการตัดสินใจเลือกข่าวที่เสนอได้
4. วิเคราะห์ลักษณะผู้เล่าข่าวได้
5. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าวหรือเหตุการณ์นั้น ๆ ได้
6. ทำงานเป็นกลุ่มได้

เนื้อหา

ข่าวและเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่น

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

ครูเตรียมนักเรียน 2 คน ให้คนหนึ่งออกมาเล่าข่าว ด้วยจังหวะ น้ำเสียงที่ถูกต้อง ชัดเจน และเล่าข่าวได้เนื้อหาที่ครบถ้วน

ส่วนคนที่สองให้ออกมาเล่าข่าวด้วยกิริยาที่ประหม่า ไม่มั่นใจ เว้นวรรคตอนผิด เนื้อหาข่าวไม่ครบถ้วน แล้วให้นักเรียนในชั้นตัดสินใจว่า คนไหนเล่าข่าวได้ดีกว่ากัน และเป็นเพราะเหตุใด

ขั้นสอน

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเล่าข่าวหรือเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่น พร้อมทั้งบอกเหตุผลในการตัดสินใจเลือกข่าวหรือเหตุการณ์ดังกล่าว
2. นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าวหรือเหตุการณ์ที่แต่ละกลุ่มเสนอและวิจารณ์ลักษณะของผู้ที่เล่าข่าว
3. นักเรียนจดบันทึกข่าวที่เพื่อนเสนอ โดยการสรุปให้เห็นว่า เกิดอะไรขึ้น ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข่าวและเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่นที่เพื่อนในชั้นเล่าว่าให้แง่คิดเชิงจริยธรรมอย่างไรบ้าง เช่น ความอดทน ความซื่อสัตย์

สื่อ

อุปกรณ์ประกอบการเล่าเรื่อง เช่น ภาพประกอบ สมุดจดบันทึกข่าว

การประเมินผล

1. สังเกตจากพฤติกรรมของนักเรียนในเรื่องต่อไปนี้
 - 1.1 การเล่าข่าว
 - 1.1.1 การแนะนำตัวและบอกแหล่งข่าว
 - 1.1.2 การใช้ภาษา
 - 1.1.3 ลักษณะท่าทาง
 - 1.2 การร่วมกิจกรรมของผู้ฟัง
 - 1.2.1 ความสนใจ
 - 1.2.2 การแสดงความคิดเห็น
2. การตรวจสอบฉบับที่กล่าว

แผนการสอนครั้งที่ 7 ข่าวดังและเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่น (เวลา 3 คาบ)

ความคิดรวบยอด

ข่าวและเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่นย่อมคลาดเคลื่อน เพราะฉะนั้นต้องมีการพิจารณาเพื่อประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตในชุมชน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องนี้แล้ว นักเรียนสามารถวิจารณ์ข่าวจากตารางวิเคราะห์ข่าวได้

เนื้อหา

ข่าวและเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่นได้

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

ครูนำผลงานตารางวิเคราะห์ข่าวของนักเรียนที่ทำได้อยู่ในเกณฑ์ดี (มีลักษณะการวิเคราะห์ข่าวอย่างมีเหตุผล และใช้ความสามารถของตนเอง) มาอ่านให้นักเรียนฟัง และชี้ให้เห็นถึงลักษณะการวิเคราะห์ข่าวที่ดีให้นักเรียนในชั้นฟัง

ขั้นสอน

1. ครูถามนักเรียนถึงประโยชน์ของการใช้ตารางวิเคราะห์ข่าวว่ามีประโยชน์อย่างไร (ช่วยให้สามารถวิเคราะห์ข่าว อย่างมีเหตุผล)
2. แจกตารางวิเคราะห์ข่าวให้นักเรียนเลือกข่าวหรือเหตุการณ์จากการบอกเล่าของผู้อื่น ที่เพื่อนได้รายงานไปแล้วมา 1 ข่าว แล้วพิจารณาตามหัวข้อต่อไปนี้

2.1 แหล่งข่าว

- 2.2 ลักษณะข่าว
- 2.3 เนื้อหาข่าว
- 2.4 ข้อคิดเห็นและวิจารณ์
- 2.5 สรุปความคิดเห็น

ขั้นสรุป

ครูสุ่มนักเรียน 1 คน เพื่อเสนอผลงานตารางวิเคราะห์ข่าวของตนพร้อมทั้งให้เพื่อน
ตัดสินว่า สามารถวิเคราะห์ข่าวได้อย่างมีเหตุผลหรือไม่

สื่อ

ตารางวิเคราะห์ข่าว

การประเมินผล

- 1. การสังเกต
การร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน
- 2. การตรวจผลงาน
ตารางวิเคราะห์ข่าว

แผนการสอนครั้งที่ 9 ข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์ (เวลา 3 คาบ)

ความคิดรวบยอด

ข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์ เป็นไปได้ทั้งข้อเท็จจริงและคำโฆษณา ผู้ฟังจึงจำเป็นต้องมีวิจารณญาณในการรับฟัง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของตนเองและชุมชน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. คัดเลือกข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วมมาแล้วได้
2. เล่าข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์ได้
3. บอกเหตุผลในการตัดสินใจเลือกข่าวที่เสนอได้
4. วิเคราะห์ลักษณะผู้เล่าได้
5. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าวนั้น ๆ ได้
6. ทำงานเป็นกลุ่มได้

เนื้อหา

ข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

ให้นักเรียนฟังเทปบันทึกเสียง และให้นักเรียนบอกว่า เป็นแหล่งข่าวที่มาจากแหล่งข่าวใด

และเป็นข่าวประเภทใด

(ครั้งที่ 1 ข่าวจากวิทยุ เป็นข่าวในราชสำนัก

ครั้งที่ 2 ข่าวจากโทรทัศน์ เป็นข่าวการเมือง)

ขั้นสอน

1. จากเกมในขั้นนำ ครูถามนักเรียนเกี่ยวกับการติดตามรับฟังข่าวสารว่า เราสามารถรับฟังได้จากแหล่งข่าวใดได้อีก (วิทยุ และโทรทัศน์ ฯลฯ)
2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเล่าข่าวหรือเหตุการณ์จากวิทยุหรือโทรทัศน์ พร้อมทั้งบอกเหตุผลในการตัดสินใจเลือกข่าวหรือเหตุการณ์ดังกล่าว
3. นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าวที่แต่ละกลุ่มเสนอและวิจารณ์ลักษณะของผู้ที่เล่าข่าว
4. นักเรียนจับบันทึกข่าวที่เพื่อนเสนอ โดยการสรุปให้เห็นว่า เกิดอะไรขึ้น ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์ว่าเป็นข่าวที่มีความรวดเร็ว และน่าเชื่อถือได้มากอีกแหล่งข่าวหนึ่ง

สื่อ

อุปกรณ์ประกอบการเล่าข่าว เช่น ภาพ สมุดจดบันทึกข่าว

การประเมินผล

1. สังเกตจากพฤติกรรมของนักเรียนในเรื่องต่อไปนี้
 - 1.1 การเล่าข่าว
 - 1.1.1 การแนะนำตัวและบอกแหล่งข่าว
 - 1.1.2 การใช้ภาษา
 - 1.1.3 ลักษณะท่าทาง

1.2 การร่วมกิจกรรมของผู้ฟัง

1.2.1 ความสนใจ

1.2.2 การแสดงความคิดเห็น

2. การตรวจสอบสมุดบันทึกข่าว

แผนการสอนครั้งที่ 10 ข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์ (เวลา 3 คาบ)

ความคิดรวบยอด

ข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์ เป็นไปได้ทั้งข้อเท็จจริงและคำโฆษณา ดังนั้นผู้ฟังจึงจำเป็นต้องมีวิจารณญาณในการรับฟัง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของตนเองและชุมชน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. แยกแยะข้อเท็จจริงที่เป็นข่าวและคำโฆษณาได้
2. เขียนข่าวได้

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. ครูเปิดเทปบันทึกเสียงให้นักเรียนฟัง และให้นักเรียนบอกว่าเป็นข่าวหรือคำโฆษณา (ครั้งที่ 1, 3, 4 เป็นข่าว) (ครั้งที่ 2, 5, 6 เป็นคำโฆษณา)

ขั้นสอน

1. จากเกมในขั้นนำ ครูถามนักเรียนว่า

ครู : นักเรียนแยกได้อย่างไรว่า ข้อความใดเป็นข่าว ข้อความใดเป็น

คำโฆษณา

นักเรียน : ข่าวจะมีลักษณะข้อความที่เป็นเรื่องหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ส่วน
คำโฆษณา จะมีลักษณะเป็นข้อความที่เชิญชวนชักจูง ให้บริโภค
หรือใช้สินค้านั้น ๆ

2. ถ้านักเรียนตอบไม่ชัดเจน ครูจะช่วยเสริมให้สมบูรณ์ขึ้น

3. ให้นักเรียนแต่ละคน ฝึกเขียนข่าวคนละ 1 ข่าว โดยกำหนดว่า ทุกคนจะต้องเขียนข่าวไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ และได้สาระครบถ้วน คืออะไรเกิดขึ้น ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปลักษณะสำคัญของข่าวและคำโฆษณาอีกครั้งหนึ่ง

สื่อ

1. เทปบันทึกเสียง
2. กระดาษเขียนข่าว

การประเมินผล

1. สังเกต
 - 1.1 ความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม
 - 1.2 ความสามารถในการตอบคำถาม
2. การตรวจผลงาน

การเขียนข่าว

แผนการสอนครั้งที่ 11 ข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์ (เวลา 3 คาบ)

ความคิดรวบยอด

ข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์ เป็นไปได้ทั้งข้อเท็จจริงและคำโฆษณา ผู้ฟังจึงจำเป็นต้องมี
 วิจารณญาณในการรับฟัง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของตนเองและชุมชน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. คัดเลือกข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมาแล้วได้
2. เล่าข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์ได้
3. บอกเหตุผลในการตัดสินใจเลือกข่าวที่เสนอได้
4. วิเคราะห์ลักษณะของผู้เล่าได้
5. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าวนั้น ๆ ได้
6. ทำงานเป็นกลุ่มได้

เนื้อหา

ข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. ครูขออาสาสมัครนักเรียนจำนวน 8 คน ตามความสมัครใจว่า ใครต้องการ
 ทำงานเพียงคนเดียว (โดยเลือกเพียง 2 คน) และใครต้องการทำงานเป็นกลุ่ม (โดยแบ่งเป็น
 2 กลุ่ม ๆ ละ 3 คน)
2. ครูแจกของบัตรงานให้นักเรียนปฏิบัติงานให้เสร็จภายในเวลา 5 นาที

บัตรงาน

ให้นักเรียนแต่งคำโฆษณาสินค้าต่อไปนี้ให้เสร็จภายในเวลา 5 นาที

1. แบ้งค์เด็ก
2. สบู่
3. รองเท้า

3. เมื่อหมดเวลา ครูนำผลงานของนักเรียนที่ทำงานเพียงคนเดียวกับนักเรียนที่ทำงานเป็นกลุ่มมาเปรียบเทียบกัน

3.1 ผลงานของนักเรียนที่ทำงานเป็นกลุ่มจะมีมากกว่า เพราะช่วยกันคิดช่วยกันทำ

3.2 ส่วนผลงานของนักเรียนที่ทำงานเพียงคนเดียวย่อมมีน้อยกว่า เพราะคิดคนเดียว

ขั้นสอน

1. จากเกมในขั้นนำ ครูถามความรู้สึกของเพื่อนนักเรียนในชั้นว่า การทำงานกลุ่มมีประโยชน์หรือไม่ อย่างไร

(มี เพราะช่วยให้งานสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายได้รวดเร็วขึ้น)

2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเล่าข่าวหรือเหตุการณ์จากวิทยุหรือโทรทัศน์ พร้อมทั้งบอกเหตุผลในการตัดสินใจเลือกข่าวหรือเหตุการณ์ดังกล่าว

3. นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าวที่แต่ละกลุ่มเสนอและวิจารณ์ลักษณะของผู้ที่เล่าข่าว

4. นักเรียนจดบันทึกข่าวที่เพื่อนเสนอ โดยการสรุปให้เห็นว่า เกิดอะไรขึ้น ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์ว่าเป็นข่าวที่มีความรวดเร็ว และน่าเชื่อถือได้มากอีกแหล่งข่าวหนึ่ง

สื่อ

อุปกรณ์ประกอบการเล่าข่าว เช่น ภาพ สมุดจดบันทึกข่าว

การประเมินผล

1. สังเกตจากพฤติกรรมของนักเรียนในเรื่องต่อไปนี้
 - 1.1 การเล่าข่าว
 - 1.1.1 การแนะนำตัวและบอกแหล่งข่าว
 - 1.1.2 การใช้ภาษา
 - 1.1.3 ลักษณะท่าทาง
 - 1.2 การร่วมกิจกรรมของผู้ฟัง
 - 2.1.1 ความสนใจ
 - 2.1.2 การแสดงความคิดเห็น
2. การตรวจสอบบันทึกข่าว

แผนการสอนครั้งที่ 12 ข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์ (เวลา 3 คาบ)

ความคิดรวบยอด

ข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์ เป็นไปได้ทั้งข้อเท็จจริงและคำโฆษณา ผู้ฟังจึงจำเป็นต้องมี
วิจรรณาณในการรับฟัง เพื่อประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของตนเองและชุมชน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องนี้แล้ว นักเรียนสามารถวิเคราะห์ข่าวโดยใช้ตารางวิเคราะห์
ข่าวได้

เนื้อหา

ข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

ครูทบทวนวิธีการวิเคราะห์ข่าว โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการอภิปรายถึงการทำงาน
การวิเคราะห์ข่าวที่นักเรียนได้ปฏิบัติมาแล้ว

ขั้นสอน

1. แจกตารางวิเคราะห์ให้นักเรียนเลือกข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์หรือจากที่เพื่อน
รายงานไปแล้วมา 1 ข่าว แล้วพิจารณาตามหัวข้อต่อไปนี้

- 1.1 แหล่งข่าว
- 1.2 ลักษณะข่าว
- 1.3 เนื้อหาข่าว

1.4 ข้อคิดเห็นและวิจารณ์

1.5 สรุปความคิดเห็น

ขั้นสรุป

นักเรียนสรุปความคิดเห็นที่ได้จากการทำตารางวิเคราะห์ข่าวว่า ข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์ มีลักษณะเป็นอย่างไร มีความเชื่อถือได้มากน้อยแค่ไหน (มีลักษณะข่าวในการนำเสนอที่รวดเร็ว ชัดเจน และมีความเชื่อถือได้มาก)

สื่อ

ตารางวิเคราะห์ข่าว

การประเมินผล

1. การสังเกต
จากการร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน
2. การตรวจผลงาน
จากผลงานตารางวิเคราะห์ข่าว

แผนการสอนครั้งที่ 13 ข่าวจากหนังสือพิมพ์ (เวลา 3 คาบ)

ความคิดรวบยอด

ข่าวจากหนังสือพิมพ์ มีมากมายหลายประเภท นักเรียนจะต้องรู้จักคัดเลือกและอ่านข่าวที่มีประโยชน์ต่อตนเองและ ส่วนรวม ชุมชน และประเทศชาติ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. คัดเลือกข่าวจากหนังสือพิมพ์ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมาเล่าได้
2. เล่าข่าวจากหนังสือพิมพ์ได้
3. บอกเหตุผลในการตัดสินใจเลือกข่าวที่เสนอได้
4. วิเคราะห์ลักษณะของผู้เล่าได้
5. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าวนั้น ๆ ได้
6. ทำงานเป็นกลุ่มได้

เนื้อหา

ข่าวจากหนังสือพิมพ์

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

ครูอ่านข้อความให้นักเรียนฟังว่าเป็นข้อความที่เกี่ยวกับอะไร มาจากไหน

"แก๊งชนสิบล้อ ดับস্যอง"

(เป็นข้อความของข่าวพาดหัวของหนังสือพิมพ์)

ขั้นสอน

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเล่าข่าวหรือเหตุการณ์จากหนังสือพิมพ์ พร้อมทั้งบอกเหตุผลในการตัดสินใจเลือกข่าวดังกล่าว
2. นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าวที่แต่ละกลุ่มเสนอและวิจารณ์ลักษณะของผู้ที่เล่าหรืออ่านข่าว
3. นักเรียนจดบันทึกข่าวที่เพื่อนเสนอ โดยการสรุปให้เห็นว่า เกิดอะไรขึ้น ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข่าวจากหนังสือพิมพ์ว่ามีลักษณะอย่างไร เชื่อถือได้มากน้อยแค่ไหน (ข่าวจากหนังสือพิมพ์มีความรวดเร็ว และมีภาพประกอบ ความเชื่อถือของข่าวนั้นจำเป็นที่จะต้องวิเคราะห์ด้วยเหตุผลจึงจะได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง)

สื่อ

1. หนังสือพิมพ์
2. อุปกรณ์ประกอบการเล่าข่าว เช่น ภาพ สมุดจดบันทึกข่าว

การประเมินผล

1. สังเกตจากพฤติกรรมของนักเรียนในเรื่องนี้
 - 1.1 การเล่าข่าว
 - 1.1.1 การแนะนำตัว และบอกแหล่งข่าว
 - 1.1.2 การใช้ภาษา
 - 1.1.3 ลักษณะท่าทาง

1.2 การร่วมกิจกรรมของผู้ฟัง

1.2.1 ความสนใจ

1.2.2 การแสดงความคิดเห็น

2. การตรวจสอบบันทึกข่าว

แผนการสอนครั้งที่ 14 ข่าวจากหนังสือพิมพ์ (เวลา 3 คาบ)

ความคิดรวบยอด

ข่าวจากหนังสือพิมพ์ มีมากมายหลายประเภท นักเรียนจะต้องรู้จักคัดเลือกและอ่านข่าว ที่มีประโยชน์ต่อตนเองและ ส่วนรวม ชุมชน และประเทศชาติ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องนี้แล้ว นักเรียนสามารถวิเคราะห์ข่าวโดยใช้ตารางวิเคราะห์ข่าวได้

เนื้อหา

ข่าวจากหนังสือพิมพ์

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

ครูทบทวนการใช้ตารางวิเคราะห์ข่าว และสรุปผลงานของตารางวิเคราะห์ข่าวที่นักเรียนได้ทำไปแล้ว (การใช้ตารางวิเคราะห์ข่าวโดยให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ข่าวได้อย่างมีเหตุผล)

ขั้นสอน

1. แจกข่าวหนังสือพิมพ์ 2 ฉบับ ที่ลงข่าวเรื่องเดียวกันให้ทุกคน
2. ให้นักเรียนวิเคราะห์ข่าวทั้ง 2 ฉบับ ลงในตารางวิเคราะห์ข่าวที่แจกให้ แล้ววิจารณ์ตามหัวข้อต่อไปนี้

- 2.1 แหล่งข่าว
- 2.2 ลักษณะข่าว
- 2.3 เนื้อหาข่าว
- 2.4 ข้อคิดเห็น
- 2.5 สรุปข้อคิดเห็น

ขั้นสรุป

จากตารางวิเคราะห์ข่าวดังกล่าว ให้นักเรียนสรุปว่าข่าวจากหนังสือพิมพ์มีความคลาดเคลื่อนมากน้อยแค่ไหน เมื่อเปรียบเทียบกับข่าวจากหนังสือพิมพ์ 2 ฉบับ ที่ลงข่าวเรื่องเดียวกัน แต่สาระของข่าวแตกต่างกัน จึงจำเป็นที่ผู้อ่านควรจะได้มีการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล

สื่อ

ตารางวิเคราะห์ข่าว

การประเมินผล

- 1. การสังเกต
 - การร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน
- 2. การตรวจผลงาน
 - ตารางวิเคราะห์ข่าว

แผนการสอนครั้งที่ 15 ข่าวจากหนังสือพิมพ์ (เวลา 3 คาบ)

ความคิดรวบยอด

ข่าวจากหนังสือพิมพ์ มีมากมายหลายประเภท นักเรียนจะต้องรู้จักคัดเลือกและอ่านข่าวที่มีประโยชน์ต่อตนเองและ ส่วนรวม ชุมชน และประเทศชาติ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องนี้แล้ว นักเรียนสามารถบอกได้ว่าส่วนใดของหนังสือพิมพ์เป็นข่าวภาคหัว คอลัมน์ต่าง ๆ หรือบทบรรณาธิการ

เนื้อหา

ข่าวจากหนังสือพิมพ์

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

แจกหนังสือพิมพ์ให้นักเรียนกลุ่มละ 1 ฉบับ เพื่อให้นักเรียนช่วยกันหาบทบรรณาธิการจากหนังสือพิมพ์ว่าอยู่ส่วนใดของหนังสือพิมพ์

ขั้นสอน

1. จากขั้นนำ ครูอธิบายเพิ่มเติมว่า บรรณาธิการนี้เป็นบทความที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่กำลังอยู่ในความสนใจของประชาชน โดยผู้เขียนเป็นบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นหรือ เป็นผู้ที่ได้รับความเห็นชอบจากบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ และเขียนในนามของหนังสือพิมพ์ฉบับดังกล่าว โดยสังเกตบทความดังกล่าวได้ว่า ที่หัวบทความจะใช้ชื่อหนังสือพิมพ์

ฉบับนั้น ลงประจำวันที่ เดือน พ.ศ. อย่างชัดเจน ซึ่งจะต่างจากบทความหรือคอลัมน์อื่น ๆ ของหนังสือพิมพ์ ที่จะใช้ชื่อที่เป็นนามแฝง หรือหัวข้ออื่น ๆ ยกตัวอย่างเช่น

บรรณาธิการ

คอลัมน์อื่น ๆ

เดลินิวส์

ปรีศนี สัจจ

ประจำวันอังคารที่ 15 พฤษภาคม 2534.

2. ครูชักถามนักเรียนว่า เวลาที่นักเรียนจะอ่านหนังสือพิมพ์ ข่าวส่วนใดที่จะดึงดูดความสนใจของนักเรียนมากที่สุด (ข่าวพาดหัว) และลักษณะการพาดหัวข่าวเป็นอย่างไร (เป็นข้อความที่เสนอข่าวที่ดึงดูดความสนใจของผู้อ่านมากที่สุด โดยใช้ภาษาที่ชวนให้ตื่นเต้นน่าสนใจ และกระชับที่สุด)

3. ให้นักเรียนแต่ละคนบันทึกชื่อคอลัมน์ต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์ลงในสมุดบันทึกข่าว

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปลักษณะส่วนต่าง ๆ ของหนังสือพิมพ์อีกครั้งหนึ่ง ได้แก่

1. บรรณาธิการ
2. คอลัมน์ต่าง ๆ
3. ข่าวพาดหัว

สื่อ

หนังสือพิมพ์

การประเมินผล

1. การสังเกต

จากการร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน

2. การตรวจผลงาน

จากการตรวจสอบสมุดบันทึกข่าวที่บันทึกชื่อคอลัมน์ต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์

แผนการสอนครั้งที่ 15 ข่าวจากหนังสือพิมพ์ (เวลา 3 คาบ)

ความคิดรวบยอด

ข่าวจากหนังสือพิมพ์ มีมากมายหลายประเภท นักเรียนจะต้องรู้จักคัดเลือกและอ่านข่าวที่มีประโยชน์ต่อตนเองและ ส่วนรวม ชุมชน และประเทศชาติ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องนี้แล้ว นักเรียนสามารถทำหนังสือพิมพ์ผ่องในห้องเรียนได้

เนื้อหา

ข่าวจากหนังสือพิมพ์

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

ครูทบทวนสาระของการนำเสนอข่าวว่าจะต้องประกอบด้วย

1. เกิดอะไรขึ้น
2. ที่ไหน
3. เมื่อไร
4. อย่างไร

ขั้นสอน

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มรับผิดชอบการทำหนังสือพิมพ์ผ่องกลุ่มละ 1 ฉบับ โดยมีวิธีการขั้นตอนการทำดังนี้

1.1 นักเรียนแต่ละคนในกลุ่ม แบ่งหน้าที่รับผิดชอบการเขียนข่าวประเภทต่าง ๆ โดยข่าวจะต้องเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในห้องเรียน และชุมชนซึ่งเป็นปัจจุบัน

1.2 ให้ประธานกลุ่มรวบรวมข่าวและจัดทำหนังสือพิมพ์ กำหนดวันที่จะสามารถเสนอผลงานซึ่งไม่ควรเกิน 3 วัน ซึ่งประธานกลุ่มจะต้องทำหน้าที่ในการกลั่นกรองวิเคราะห์ข่าวว่าเหมาะสมที่จะทำเป็นหนังสือพิมพ์หรือไม่

2. ครูจะทำหน้าที่ให้คำแนะนำแก่นักเรียนในด้านต่าง ๆ

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปขั้นตอนการทำหนังสือพิมพ์อีกครั้งหนึ่ง และแสดงผลงานหนังสือพิมพ์ที่นักเรียนทำ

สื่อ

1. กระดาษ
2. สี
3. กรรไกร

การประเมินผล

1. การสังเกต
ความร่วมมือในการทำหนังสือพิมพ์ผ่าน
2. การตรวจผลงาน
หนังสือพิมพ์ผ่าน

แบบบันทึกข่าว

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ประเภทข่าว.....

เนื้อหาข่าว.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุปความคิดเห็น.....

.....

.....

.....

ชื่อ.....เลขที่.....

ตารางวิเคราะห์ข่าว

วันที่	รายละเอียด
แหล่งข่าว	
เนื้อหา/ข้อเท็จจริง	
ข้อคิดเห็นและวิจารณ์	
สรุปข้อคิดเห็น	

ภาคผนวก ข

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง ข้าวและเหตุการณ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

.....

คำชี้แจงในการทำแบบทดสอบ

1. แบบทดสอบฉบับนี้มีข้อสอบทั้งหมด 30 ข้อ ใช้เวลา 50 นาที
2. แบบทดสอบทั้งหมดเป็นแบบเลือกตอบ คำถามแต่ละข้อมี 4 ตัวเลือก คือ ก. ข. ค. และ ง. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยทำเครื่องหมาย X ลงในช่อง ☐ ให้ตรงกับข้อ ก. ข. ค. และ ง. ในกระดาษคำตอบ

ตัวอย่าง

0) ก๊าซธรรมชาติที่ขุดพบในจังหวัดขอนแก่น อยู่ที่อำเภอใด ?

ก. อำเภอเมืองขอนแก่น	ข. อำเภอน้ำพอง
ค. อำเภอบ้านไผ่	ง. อำเภอชุมแพ

กระดาษคำตอบแบบทดสอบ

ข้อ	ก	ข	ค	ง
			X	

ถ้านักเรียนต้องการเปลี่ยนคำตอบจาก ข้อ ค. ให้เป็นข้อ ข. ให้ทำดังนี้

ข้อ	ก	ข	ค	ง
		X	~~X~~	

1. ข้อใดจัดว่าเป็นข่าว ?
 - ก. รัชกาลที่ 5 ประกาศเลิกทาส
 - ข. เธอไปเที่ยวกับฉัน
 - ค. พรุ่งนี้จะมีคุณครูคนใหม่มาสอนที่โรงเรียน
 - ง. ในอดีตคนไทยมีอาชีพทำนา
2. ข้อใดจัดว่าเป็นข่าวการเมือง ?
 - ก. คีตกฤทธิภูมิเสธไม่เป็นนายก
 - ข. โรคเอดส์ระบาดหนักในสลัม
 - ค. กทม. เร่งขนส่งมวลชน
 - ง. เกษตรกรขอนแก่นวอนตั้งสหกรณ์โคกระบือ
3. ข้อใดเป็นลักษณะของคำโฆษณา ?
 - ก. ชักจูงให้เชื่อหรือใช้สิ่งที่ตนเสนอด้วยวิธีการต่าง ๆ
 - ข. เสนอบ่อเท็จจริงที่เกิดขึ้น
 - ค. แสดงความคิดเห็นในแง่ต่าง ๆ
 - ง. การเรียกร้องขอความเป็นธรรม
4. ข้อแตกต่างระหว่างแหล่งข่าวจากโทรทัศน์กับแหล่งข่าวจากการบอกเล่าของผู้อื่นอยู่ที่สิ่งใด ?
 - ก. ความรวดเร็วของข่าว
 - ข. ความเหมาะสมของข่าว
 - ค. ความน่าเชื่อถือของข่าว
 - ง. ความทันสมัยของข่าว
5. ถ้านักเรียนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการหาข่าวได้ นักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร ?
 - ก. ถามเพื่อนกลุ่มอื่น
 - ข. ปรึกษาเพื่อนในกลุ่ม
 - ค. เจย ๆ ไว้ก่อน รอดูเพื่อน ๆ
 - ง. รับบอกประธานกลุ่ม เพื่อหาทางแก้ไข

6. ถ้ามีสมาชิกคนหนึ่ง ไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่ในการหาข่าว นักเรียนคิดว่าผลจะเป็นอย่างไร ?

- ก. ถ้าแก้ไขไม่ทัน ผลงานของกลุ่มล้มเหลวหมด
 - ข. ถ้าแก้ไขไม่ทัน ผลงานของกลุ่มจะบกพร่อง
 - ค. ถ้าแก้ไขไม่ทัน สมาชิกในกลุ่มจะทะเลาะกัน
 - ง. ถ้าแก้ไขไม่ทัน ประธานกลุ่มต้องลาออก
7. การติดตามข่าวและเหตุการณ์มีประโยชน์อย่างไร
- ก. ทำให้ทราบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและสามารถปรับตัวได้ทันต่อเหตุการณ์
 - ข. ทำให้เป็นคนรู้ทันคนคิดแก้ปัญหาได้หลายวิธี
 - ค. ทำให้รู้จักระวังตัวไม่เชื่อใครง่าย ๆ
 - ง. ทำให้ทราบความสำคัญของบ้านเมือง

จากข้อความต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 8 ถึงข้อ 10

“ชวน เยือนกาฬสินธุ์ สั่งให้เร่งเอาไม้ขึ้นจากเขื่อนลพาว จักรมชลประทานประสานป่าไม้ ปลุกป่าพื้นที่ริมเขื่อนกับชาวบ้านบุกรุก”

8. “จักรมชลประทานประสานป่าไม้” คำว่า “จี้” หมายความว่าอย่างไร ?

- ก. ขู่กรรโชก
 - ข. ตักเตือน
 - ค. ฟ้องร้อง
 - ง. เร่งให้ดำเนินการ
9. ปัญหาในเรื่องนี้ คืออะไร ?
- ก. ชวนเยือนกาฬสินธุ์
 - ข. ไม้จำนวนมาก ๆ จมอยู่ในเขื่อนลพาว
 - ค. กรมชลประทานทำงานล่าช้า
 - ง. การปลุกต้นไม้ริมเขื่อน

10. สาเหตุที่หน่วยราชการต้องรีบปลูกป่าบนพื้นที่ริมเขื่อน เพราะเหตุใด ?
- ป้องกันชาวบ้านบุกรุกทำลายป่า
 - ไม้ที่จมอยู่ในเขื่อนลำปาวมีจำนวนมาก
 - ไม่มีต้นไม้ทำให้พื้นดินแห้งแล้ง
 - น้ำในเขื่อนมีจำนวนลดลงอย่างรวดเร็ว
11. "คุณนายศึกษาอำเภอฯ สร้างวีรกรรม" ข่าวนี้นำเชื่อหรือไม่ เพราะเหตุใด ?
- นำเชื่อก็ เพราะคุณนายเป็นภรรยาศึกษาอำเภอฯ
 - นำเชื่อก็ เพราะไม่ว่าใครก็สามารถช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นภัยได้
 - ไม่นำเชื่อก็ เพราะคุณนายเป็นผู้หญิงแข็งแรงไม่ทำผู้ชาย
 - ไม่นำเชื่อก็ เพราะทหารเท่านั้นที่สร้างวีรกรรมได้
12. ข้อใดเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่อาจจะเกิดขึ้นจากการตั้งโรงงานมากขึ้นในภาคอีสาน ?
- ปัญหาดินเค็ม
 - ปัญหาดินเปรี้ยว
 - ปัญหาน้ำเสีย
 - ปัญหารถติด
13. ปัญหาที่เกิดขึ้นในข้อ 12 น่าจะมีสาเหตุมาจากข้อใด ?
- การใช้ปุ๋ยมากเกินไป
 - การไม่ดูแลดินเท่าที่ควร
 - โรงงานปล่อยน้ำเสียเป็นจำนวนมาก
 - การขนส่งสินค้าไปสู่ตลาด

อ่านข่าวต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 14 ถึงข้อ 15

"เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2533 เกิดโศกนาฏกรรมครั้งร้ายแรงที่สุดในรอบปี รถบรรทุกก๊าซระเบิดที่กรุงเทพมหานคร เนื่องจากคนขับรถบรรทุกดังกล่าวขับรถฝ่าไฟแดง ในขณะที่ลงจากทางด่วน ทำให้เสียหลักพลิกคว่ำ เกิดเสียงระเบิดดังสนั่น ทำให้บ้านเรือน 2 บ้างถนนเกิดเพลิงไหม้ ประชาชนบาดเจ็บและเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก"

14. ถ้านักเรียนเป็นคนขับรถบรรทุกก๊าซ นักเรียนจะมีวิธีป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ ได้อย่างไร ?

- ก. ปฏิบัติด้วยความรอบคอบ
- ข. ปฏิบัติตามกฎหมายจราจร
- ค. ปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัด
- ง. ปฏิบัติตามสัญญาณไฟ

15. ข่าวข้อใดมีสาเหตุใกล้เคียงกับเหตุการณ์ที่ก๊าซระเบิดมากที่สุด

- ก. เชื้อเพลิงล้นบนรั้วที่จังหวัดนครราชสีมา
- ข. พายุไต้ฝุ่นทำให้เกิดน้ำท่วมที่จังหวัดนนทบุรี
- ค. งานโคมประจักษ์ที่จังหวัดขอนแก่น
- ง. เรือล่มที่เขื่อนอุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

16. ทุกข้อเป็นสาเหตุที่ได้รับเชื้อเอดส์ ยกเว้นข้อใด ?

- ก. เสพยาเสพติดโดยใช้เข็มร่วมกันหรือเล่มเดียวกัน
- ข. มีเพศสัมพันธ์สัมผัสกับหญิงบริการหรือชายบริการ
- ค. จากการรับเลือดที่มีเชื้อเอดส์
- ง. การอยู่ใกล้ชิดกับผู้ที่ เป็นเชื้อเอดส์

อ่านข่าวต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 17 ถึงข้อ 18

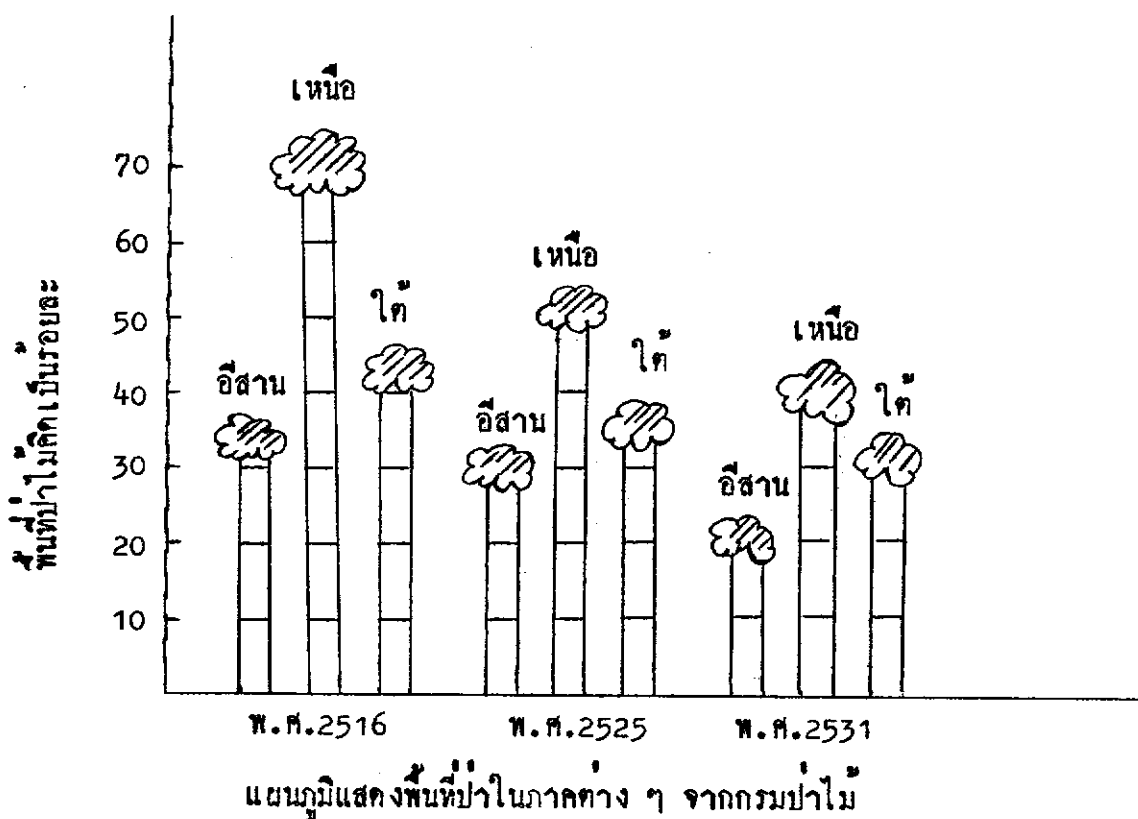
17. สาเหตุที่เกิดขึ้นเพราะอะไร ?

- ก. ภาคอุตสาหกรรมต้องการแรงงานผู้จบ ป.6 ลดลง
- ข. ภาคอุตสาหกรรมต้องการแรงงานผู้จบ ป.6 เพิ่มขึ้น
- ค. ภาคอุตสาหกรรมต้องการแรงงานผู้จบ ป.6 คงที่
- ง. ภาคอุตสาหกรรมต้องการแรงงานผู้จบ ป.6 ไม่แน่นอน

18. นักเรียนจะมีวิธีแก้ปัญหาอย่างไร ?

- ก. เรียนจบแล้วช่วยพ่อแม่ทำงาน
- ข. เรียนจบ ป. 6 แล้วพยายามเรียนต่อ
- ค. เรียนจบ ป.6 แล้วเข้ากรุงเทพฯ
- ง. เรียนจบ ป.6 แล้วหางานทำในชนบท

อ่านแผนภูมิต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 19 ถึงข้อ 20

19. ในปี พ.ศ. 2531 ป่าไม้ของภาคอีสานเหลือประมาณเท่าไร ?
- ร้อยละ 50
 - ร้อยละ 40
 - ร้อยละ 30
 - ร้อยละ 20
20. จากแผนภูมิดังกล่าว ข้อใดถูกต้องที่สุด ?
- พื้นที่ป่าไม้ภาคเหนือลดลง
 - พื้นที่ป่าไม้ภาคใต้ลดลง
 - พื้นที่ป่าไม้ภาคอีสานลดลง
 - พื้นที่ป่าไม้ของทั้ง 3 ภาคลดลง
21. ปัจจุบันคนทางภาคอีสานป่วยเป็นโรคพยาธิใบไม้ตับเป็นจำนวนมาก สาเหตุเกิดจากการรับประทานของดิบเป็นประจำ ดังนั้นนักเรียนจะมีวิธีการปฏิบัติในการป้องกันอย่างไร ?
- รับประทานอาหารที่สะอาด
 - รับประทานอาหารที่ได้รับความร้อน
 - รับประทานอาหารที่สุกแล้ว
 - รับประทานอาหารที่มีสีสรรน่ารับประทาน
22. ข้อใดเป็นผลที่เกิดจากโรคพยาธิใบไม้ตับ ?
- ตาแดง ร่างกายชูบผอม
 - ตาแดง ปวดตามข้อ
 - ตาเหลือง น้ำหนักเพิ่ม
 - ตาเหลือง ร่างกายชูบผอม

23. ถ้ามีการจัดโครงการรณรงค์การป้องกันโรคพยาธิใบไม้ในตับทั่วภาคอีสาน นักเรียนคิดว่าเหมาะสมหรือไม่ ?

- ก. ไม่เหมาะสม เพราะควรทำโครงการที่ละจังหวัดจึงจะได้ผล
- ข. ไม่เหมาะสม เพราะมีโรคอื่นอีกที่เพิ่มปัญหาเร่งด่วนที่ต้องแก้ไขก่อน
- ค. เหมาะสม เพราะคนป่วยเป็นโรคนี้รู้เท่าไม่ถึงการณ์
- ง. เหมาะสม เพราะเป็นการแก้ไขปัญหาที่ถูกต้อง ช่วยให้ราษฎรรู้วิธีป้องกัน

จากข้อต่อไปนี้ ตอบคำถามข้อ 24 ถึงข้อ 26

"เผยแพร่การวิจัยล่าสุดของมูลนิธิหมอชาวบ้าน พบว่าคนที่ไม่สูบบุหรี่อยู่บ้านเดียวกับคนที่สูบบุหรี่ จะมีโอกาสเป็นมะเร็งปอดเพิ่มขึ้น 2 เท่า โดยเฉพาะการได้รับควันบุหรี่ที่ผู้อื่นสูบตั้งแต่ในวัยเด็ก มีผลอย่างมากต่อการเพิ่มความเสี่ยงที่จะเกิดมะเร็งปอดในภายหลัง"

24. ข้อดังกล่าว ต้องการให้ผู้อ่านทราบอะไร ?

- ก. พิษภัยร่างกายที่เป็นผลมาจากการสูบบุหรี่
- ข. ความสำคัญของการสูบบุหรี่
- ค. สาเหตุของการสูบบุหรี่
- ง. แนวทางการแก้ปัญหการสูบบุหรี่

25. ข้อดังกล่าวเป็นข่าวประเภทใด ?

- ก. คาโฆษณา
- ข. คาประกาศ
- ค. ข้อเท็จจริง
- ง. ข่าวลือ

26. นักเรียนไม่ควรสูบบุหรี่ เพราะเหตุผลใด ?

- ก. บุหรี่ราคาแพง
- ข. อาจจะเป็นมะเร็งในปอด และทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน
- ค. ไม่เหมาะสม ยังเป็นนักเรียนอยู่
- ง. การสูบบุหรี่ เป็นการผิดกฎหมาย

27. "เมื่อเลิกใช้ ให้อิเลไฟฟ้า" เป็นข้อความเตือนใจของทางราชการที่ต้องการความร่วมมือจากประชาชนในเรื่องใด ?
- การรักษาสิ่งแวดล้อม
 - การป้องกันอาชญากรรม
 - การประหยัดพลังงาน
 - การระมัดระวังอุบัติเหตุ
28. มีคำกล่าวว่า "ช่วยกันรักษากฎ จะช่วยลดอาชญากรรม" เป็นคำกล่าวที่ถูกต้องหรือไม่ ?
- ถูกต้อง เพราะคนรักษากฎ ก็ย่อมไม่ทำผิด
 - ถูกต้อง เพราะอาชญากรรมเกิดจากคนรักษากฎ
 - ไม่ถูกต้อง เพราะการรักษากฎเป็นเรื่องยาก
 - ไม่ถูกต้อง เพราะการรักษากฎเป็นหน้าที่ของตำรวจ
29. การที่ประเทศไทยจะเปิดการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน นักเรียนคิดว่าอย่างไร ?
- ดี เพราะคนไทยได้ซื้อของต่างประเทศมากขึ้น
 - ดี เพราะทำการค้าขายดีกว่าทำสงคราม
 - ไม่ดี เพราะเงินรั่วไหลไปต่างประเทศ
 - ไม่ดี เพราะประเทศเพื่อนบ้านเคยรุกรานประเทศไทยก่อน
30. นักเรียนจะมีส่วนช่วยสนับสนุนการท่องเที่ยวของประเทศไทยได้อย่างไรบ้าง ?
- ยิ้มหวานยามเจอแอ็บขไมย
 - รีบโกยขึ้นราคาสินค้าของ
 - ยิ้มแย้มแจ่มใสต่อผู้มาเยือน
 - แซ่เขื่อนไม่โยคีกับคนแปลกหน้า

แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ ชุดที่ 1

พวกเดียวกัน

คำอธิบาย

1. ก่อนทำแบบทดสอบนี้ ให้นักเรียนเขียนชื่อ สกุล โรงเรียน ชั้น อายุ
วัน เดือน ปี ที่สอบ ลงบนหัวกระดาษคำตอบก่อน
2. แบบทดสอบต่อไปนี้มี 4 ข้อ ให้เวลาทำ 50 นาที
3. ในแต่ละข้อให้นักเรียนคิดหาคำตอบให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ตัวอย่าง
ต่อไปนี้

(0) ให้ออกข้อสิ่งที่มีรูปร่างแบนเมื่ออยู่มากมาย ยิ่งคิดให้ได้มากก็จะได้คำตอบมาก
นักเรียนตอบได้มากเพียงไร ก็จะได้คะแนนมากเท่านั้น นักเรียนจึงควรนึกหาคำตอบให้ได้มาก
ที่สุดเท่าที่จะทำได้

มีคะแนนพิเศษสำหรับผู้หาคำตอบได้แปลกใหม่ ไม่ซ้ำกับคนอื่น

4. ถ้าในข้อใดนักเรียนยังหาคำตอบไม่ได้ ก็ให้ไปตอบข้อที่นึกได้ก่อน
5. นักเรียนจะต้องทำทุกข้อ จะเว้นข้อหนึ่งข้อใดมิได้เป็นอันขาด เพราะจะทำให้
ได้คะแนนน้อยกว่าคนอื่นได้

ขอให้นักเรียนพยายามหาคำตอบให้ได้มากที่สุด และให้มีคำตอบที่แปลก ใหม่
กว่าคนอื่น

ขอให้ทุกคนโชคดี

โรงเรียน.....ชื่อ.....อายุ.....ปี วัน เดือน ปี....

แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์

ชุดที่ 1

พวกเขา^๗ ^๘เดียวกัน

1. ใ้บอกชื่อสิ่งที่มีรูปร่างกลมมาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

[illegible]

2. ให้ออกข้อสังเกตที่สามารถทำให้เกิดเสียงมาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

[illegible]

3. ให้ออกข้อสิ่งที่มึรปูรงเป็นสี่เหลี่ยมมาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

[illegible]

4. ให้ออกข้อสิ่งที่เคลื่อนที่ไปได้ด้วย ล้อ เฟือง หรือ กัจจกร มาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

[illegible]

แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ ชุดที่ 2

ประโยชน์ของสิ่งของ

คำอธิบายวิธีทำ

1. ก่อนทำแบบทดสอบนี้ ให้นักเรียนเขียนชื่อ สกุล โรงเรียน ชั้น อายุ วัน เดือน ปี ที่สอบ ลงบนหัวกระดาษคำตอบก่อน
2. แบบทดสอบต่อไปนี้มี 8 ข้อ ให้เวลาทำ 50 นาที
3. ในแต่ละข้อให้นักเรียนบอกประโยชน์ของสิ่งของที่กำหนดให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(0) ให้ออกมาให้มากที่สุดว่า นักเรียนจะใช้ผ้าขาวม้าให้เป็นประโยชน์ได้อย่างไรบ้าง
คำตอบ นุ่ง เช็ดตัว โปกสිරະ ผูกเบล ห่อของ บัดยุง ปูนอน.....

นักเรียนจะเห็นว่า ผ้าขาวม้าใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง แล้วแต่จะคิดค้นแปลง
ให้หลายแง่หลายมุม ไม่จำเป็นต้องคิดในสิ่งที่นักเรียนเคยเห็นมาก่อน อาจคิดแปลงเอาเองได้
 เช่น สมมติว่า นักเรียนไปเที่ยวป่า ไม่มีภาชนะตักน้ำ อาจใช้ผ้าขาวม้าชุบน้ำจากลำธารมาบีบ
 เอาน้ำใช้ได้ หรือจะใช้ผ้าขาวม้าทำเป็นธงโบกเป็นสัญญาณส่งให้เพื่อนก็ได้

ยิ่งนักเรียนหาคำตอบได้มากเท่าไร ก็จะได้คะแนนมากขึ้นเท่านั้น นักเรียนจึงควรนึก
หาคำตอบให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

มีคะแนนพิเศษสำหรับผู้ที่หาคำตอบได้แปลก ใหม่ ไม่ซ้ำกับของคนอื่นด้วย

4. ถ้าในข้อใดนักเรียนยังหาคำตอบไม่ได้ ก็ให้ตอบข้ออื่นที่ตอบได้ก่อน
5. นักเรียนจะต้องทำทุกข้อ จะเว้นข้อหนึ่งข้อใดไม่ได้เป็นอันขาด เพราะจะทำให้ได้
คะแนนน้อยกว่าคนอื่นได้

ขอให้นักเรียนพยายามหาคำตอบให้ได้มากที่สุด และให้มีคำตอบที่แปลกใหม่กว่าของ
 คนอื่น ๆ

ขอให้ทุกคนโชคดี

โรงเรียน.....ชื่อ.....อายุ.....ปี วัน เดือน ปี.....

แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์

ชุดที่ 2

ประโยชน์ของสิ่งของ

1. ให้นักเรียนบอกมาให้มากที่สุด จะใช้หนังสือพิมพ์ให้เป็นประโยชน์ได้อย่างไร

This image shows a full page of white paper with ten evenly spaced horizontal dotted lines, typical of primary school writing paper. The lines extend across the entire width of the page, leaving small margins at the top and bottom. There are no other markings, text, or illustrations on the page.

2. ให้นักเรียนออกมาให้มากที่สุดว่า จะใช้ผิดให้เป็นประโยชน์ได้อย่างไรบ้าง

[illegible]

3. ให้นักเรียนออกมาให้มากที่สุดว่า จะใช้ยางรถยนต์ทั้งยางนอกและยางในให้เป็นประโยชน์ได้อย่างไรบ้าง

[illegible]

4. ให้นักเรียนบอกมาให้มากที่สุดว่า จะใช้จักจั่นทำอะไรให้เป็นประโยชน์ได้อย่างไรบ้าง

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines, typical of primary school writing paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

โรงเรียน.....ชื่อ.....อายุ.....ปี วัน เดือน ปี....

แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์

ชุดที่ 3

ความเหมือน

1. มันเทศ กับ ผักกาดหัว มีอะไรที่เหมือนกันหรือคล้ายกันบ้าง บอกมาให้มากที่สุด

[illegible]

2. หนู กับ แมว มีอะไรที่เหมือนกันหรือคล้ายกันบ้าง บอกมาให้มากที่สุด

[illegible]

3. รถไฟ กับ รถแทรกเตอร์ มีอะไรเหมือนกันหรือคล้ายกันบ้าง บอกมาให้มากที่สุด

[illegible]

4. นม กับ เนื้อ มีอะไรที่เหมือนกันหรือคล้ายกันบ้าง บอกมาให้มากที่สุด

[illegible]

แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ ชุดที่ 4

ความหมายของภาพเส้น

คำอธิบายวิธีทำ

1. ก่อนทำแบบทดสอบนี้ ให้นักเรียนเขียนชื่อ สกุล โรงเรียน ชั้น อายุ วัน เดือน ปี ที่สอบ ลงบนหัวกระดาษคำตอบก่อน
2. แบบทดสอบนี้เป็นภาพเส้น มี 8 ภาพ ภาพที่ 1 หมายถึงข้อที่ 1 และภาพที่ 2 หมายถึงข้อที่ 2 ตามลำดับ ให้เวลาทำ 50 นาที
3. ให้นักเรียนดูภาพเส้นที่กำหนดให้แต่ละภาพว่า เห็นเป็นรูปอะไรบ้าง โดยนักเรียนอาจหมุนกระดาษได้ตามทิศทางที่ต้องการ เพื่อมองหารูปให้ได้มากที่สุด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำตอบ ดวงอาทิตย์ ตัวเม่น ดอกเบญจมาศ ขนตา แปรงผม

จะเห็นว่า เราสามารถมองให้เป็นรูปต่าง ๆ มากมาย ผู้ที่เห็นเป็นรูปต่าง ๆ ได้มากก็จะยิ่งได้คะแนนมาก และมีคะแนนพิเศษสำหรับผู้ที่มีมองเห็นในสิ่งที่คนอื่นมองไม่เห็นด้วย

4. ถ้านักเรียนยังมองไม่ออกว่าเป็นรูปอะไร ก็ให้ผ่านใบข้ออื่นก่อน แล้วจึงค่อยกลับมาทำข้อที่เว้นไว้ หรือข้อที่คิดว่ายังตอบเพิ่มเติมได้อีก
5. นักเรียนจะต้องทำทุกข้อ จะเว้นข้อหนึ่งข้อใดไม่ได้เป็นอันขาด เพราะจะทำให้ได้คะแนนน้อยกว่าคนอื่นได้

ขอให้นักเรียนพยายามหาคำตอบให้ได้มากที่สุด และให้เป็นคำตอบที่แปลก ใหม่มากกว่าของคนอื่น

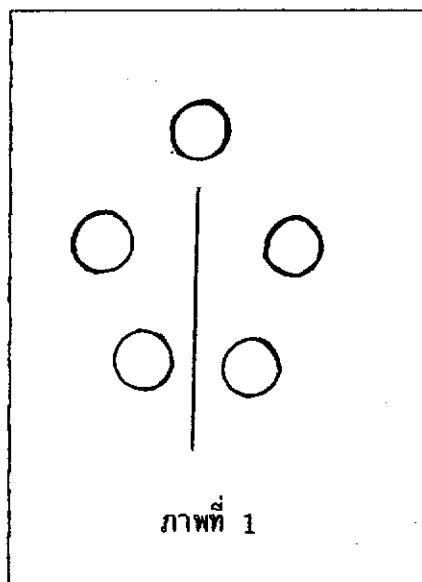
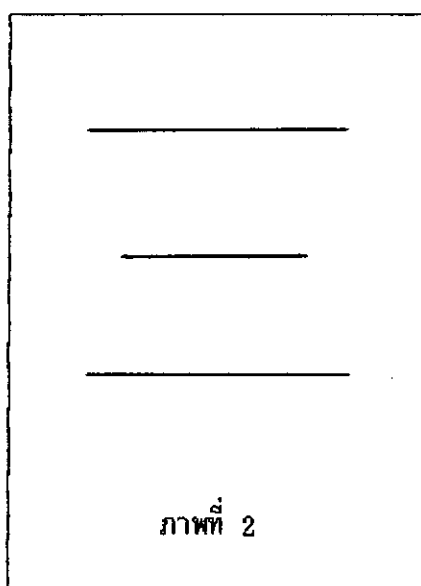
ขอให้ทุกคนโชคดี

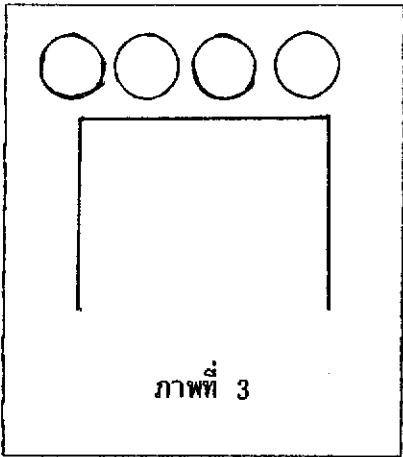
โรงเรียน.....ชื่อ.....อายุ.....ปี วัน เดือน ปี

แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์

ชุดที่ 4

ความหมายของเส้น

[illegible][illegible]

.....

.....

.....

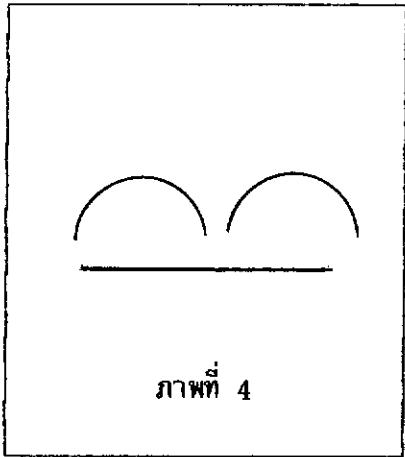
.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

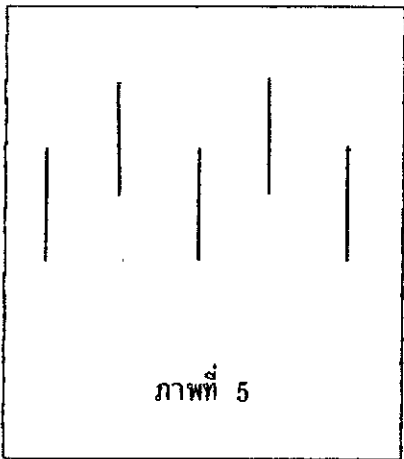
.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

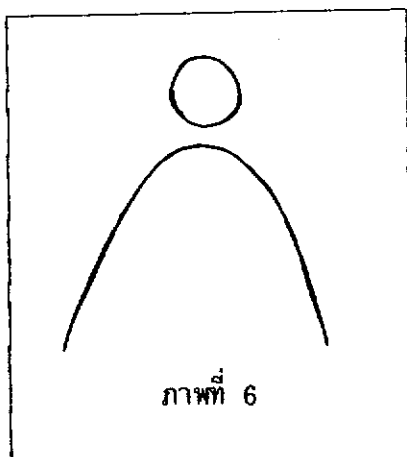
.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

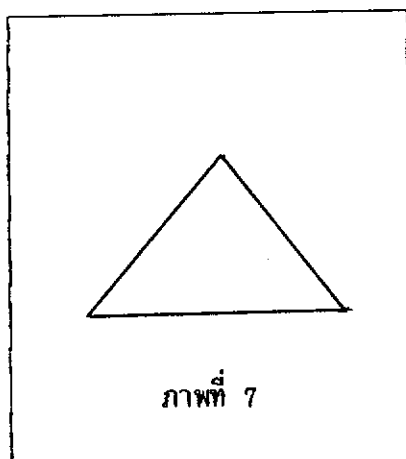
.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

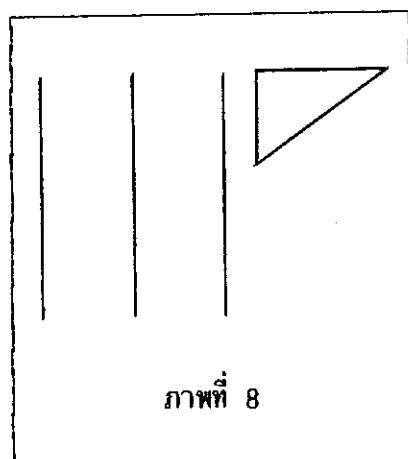
.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

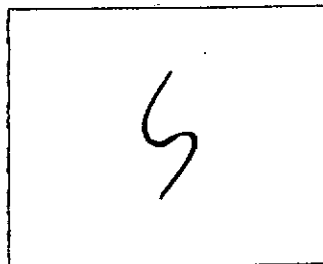
.....

แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ ชุดที่ 5

ความหมายของเส้น

คำอธิบายวิธีทำ

1. ก่อนทำแบบทดสอบนี้ ให้นักเรียนเขียนชื่อ สกุล โรงเรียน ชั้น อายุ วัน เดือน ปี ที่สอบ ลงบนหัวกระดาษคำตอบก่อน
2. แบบทดสอบชุดนี้ เป็นภาพเส้น มี 9 ภาพ ให้เวลาทำ 50 นาที
3. ให้นักเรียนดูภาพที่เป็นเส้น ๆ นั้นว่า เห็นเป็นรูปอะไรบ้าง โดยนักเรียนอาจหมุนกระดาษได้ตามทิศทางที่ต้องการ เพื่อมองหารูปให้ได้มากที่สุด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำตอบ จมูก คนนั่ง งูเลื้อย ทางว่าว

จะเห็นว่า เราสามารถมองให้เป็นรูปต่าง ๆ มากมาย ผู้ที่เห็นเป็นรูปต่าง ๆ ได้มาก ก็จะได้คะแนนมาก และมีคะแนนพิเศษสำหรับผู้มองเห็นในสิ่งที่ตนเองไม่เห็นด้วย

4. ถ้านักเรียนยังมองไม่เห็นว่าเป็นรูปอะไร ก็ให้ผ่านไปข้ออื่นก่อน แล้วจึงค่อยกลับมาทำข้อที่เว้นไว้ หรือข้อที่คิดว่ายังตอบเพิ่มเติมได้อีก

5. นักเรียนจะต้องทำทุกข้อ จะเว้นข้อหนึ่งข้อใดไม่ได้เป็นอันขาด เพราะจะทำให้ได้คะแนนน้อยกว่าคนอื่นได้

ขอให้นักเรียนพยายามหาคำตอบให้ได้มากที่สุด และให้เป็นคำตอบที่แปลก ใหม่มากกว่าของคนอื่น

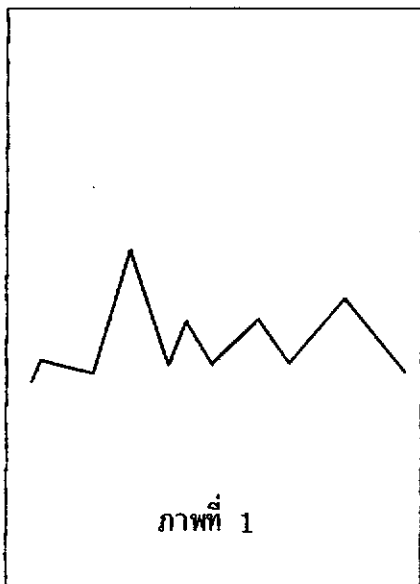
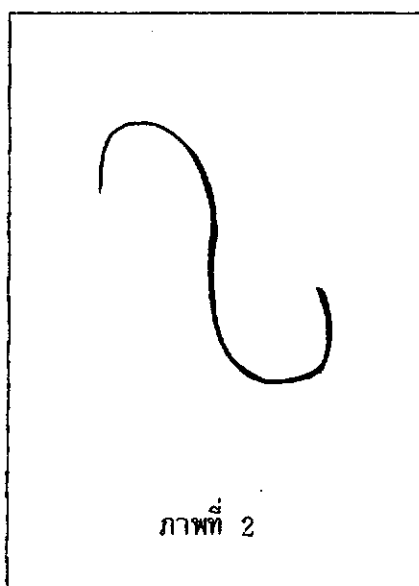
ขอให้ทุกคนโชคดี

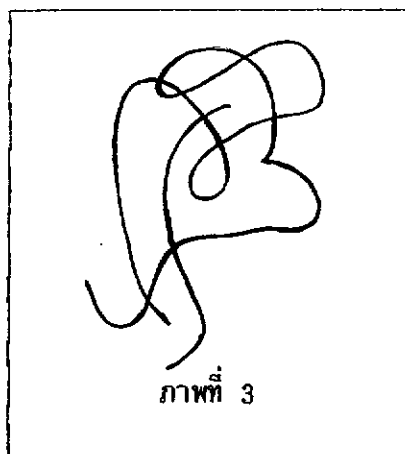
โรงเรียน.....ชื่อ.....อายุ.....ปี วัน เดือน ปี

แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์

ပတ်စ ၄

ความหมายของเส้น

[illegible][illegible]

.....

.....

.....

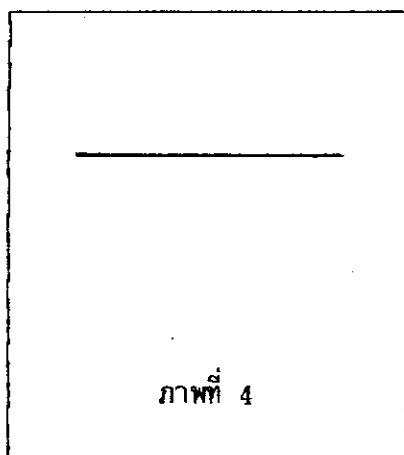
.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

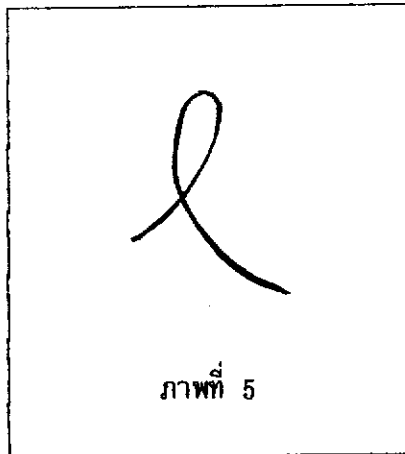
.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

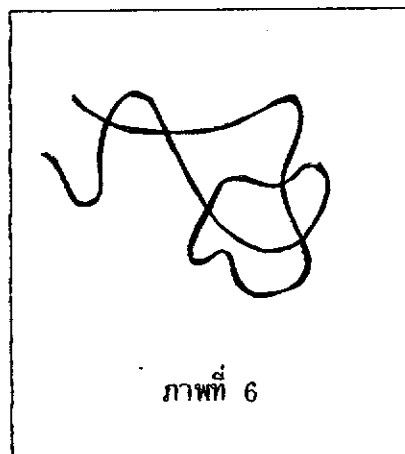
.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

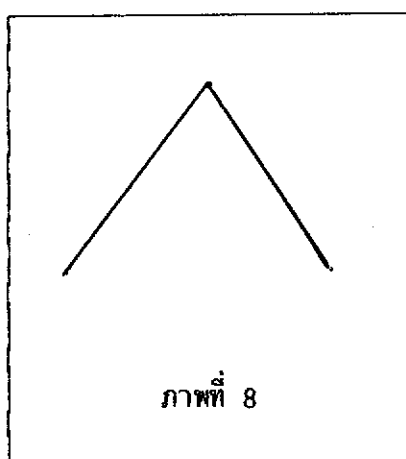
.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

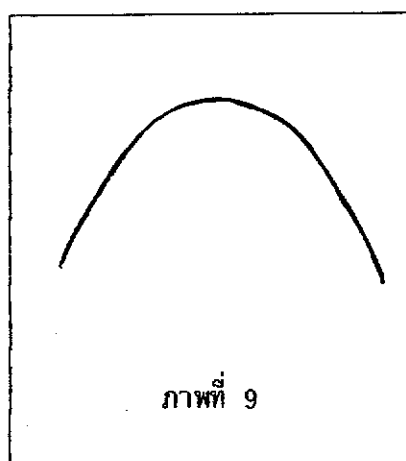
.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

การหาคุณภาพเครื่องมือ

ตารางแสดงคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

ตาราง 8 ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน

ข้อที่	ค่าความยากง่าย	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าความยากง่าย	ค่าอำนาจจำแนก
1	.28	.45	16	.68	.45
2	.70	.50	17	.68	.55
3	.78	.35	18	.78	.35
4	.65	.40	19	.75	.50
5	.45	.40	20	.73	.40
6	.73	.35	21	.65	.30
7	.60	.40	22	.78	.35
8	.68	.45	23	.78	.35
9	.56	.30	24	.65	.40
10	.48	.45	25	.40	.20
11	.70	.40	26	.78	.45
12	.53	.45	27	.78	.35
13	.63	.25	28	.72	.55
14	.65	.20	29	.65	.30
15	.60	.30	30	.78	.45

การหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริม
 ประสิทธิภาพชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ข้าวและเหตุการณ์จากสูตร Kuder
 Richardson 20

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{s_t^2} \right]$$

$$n = 30, \sum pq = 5.14, s_t^2 = 21.18$$

$$r_{tt} = \frac{30}{30-1} \left[1 - \frac{5.14}{21.18} \right]$$

$$\text{ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน} = 0.7886$$

ตาราง 9 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์

แบบทดสอบ	จำนวนข้อของ เครื่องมือวัด	ผลรวมคะแนน ความแปรปรวน เป็นรายข้อ	คะแนนความ แปรปรวนของ เครื่องมือทั้งฉบับ	ค่าสัมประสิทธิ์ ของความเชื่อมั่น
ชุดที่ 1	4	4.3074	10.8561	0.8043
ชุดที่ 2	8	7.7740	18.2188	0.6573
ชุดที่ 3	8	6.0285	16.6649	0.7294
ชุดที่ 4	8	12.1278	45.8024	0.8402
ชุดที่ 5	9	10.2959	39.1657	0.8292

ตาราง 10 แสดงการทดสอบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน ของกลุ่มทดลองและ
กลุ่มควบคุม

เลขที่	กลุ่มทดลอง	เลขที่	กลุ่มควบคุม
1	5	1	5
2	10	2	7
3	10	3	7
4	8	4	13
5	11	5	12
6	12	6	11
7	11	7	13
8	10	8	14
9	10	9	11
10	14	10	11
11	8	11	7
12	12	12	12
13	8	13	10
14	12	14	14
15	14	15	13
15	8	16	10
17	10	17	11
18	12	18	10

ตาราง 10 (ต่อ)

เลขที่	กลุ่มทดลอง	เลขที่	กลุ่มควบคุม
19	13	19	9
20	11	20	12
21	14	21	10
22	14	22	9
23	13	23	8
24	10	24	13
25	7	25	12

ตาราง 11 แสดงการทดสอบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการทดลอง กลุ่มทดลองและ
กลุ่มควบคุม

เลขที่	กลุ่มทดลอง	เลขที่	กลุ่มควบคุม
1	13	1	17
2	15	2	12
3	16	3	13
4	14	4	19
5	15	5	17
6	16	6	15
7	16	7	17
8	21	8	14
9	21	9	14
10	26	10	12
11	12	11	12
12	19	12	13
13	24	13	22
14	24	14	26
15	23	15	20
15	14	16	17
17	21	17	12
18	16	18	16

ตาราง 11 (ต่อ)

เลขที่	กลุ่มทดลอง	เลขที่	กลุ่มควบคุม
19	27	19	14
20	16	20	22
21	19	21	16
22	21	22	12
23	20	23	13
24	19	24	21
25	14	25	22

ตาราง 12 แสดงคะแนนการทดสอบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ ก่อนเรียนของกลุ่มทดลองและ
กลุ่มควบคุม

กลุ่มทดลอง						กลุ่มควบคุม					
เลขที่	ชุดที่ 1	ชุดที่ 2	ชุดที่ 3	ชุดที่ 4	ชุดที่ 5	เลขที่	ชุดที่ 1	ชุดที่ 2	ชุดที่ 3	ชุดที่ 4	ชุดที่ 5
1	13	10	9	15	17	1	13	15	14	16	17
2	19	14	13	12	13	2	12	7	11	25	31
3	12	17	16	21	13	3	11	7	7	12	11
4	17	11	14	15	10	4	12	19	12	34	36
5	13	11	9	15	19	5	12	11	14	31	19
6	17	14	15	15	10	6	12	7	9	15	11
7	17	9	10	16	14	7	11	18	12	28	23
8	10	26	14	17	18	8	16	12	7	12	11
9	15	20	13	15	14	9	11	19	12	17	17
10	10	20	18	15	10	10	15	18	12	18	22
11	13	12	9	13	8	11	10	19	12	17	20
12	17	13	15	29	24	12	16	16	9	11	11
13	13	11	10	32	24	13	11	18	16	17	15
14	17	12	10	8	9	14	15	21	19	28	26
15	10	15	11	11	12	15	8	16	13	30	28
16	18	13	11	15	9	16	13	14	0	16	19

ตาราง 12 (ต่อ)

กลุ่มทดลอง						กลุ่มควบคุม					
เลขที่	ชุดที่ 1	ชุดที่ 2	ชุดที่ 3	ชุดที่ 4	ชุดที่ 5	เลขที่	ชุดที่ 1	ชุดที่ 2	ชุดที่ 3	ชุดที่ 4	ชุดที่ 5
17	14	19	17	32	24	17	12	21	16	13	19
18	15	12	11	14	13	18	12	13	9	14	20
19	10	21	12	30	25	19	12	14	8	16	16
20	16	14	19	17	12	20	15	20	17	22	26
21	17	13	12	16	13	21	15	12	2	24	23
22	14	20	15	9	12	22	12	14	6	13	17
23	13	20	13	12	16	23	14	13	12	23	18
24	15	14	10	15	14	24	16	22	18	25	20
25	14	14	18	16	10	25	14	17	12	20	21

ตาราง 13 แสดงคะแนนการทดสอบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ หลังเรียนของกลุ่มทดลองและ
กลุ่มควบคุม

กลุ่มทดลอง						กลุ่มควบคุม					
เลขที่	ชุดที่ 1	ชุดที่ 2	ชุดที่ 3	ชุดที่ 4	ชุดที่ 5	เลขที่	ชุดที่ 1	ชุดที่ 2	ชุดที่ 3	ชุดที่ 4	ชุดที่ 5
1	5	12	10	37	26	1	18	14	23	27	36
2	14	22	15	18	36	2	16	15	19	24	39
3	12	20	14	34	38	3	8	8	12	10	15
4	14	17	17	26	26	4	12	19	15	32	30
5	15	18	13	23	34	5	18	17	20	26	29
6	22	15	17	32	38	6	11	9	10	15	18
7	18	13	13	20	28	7	13	11	16	22	22
8	15	24	15	21	23	8	14	14	15	12	31
9	25	23	37	51	53	9	19	18	13	23	33
10	17	26	28	48	45	10	10	20	14	10	38
11	16	17	21	30	30	11	9	15	13	21	41
12	22	22	24	25	31	12	10	18	11	20	21
13	19	13	15	35	37	13	12	16	15	22	27
14	12	14	18	17	23	14	18	32	29	34	41
15	13	18	16	19	25	15	12	15	15	32	35
16	14	15	21	38	28	16	14	12	16	23	25

ตาราง 13 (ต่อ)

กลุ่มทดลอง						กลุ่มควบคุม					
เลขที่	ชุดที่ 1	ชุดที่ 2	ชุดที่ 3	ชุดที่ 4	ชุดที่ 5	เลขที่	ชุดที่ 1	ชุดที่ 2	ชุดที่ 3	ชุดที่ 4	ชุดที่ 5
17	26	27	31	54	61	17	10	20	22	27	42
18	19	21	28	39	31	18	16	14	13	19	34
19	20	21	20	61	44	19	14	8	8	16	19
20	17	21	20	45	45	20	15	18	19	32	41
21	19	18	21	22	30	21	16	15	15	28	31
22	28	24	31	36	31	22	12	17	11	18	20
23	23	30	22	58	42	23	18	18	16	18	19
24	19	20	17	46	47	24	16	18	22	32	31
25	15	23	15	80	25	25	20	14	18	20	31

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางประธนาพร แจ่มเจริญทรัพย์

เกิด วันที่ 6 เดือนกันยายน พุทธศักราช 2502

สถานที่เกิด อำเภอพระนครศรี กรุงเทพมหานคร

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 498 หมู่ 12 บ้านโนนม่วง ตำบลศิลา อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น 40000

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนสาธิต ฝ่ายประถม คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40002

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2515	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 จากโรงเรียนประชาราษฎร์บำรุง
แขวงห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2520	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนจันทน์หุ่นบำเพ็ญ
แขวงห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2525	ศษ.บ. (การประถมศึกษา) จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น
จังหวัดขอนแก่น
พ.ศ. 2534	กศ.ม. (การประถมศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร

การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์
กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง ข้าวและเหตุการณ์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการสอน
โดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น กับการสอนแบบปกติ

บทคัดย่อ

ของ

ประธานพร แจ่มเจริญทรัพย์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา

มีนาคม 2535

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยข่าวและเหตุการณ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น กับการสอนแบบปกติ

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2534 โรงเรียนบ้านคำไฮหัวทุ่งประชาบารุง จำนวน 2 ห้องเรียน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการจับฉลากรายชื่อโรงเรียนที่มีขนาดกลาง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 1 โรงเรียน จากจำนวน 36 โรงเรียน แล้วจับฉลากอีกครั้งหนึ่งให้เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 35 คน กลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น กลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ โดยผู้วิจัยทำการสอนทั้งสองกลุ่มใช้เวลาการสอนกลุ่มละ 51 คาบ คาบละ 20 นาที แบบแผนในการทดลองครั้งนี้ คือ Randomized Control - Group Pretest - Posttest Design สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ t-test แบบ Independent

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยข่าวและเหตุการณ์ ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01

A COMPARATIVE STUDY OF EDUCATIONAL ACHIEVEMENT AND CREATIVE
THINKING OF PRATHOM SUKSA V STUDENTS IN LIFE EXPERIENCE
ON THE NEWS AND EVENTS UNIT THROUGH THE NINE - STEP
METHOD AND THE CONVENTIONAL METHOD

AN ABSTRACT

BY

PRATANPORN JAMCHAROENSUP

Presented in partial fulfillment of the requirement for the
Master of Education degree in Elementary Education
at Srinakharinvirot University

March 1992

The purpose of this study was to compare educational achievements and creative thinking of prathom V students in life experience on The News and Events Unit through the nine-step and the Conventional methods.

Two classes of prathom five students of Bamkumhaihuatung-prachabumrung School were taken as the sample in the first academic year of 1991. This sample was selected randomly from 36 medium size schools directly administered by the Elementary Education Department, Amphoe Muang, Khon Kaen Province. After that, the sample was divided, also randomly, into two groups : one 25-student experimental group, and one 25-student control group. The experimental group was taught by the nine-step method and the control group was taught by the conventional method. The researcher taught both groups for 51 periods each (one period is 20 minutes). The study used a control group selected at random, and the same test was given to the group at both the beginning and end of the study. The data were further analyzed by the independent-type t-test.

The findings indicated that the educational achievement and the creative thinking of prathom 5 students in life experience on The News and Events Unit of both the experimental group and the control group were significantly different, with levels of .05 and .01 respectively.